

AZƏRBAYCANIN
İSLAM İNCİLƏRİ
ISLAMIC PEARLS OF AZERBAIJAN

“Biz heç vaxt öz dinimizi, tariximizi, milli-mənəvi dəyərlərimizi unutmamalıyıq. Onları yaşatmaq, onlardan bəhrələnmək, ruhlanmaq həyatımızın əsas istiqaməti, gələcək işlərimizin zəmanətidir”.

A stylized, cursive signature of Heydar Aliyev in gold ink.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev

“We should not forget our religion, history, national and moral values. We must cherish, take advantage of them and inspiration is the main goal of our life and the guarantee of future works”.

National Leader Heydar Aliyev

“Biz bütün işləri möhkəm təməl üzərində, dəyərlər üzərində qururuq. Milli mənəvi dəyərlər bizim üçün hər şeydən üstündür. Biz öz dini və milli ənənələrimizə sadıq. Bu möhkəm təməl üzərində müasir dövlət, müasir Azərbaycan qururuq.”

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev

“We build our work on a solid foundation and values. Our national and moral values are above all for us. We are faithful to our religious and national traditions. We build modern state, modern Azerbaijan on this foundation”.

The President of the Republic of Azerbaijan Ilham Aliyev

AZƏRBAYCANIN İSLAM İNCİLƏRİ

ISLAMIC PEARLS
OF AZERBAIJAN

Qədim və zəngin tarixə malik olan, Şərqlə Qərbin qovşağında yerləşən Azərbaycan mədəniyyətlərin və dinlərin qaynayıb-qarışdığı unikal məkandır. Azərbaycan həm də dünyada etnik və dini tolerantlıq ənənələrini yaşadan zəngin ölkə və bu sahədə örnək model kimi qəbul edilən nümunəvi dövlətdir. Bunun ən bariz sübutu ölkə ərazisində İslam abidələri ilə yanaşı, müxtəlif dinlərə aid abidələrin, məbədlərin, ibadətgahların dövlət və cəmiyyət tərəfindən həssaslıqla qorunmasıdır. Əslində, Azərbaycan ərazisində yerləşən müxtəlif dinlərə aid məbədlərin birgə yanaşı fəaliyyət göstərməsi xalq arasında tolerantlıq və multikulturalizm ənənəsinin tarix boyu mövcudluğundan, xalqımızın milli xarakterinin ayrılmaz hissəsi olduğundan xəbər verir.

Odlar Yurdu bəşər sivilizasiyasına, eyni zamanda İslam mədəniyyətinə öz incəsənəti, ədəbiyyatı və memarlığı ilə böyük töhfələr verməklə yanaşı, həm də dünya mədəniyyətindən milli xüsusiyyətimizlə, mentallığımızla səsleşənləri əxz etmişdir. Bu səbəbdəndir ki, İslam dini Vətənimizdə yayıldıqdan sonra təkcə xalqımızın dini düşüncəsinə deyil, mədəniyyətinə, incəsənətinə, ədəbiyyatına, memarlığına və adət-ənənələrinə də təsir göstərmişdir. Müsəlman olmuş digər xalqlar kimi, Azərbaycan xalqı da İslam mədəniyyətinin inkişafına öz töhfəsini vermiş, dünyaya görkəmli alimlər, şairlər, memarlar bəxş etmişdir. Təsədüfi deyil ki, qədim kökləri ilə tanınan və tarixin müxtəlif dövrlərində böyük sivilizasiyalara aid mədəni irsin daşıyıcısı olmuş Azərbaycan xalqı yaşatdığı və təbliğ etdiyi bəşəri ideyalar, o cümlədən əsrlər boyu formalaşdırdığı milli-mənəvi dəyərlər sistemi etibarilə dünya xalqları arasında özünəməxsusluğu ilə tanınır və seçilir.

İslam dünyasına Nizami Gəncəvi, Məhəmməd Füzuli, İmadəddin Nəsimi, Seyid Yəhya Bakuvi, Mir Həmzə Nigari kimi böyük şəxsiyyətlər bəxş etmiş Azərbaycanın dünya mədəni irsinə ərnağan etdiyi maddi dəyərlər arasında dini abidələr, o cümlədən məscidlər xüsusi yer tutur. Azərbaycanın maddi-mənəvi xəzinəsi, tarixi yaddaşı olan bu ibadət ocaqları həm də zəngin İslam aləminin əzəmətli inciləri sırasındadır. Onlar Azərbaycanın mənəvi-ta-

rixi yaddaşı, xalqımızın təfəkkürünün özünüifadəsidir.

Keçmiş öyrənmək, gələcəyi qorumaq üçün bu məscidlər böyük sərvət, əvəzsiz mirasdır. Çoxşaxəli və rəngarəng İslam mədəniyyəti nümunələri arasında **memarlıq quruluşuna görə özünəməxsusluqları ilə** seçilən Azərbaycan məscidləri, təəssüf ki, zaman-zaman repressiya, məhdudiyyət və qadağalarla üzləşmiş, lakin xalqımız bütün çətinliklərə baxmayaraq, içindəki həm Allah sevgisini, həm də məscidə ehtiram hissini daim qorumuş, nəsil-dən-nəslə ötürmüşdür. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Ümummilli Lider Heydər Əliyevin tarixi missiyası nəticəsində mənəvi ocaqlarımızın, məscid və ziyarətgahlarımızın da intibah dövrü başlamış, onillər boyu qapalı qalmış, təyinatı dəyişdirilmiş, uçub-dağılmış dini ibadət ocaqları təmir və bərpa edilərək yenidən dindarların istifadəsinə verilmişdir. Ulu Öndər Heydər Əliyev bu məsələni dövlət-din siyasətinin tərkib hissəsi hesab edir və xalqın milli-mənəvi dəyərlərə qaydışının göstəricisi kimi dəyərləndirirdi. Onilliklər, yüzilliklər keçəcək, lakin hər dəfə tarixi-dini abidələrimiz dövlətimiz tərəfindən bərpa olunarkən bu, Heydər Əliyev siyasətinin davamı kimi qiymətləndiriləcək və müdrik, uzaqqörən şəxsiyyətin vaxtı ilə Bakıdakı Bibiheybət ziyarətgahında söylədiyi sözləri xatırlanacaqdır: **“Əmin ola bilərsiniz ki, bütün imkanlardan istifadə ediləcək, nəinki bu müqəddəs yeri, həm də Azərbaycan xalqının tarixini, milli, dini ənənələrini əks etdirən bütün abidələr, ocaqlar, müqəddəs yerlər bərpa olunacaqdır. Bunu biz sizinlə birgə edəcəyik. Bizim görə bilmədiyimiz işləri gələcək nəsillər, davamçılarımız yerinə yetirəcəklər. Buna heç şübhəniz olmasın. Əmin olun ki, biz birləşib müstəqilliyimizi, torpaqlarımızı qoruyacaq, həm də xalqımızın yaratdığı tarixi abidələri, ənənələri yaşadacağıq”**.

Ulu Öndərimizin bu müdrik sözləri çox keçmədən həqiqətə çevrildi. Onun alternativsiz siyasi xəttini uğurla və uzaqqörənliklə həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev digər sahələrdə olduğu kimi, bu sahədə də Ulu Öndərin arzularını həqiqətə çevirdi. Prezident İlham Əliyev tarixi-dini abidələrin bərpası məsələsini hər zaman diqqət mərkəzində

saxlayıb, bu sahəyə diqqət və qayğısını heç vaxt əsirgəməyib. Dövlət başçısının dəstək və himayəsi ilə son illər ərzində Bakıda Bibiheybət, Təzəpir, Əjdərbəy, İçərişəhər Cümə, Sınıq qala, Şamaxı Cümə məscidləri kimi böyük tarixə malik dini abidələrimizin təmir-bərpa olunaraq yenidən qurulması, paytaxtımızda Qafqazın ən böyük dini ibadət ocağının – Heydər məscidinin inşa edilməsi həm Azərbaycan xalqının çoxəsrlik inanc sisteminin, həm dövlətimizin milli-mənəvi dəyərlərə verdiyi əhəmiyyətin, həm də Ulu Öndər Heydər Əliyev irsinə münasibətin bariz göstəricisidir. Bu işlərin həyata keçirilməsində Azərbaycanın birinci xanımı Mehriban Əliyevanın rəhbərlik etdiyi Heydər Əliyev Fondunun fəaliyyəti də xüsusi vurğulanmalıdır. Məhz Fondun maliyyə dəstəyi ilə Daşkəsəndəki Cümə məscidində, Xəzər rayonu, Binə qəsəbəsindəki Möhsin Səlim və İmam Rza məscidlərində, Mərdəkan qəsəbəsindəki Pirhəsən ziyarətgahı və Heydər məscidində, Buzovna qəsəbəsindəki Cümə məscidində, Gəncə şəhərindəki Şah Abbas və Həzrət Zeynəb məscidlərində yenidənqurma və əsaslı təmir işləri aparılaraq xalqın istifadəsinə verilmişdir.

Bütün bunlar - yaşı yüzilliklərlə ölçülən tarixi-dini abidələrimiz, o cümlədən məscid, kilsə və sinaqoqlarımız keçmişdən bizə qalan ən böyük sərvətimiz, dövlət tərəfindən onların bərpası və yenidən qurulması isə gələcək nəsillərə ötürdüyümüz ən böyük mənəvi mirasımızdır. Azərbaycan dövləti tarixi məscidlərlə yanaşı, kilsə və sinaqoqları da bərpa etməklə həm keçmişinə dəyər verir, həm gələcək nəsillərə yol göstərir, həm də bu sahədə dünyaya tolerant və multikultural örnək model təqdim edir.

Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən ərsəyə gətirilən bu kitab Azərbaycan ərazisindəki qədim tarixə malik, ümumbəşəri irs nümunələri sırasında yer alan təkrarolunmaz İslam incilərinin - məscidlərimizin beynəlxalq aləmdə tanıtılması məqsədilə edilən kiçik bir cəhddir. Ümidvarıq ki, bu nəşr həm Azərbaycan, həm də əcnəbi oxuculara ölkəmizin İslam inciləri barədə məlumat verəcək, maddi-mənəvi dəyərlərimizin təbliği istiqamətində faydalı olacaqdır.

Mübariz Qurbanlı,
Azərbaycan Respublikası
Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Bibiheybət məscidinin
təməl qoyma mərasimində. Bakı, 23 iyul 1997-ci il

National Leader Heydar Aliyev at the groundbreaking
ceremony of Bibiheybat Mosque. Baku, 23 July 1997

*Ümummilli Lider Heydər Əliyev və Şeyxülislam
Allahşükür Paşazadə Təzəpir məscidində.
Bakı, 8 dekabr 1996-cı il*

*National Leader Heydar Aliyev and Sheikh ul-Islam
Allahshukur Pashazadeh in Tazapir Mosque.
Baku, 8 December 1996*

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Mir Mövsüm Ağə ziyarətgahında. Bakı, 14 mart 1994-cü il

National Leader Heydar Aliyev at Mir Movsum Agha Sanctuary. Baku, 14 March 1994

Ümummilli Lider Heydər Əliyev Təzəpir məscidində dindarlarla görüşdə. Bakı, 26 mart 1995-ci il

Meeting with the religious in Tazapir Mosque. Baku, 26 March 1995

*Prezident İlham Əliyev
və xanımı Mehriban Əliyeva
Bibiheybət məscidinin bərpaşından sonra açılış
mərasimində. Bakı, 12 iyul 2008-ci il*

*President İlham Aliyev and Madam Mehriban
Aliyeva at the opening ceremony
following the restoration of Bibiheybat Mosque.
Baku, 12 July 2008*

Prezident İlham Əliyev Şamaxı Cümə məscidinin açılışında. Şamaxı, 17 may 2013-cü il

The President Ilham Aliyev attended the opening ceremony of the Juma Mosque in Shamakhi. Shamakhi, 17 May 2013

Prezident İlham Əliyev Heydər məscidinin açılışında nitq söyləyərkən. Bakı, 26 dekabr 2014-cü il
Speech by the President Ilham Aliyev at the opening of Heydar Mosque. Baku, 26 December 2014

Prezident İlham Əliyev müqəddəs Ramazan ayı münasibətilə iftar mərasimində. Bakı, 12 iyul 2015-ci il

The President Ilham Aliyev attended the Iftar ceremony on the occasion of the holy month of Ramadan. Baku, 12 July 2015

*Prezident İlham Əliyev və ailə üzvləri
Məkkədə ümrə ziyarətində.
Məkkə, 7 aprel 2015-ci il*

*The President Ilham Aliyev performed Umrah
pilgrimage in Mecca. Mecca, 7 April 2015*

Azerbaijan is a country with rich and ancient history. The geographical location of country makes it a landmark of cultures and religions. Also, it is widely accepted that Azerbaijan is a model state of deep rooted traditions of ethnic and religious tolerance. The high-level preservation of different religious monuments and temples by the state and communities is an obvious example of these traditions. In fact, the presence of different religious monuments in the territory of Azerbaijan confirm the existence of deeply entrenched tolerance and multiculturalism traditions as an integral part of national discourse throughout the history.

The Land of Fire contributed to the development of civilization and Islamic culture with its art, literature and architecture as well as its adopted universal cultural values harmonized with our national habitude and values. The religious thoughts of Azerbaijanis has changed after the adoption of Islam, and the spread of religion within country influenced culture, art, literature, architecture and national traditions. Along with other Muslim nations, Azerbaijanis contributed to the development of Islamic culture as well, which is reflected in a variety of spheres. Azerbaijan nation has a unique place among the world`s nations through the ideas of humanity which is traditionally maintained, as well as through a system of national and spiritual values fortified throughout centuries. Thus, our nation is perceived as an advocate of universal ideology and a champion of the system of age-old national and spiritual values.

The religious monuments such as mosques have a significant place among other treasures in Azerbaijan where great authors such as Nizami Ganjavi, Mahammad Fuzuli, Imadeddin Nasimi, Seyid Yahya Bakuvi and Mir Hamza Nigari were bestowed to the Muslim world. The religious places of Azerbaijan are among magnificent masterpieces of Islamic world. They are interpretations of moral and historical memory and mentality of our nations.

These mosques are invaluable heritage to learn past and to protect future. Unfortunately, mosques of Azerbaijan, these beautiful specimens of the diverse and colorful Islamic culture, as well as the religious beliefs of the nations faced repressions, restrictions and prohibitions from time to time, although love to Allah and sense of respects to the mosques has passed through the generations. However, with the arrival of the National Leader Haydar Aliyev, places of pilgrimages were rediscovered, and the religious monuments that remained closed for decades or destroyed, were renovated and restored again after the independence of Azerbaijan. National Leader Haydar Aliyev considered these initiatives as an integral part of state-religion policy and viewed it as an expression of the national and spiritual values. Although the decades and centuries have passed, the restoration of historical and religious monuments by the state are evaluated as a continuation of Haydar Aliyev's political ideology, and words of wise person said in the Bibiheybat mosque will be reminded: "It is for sure that, all the efforts will be made not to restore only this holy place but also all monuments, places and temples reflect the history, national, religious traditions of people. All these work will be done with your help and continued by the future generations and followers. There is no doubt that we will unify to protect our land and historical monuments, national traditions will be continued".

All objectives were achieved as soon as possible due to the contributions of time and energy by our National Leader. The unique political missions of His on all sectors and areas have been carried out successfully by the President of the Republic of Azerbaijan Mr Ilham Aliyev. The renovation and restoration of religious buildings have been always on the agenda of the President Mr Ilham Aliyev and his supervision on this area is maintained. In recent years, reconstruction of ancient historical and religious monuments such as Bibiheybat, Juma mosque, construction of Haydar Mosque - the biggest mosque in the Caucasus- by the support and guardianship of

Presidents are not only good examples of centuries old belief system, state support of national and spiritual values but also successful fulfillment of National Leader's legacy. A special mention should be given to the input of the Heydar Aliyev Foundation led by the First Lady of Azerbaijan Mrs Mehriban Aliyeva to the construction works. Likely, fundamental reconstruction of Juma Mosque in Dashkasan, Mohsun Salim and Imam Rza mosques in the Bine settlement of Khazar district, Pir Hasan Shrine in the Mardakan settlement, Heydar Mosque, Juma mosque in the settlement of Buzovna, Shah Abbas and Hazrat Zeynab mosques in the Ganja city have been carried out and given to the services of believers by the financial support of the Heydar Aliyev Foundation.

All historical and religious monuments including mosques, churches and synagogues are our priceless treasures from the past, and these monuments reconstructed and renovated by the state represented the moral heritages for the future generations. Azerbaijan protects its history, forwards in the right direction the future generation by being a role model of multiculturalism and tolerance to the world.

Publishing of this book by the State Committee on Religious Associations of the Republic of Azerbaijan is an attempt to popularize unique Islamic monuments (mosques) in the world, which are among an ancient and universal heritage of Azerbaijan. We hope that this book will serve as a source of valuable information for the readers about pearls of Islam in Azerbaijan and be useful for the propagation of our spiritual and material values.

**AZƏRBAYCANIN
İSLAM İNCİLƏRİ
FOTOALBOM**

**ISLAMIC PEARLS
PHOTOALBUM**

BAKİ ŞƏHƏRİ, BİNƏQƏDİ RAYONU,

HEYDƏR MƏSCİDİ

Qafqazın ən böyük məscidi olan bu ibadət evi Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin adını daşıyır. Onun inşasına Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2012-ci ildə başlanılmış və 26 dekabr 2014-cü ildə rəsmi açılışı olmuşdur. Prezident İlham Əliyev, xanımı Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri açılış mərasimində iştirak etmişlər.

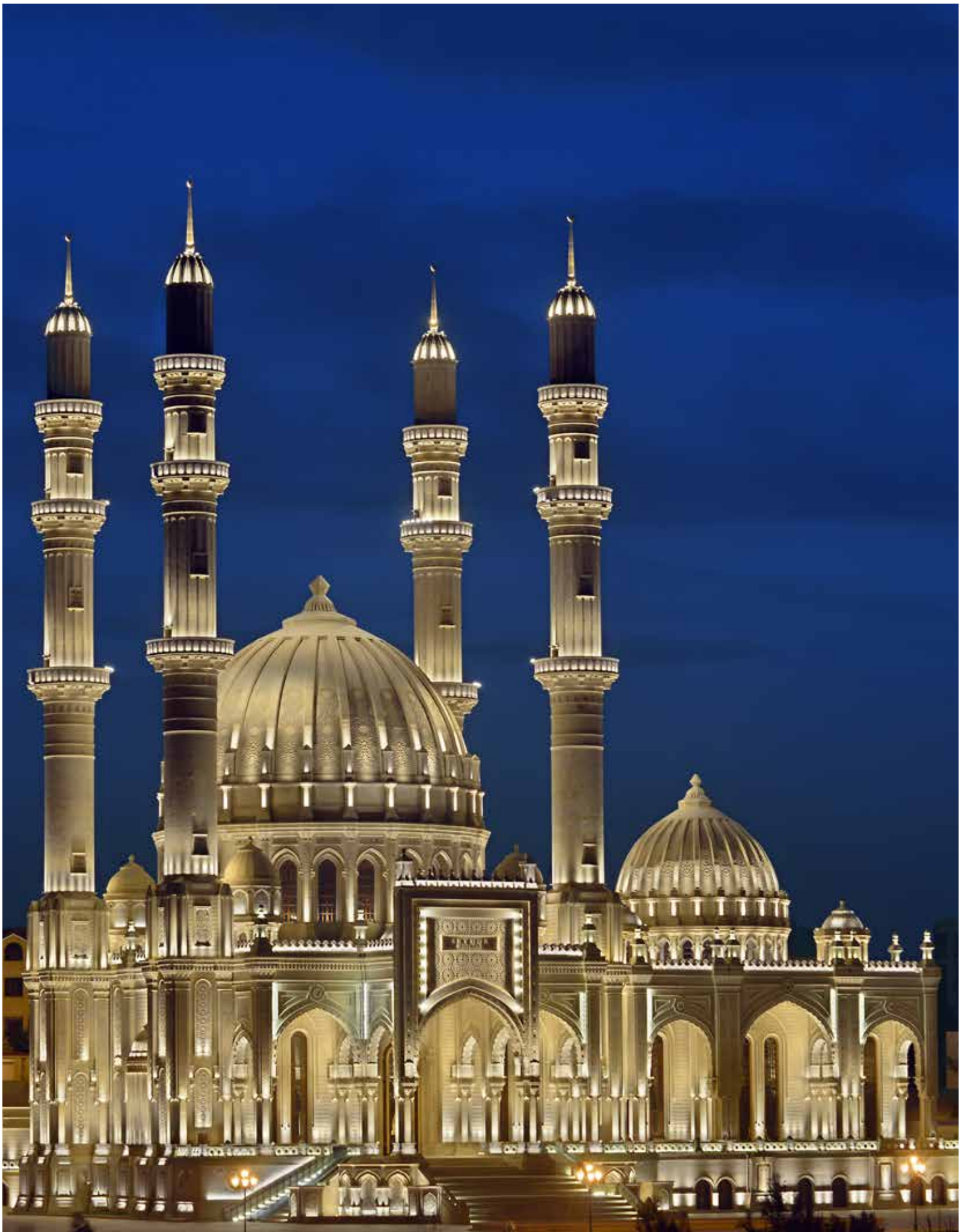
Fasadı Şirvan-Abşeron memarlıq üslubunda xüsusi daşlarla üzlənmiş məscidin hündürlüyü 95 metr olan 4 minarəsi var.

BAKU-ABSHERON REGION,

HEYDAR MOSQUE (BAKU, BINAGADI DISTRICT)

Being the largest mosque of the Caucasus, it is dedicated to the National Leader Heydar Aliyev. Its construction started under the decree of the President Ilham Aliyev in 2012 and the official opening was held on December 26, 2014 with the participation of the President Ilham Aliyev, First Lady Mehriban Aliyeva and family members.

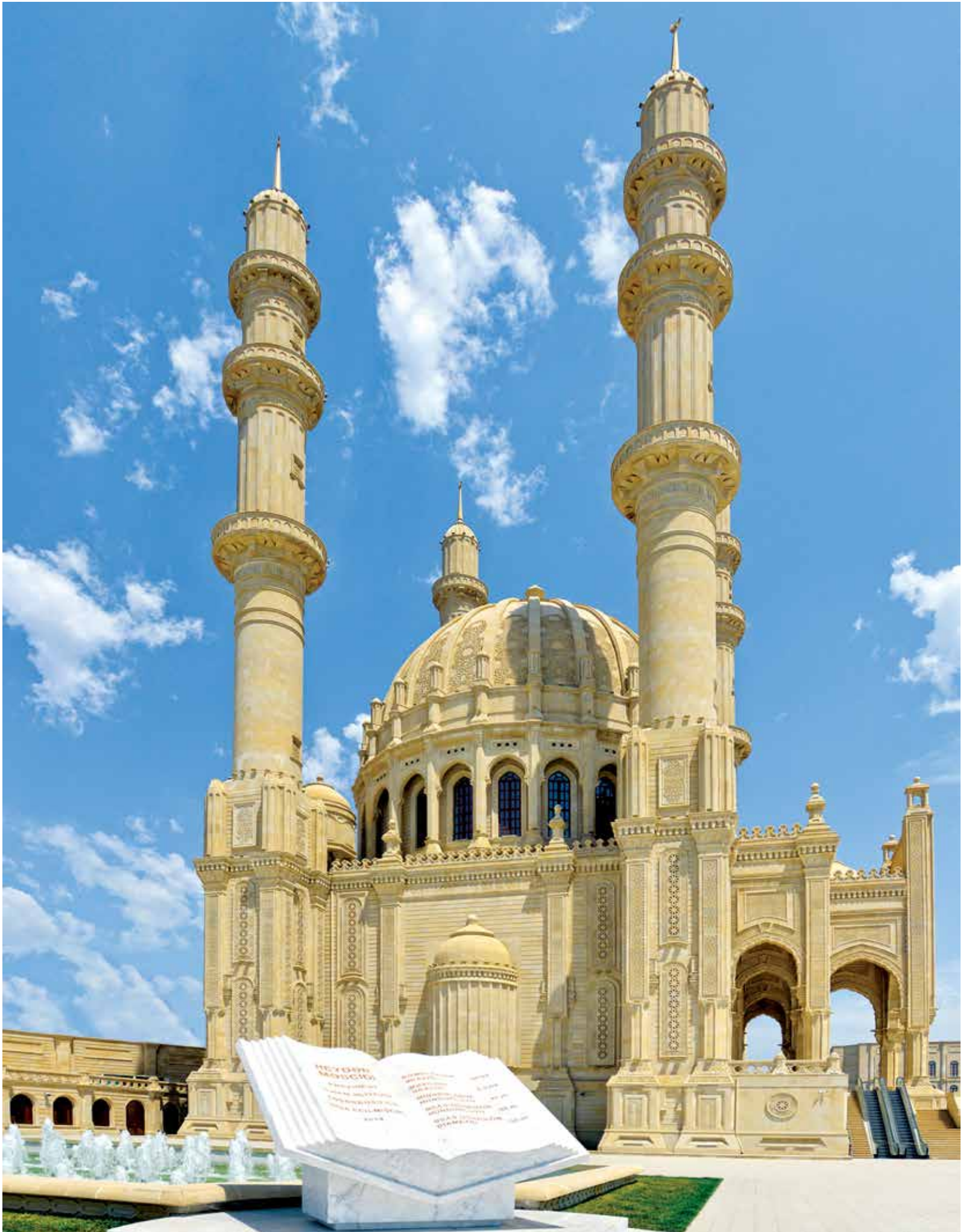
The mosque covered with special stones in Shirvan-Abshe-
ron architectural style has four minarets of 95 meter height.

BAKİ ŞƏHƏRİ, SƏBƏİL RAYONU,

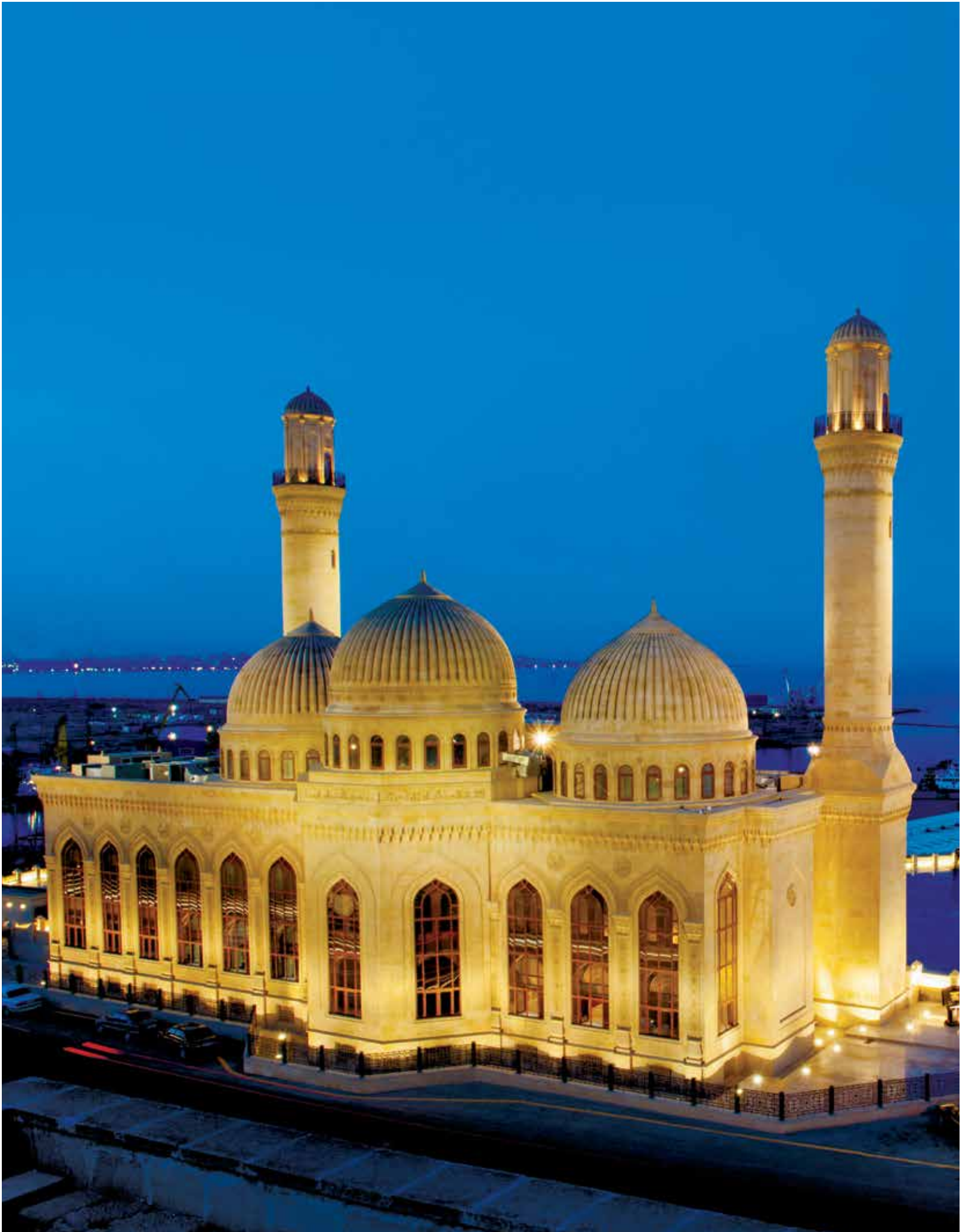
BİBİHEYBƏT MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

VII-VIII əsrlərin yadigarı olan Bibiheybət ziyarətgahında imam Museyi-Kazımın (ə) qızı, səkkizinci imam Rzanın (ə) bacısı Həzrət Həkimənin məzarı yerləşir. Ziyarətgah 1934-cü ildə Sovet hakimiyyəti tərəfindən tamamilə dağıdılmışdı. Onun bərpasına Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən 1997-ci ildə başlanılmış, Prezident İlham Əliyev tərəfindən yenidən qurulması tam başa çatdırılmış və 12 iyul 2008-ci ildə məscidin bütöv kompleks kimi açılışı olmuşdur.

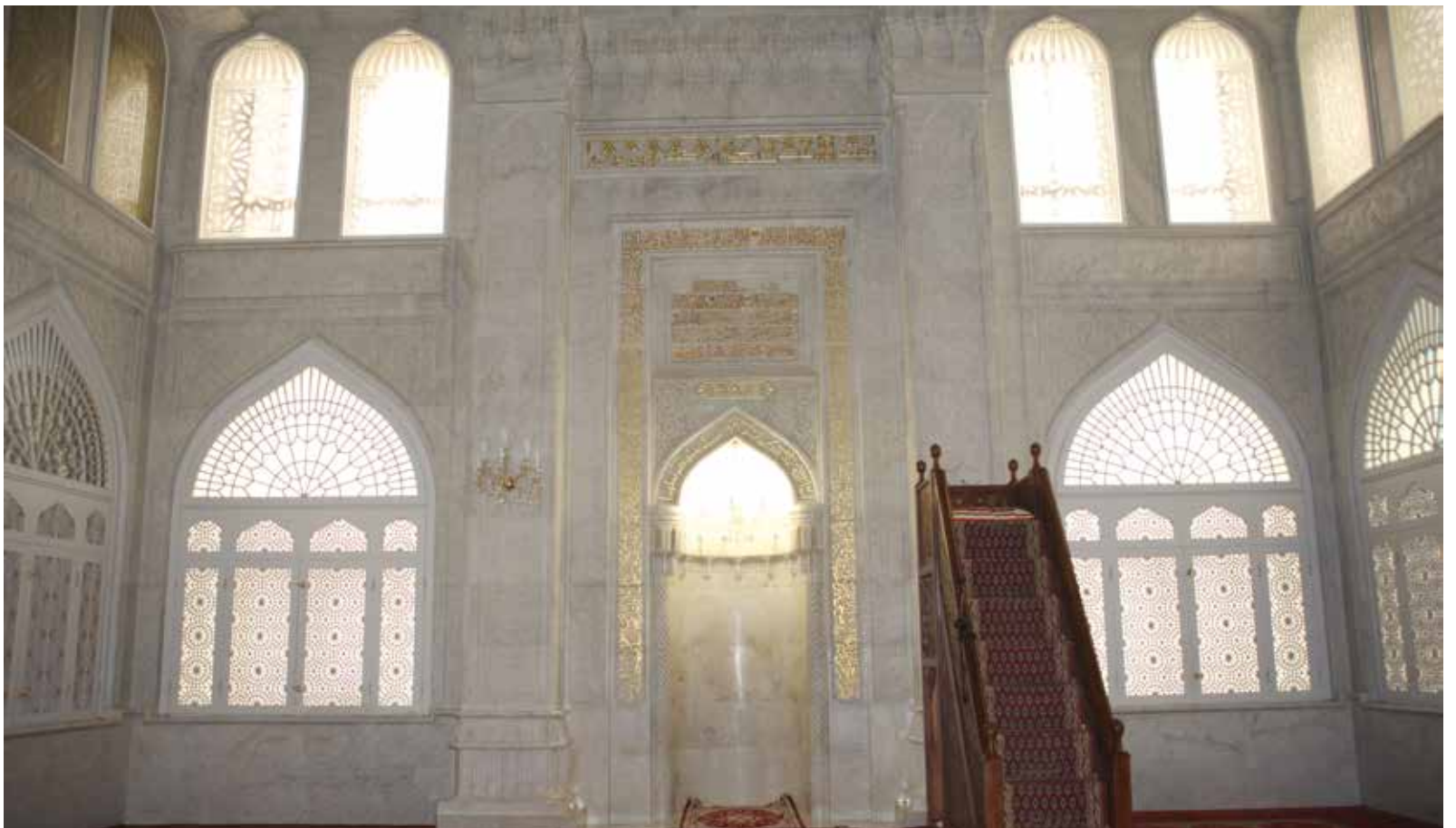
BAKU, SABAYIL DISTRICT,

BIBIHEYBAT MOSQUE AND SHRINE

The 7th-8th century shrine is the burial ground of Hazrat Hakima, daughter of the seventh Shi'ite Imam, Museyi-Kazim (P.B.U.H.), and sister of the eighth Imam Rza (P.B.U.H.). The shrine was completely demolished in 1934 by the Soviet regime. Its reconstruction was initiated by the National Leader Heydar Aliyev in 1997, and was completed by President Ilham Aliyev. The grand opening ceremony of the mosque complex was held on July 12, 2008.

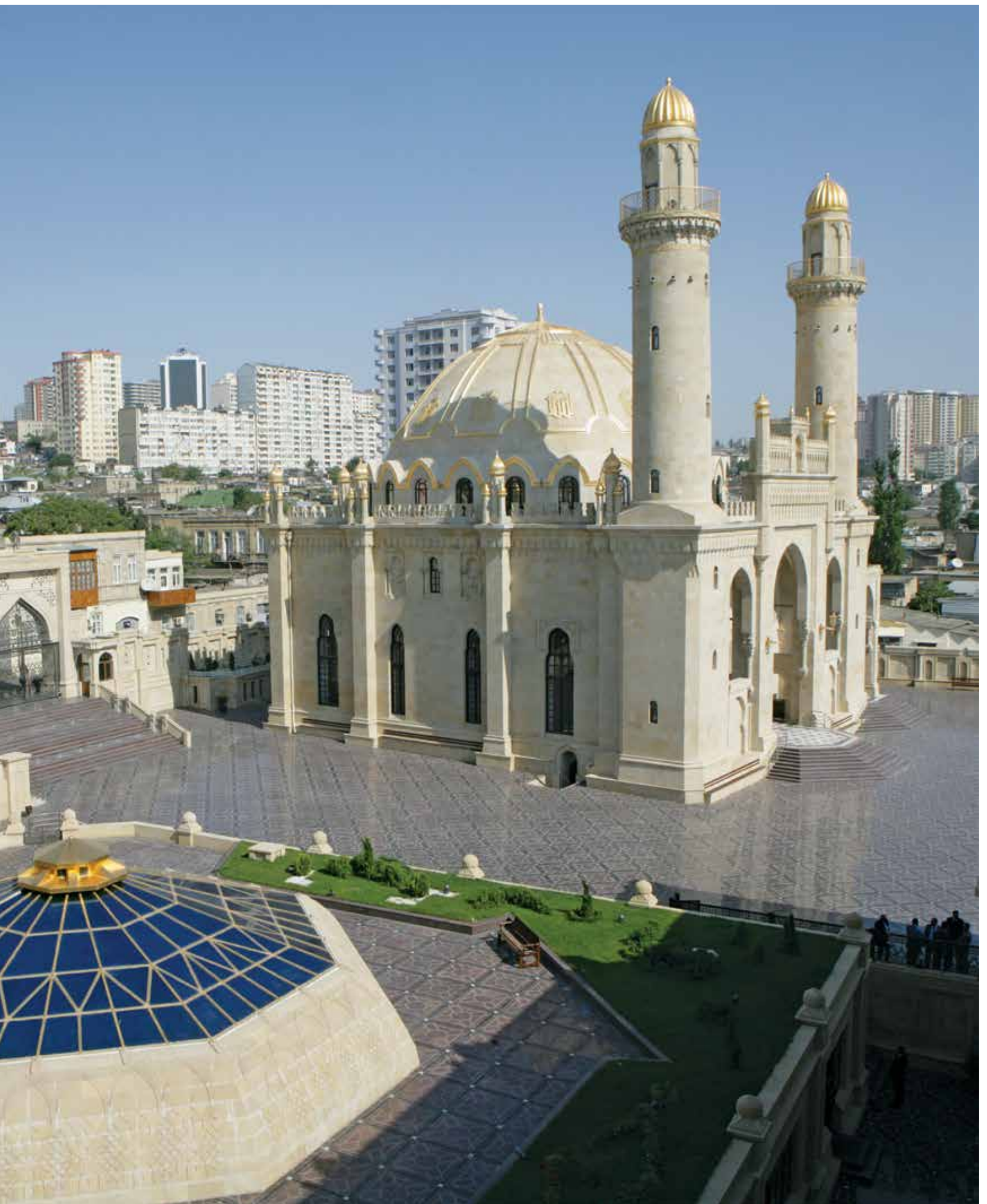
BAKİ ŞƏHƏRİ, YASAMAL RAYONU,
TƏZƏPİR MƏSCİDİ

Azərbaycanın memarlıq incilərindən olan Təzəpir məscidinin tikintisinə 1905-ci il iyulun 23-də - Məbəs bayramı günündə başlanılmış, 1914-cü ildə sona çatdırılmışdır. Düz 100 ildən sonra – 2005-ci ildə Prezident İlham Əliyevin tapşırığı ilə məscidin bərpası lahiyəsi hazırlanmış və yenidənqurma işlərindən sonra 6 iyul 2009-cu ildə rəsmi açılış mərasimi olmuşdur.

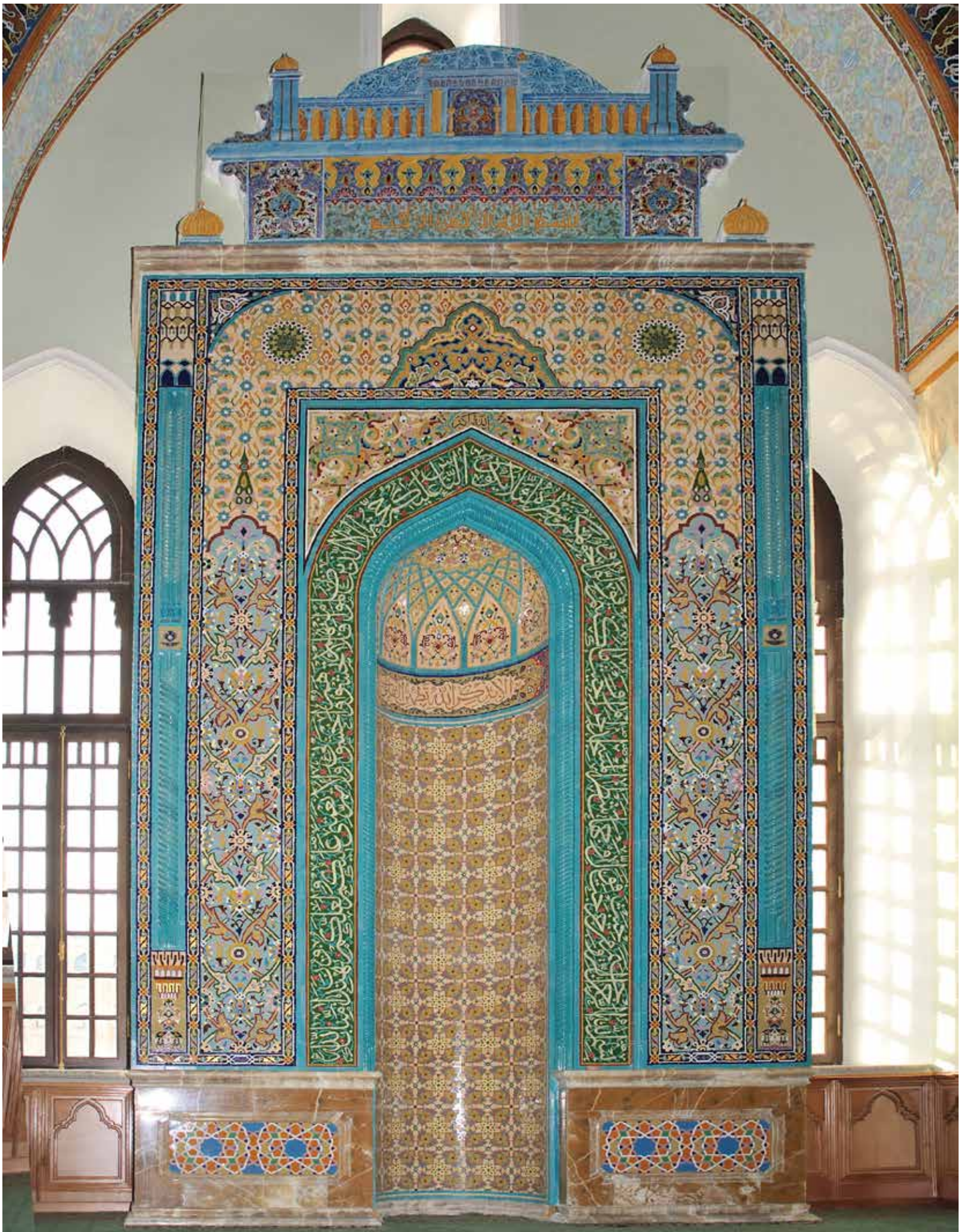
BAKU, YASAMAL DISTRICT,
TEZEPIR MOSQUE

Construction of a gem of the Azerbaijani architecture, Teze-pir Mosque started on July 23, 1905, the day of the Mabas holiday (Prophet Muhammad's [P.B.U.H] revelation day) , and was completed in 1914. Exactly a hundred years later, in 2005, a decree on the renovation of the mosque was issued by the President Ilham Aliyev and the official opening ceremony was held on July 6, 2009.

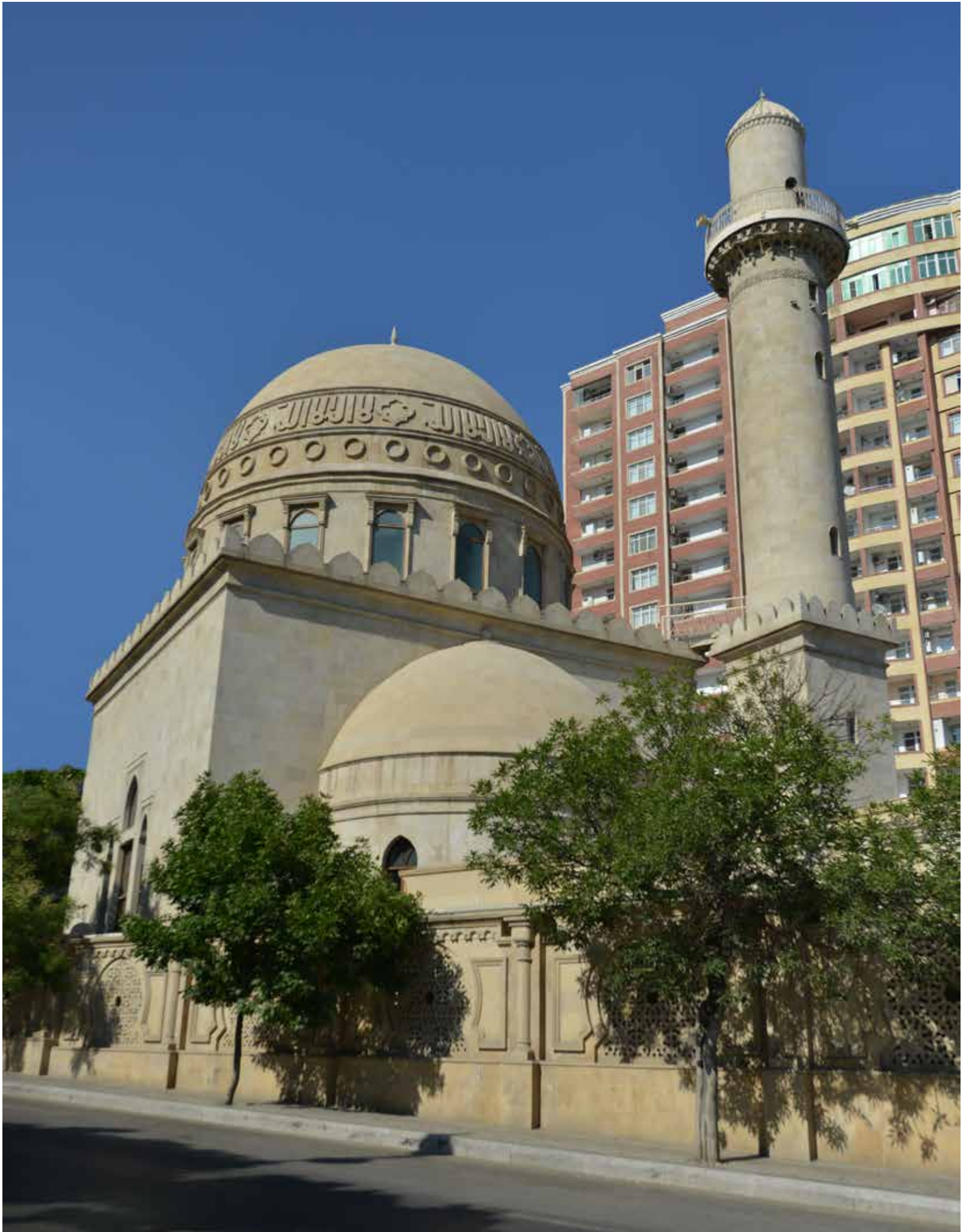

BAKI ŞƏHƏRİ, NƏSİMİ RAYONU,
HACI ƏJDƏRBƏY MƏSCİDİ

Xeyriyyəçi Hacı Əjdərbəy Aşurbəyovun vəsaiti ilə 1912–1913-cü illərdə inşa edilmiş məscid xalq arasında “Göy məscid” kimi də tanınır. Məscid Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə əsaslı təmir-bərpa edilmiş və 22 dekabr 2011-ci ildə açılış mərasimi keçirilmişdir.

BAKU, NASIMI DISTRICT,
HAJI AZHDARBAY MOSQUE

The mosque known as “Blue Mosque” among people was constructed by the benefactor and philanthropist Haji Ajdarbey Ashurbeyov in 1912-13. It was fundamentally renovated by the decree of the Azerbaijani President Ilham Aliyev and opened on December 22, 2011.

BAKİ ŞƏHƏRİ, SƏBƏİL RAYONU,
İÇƏRİŞƏHƏR CÜMƏ MƏSCİDİ

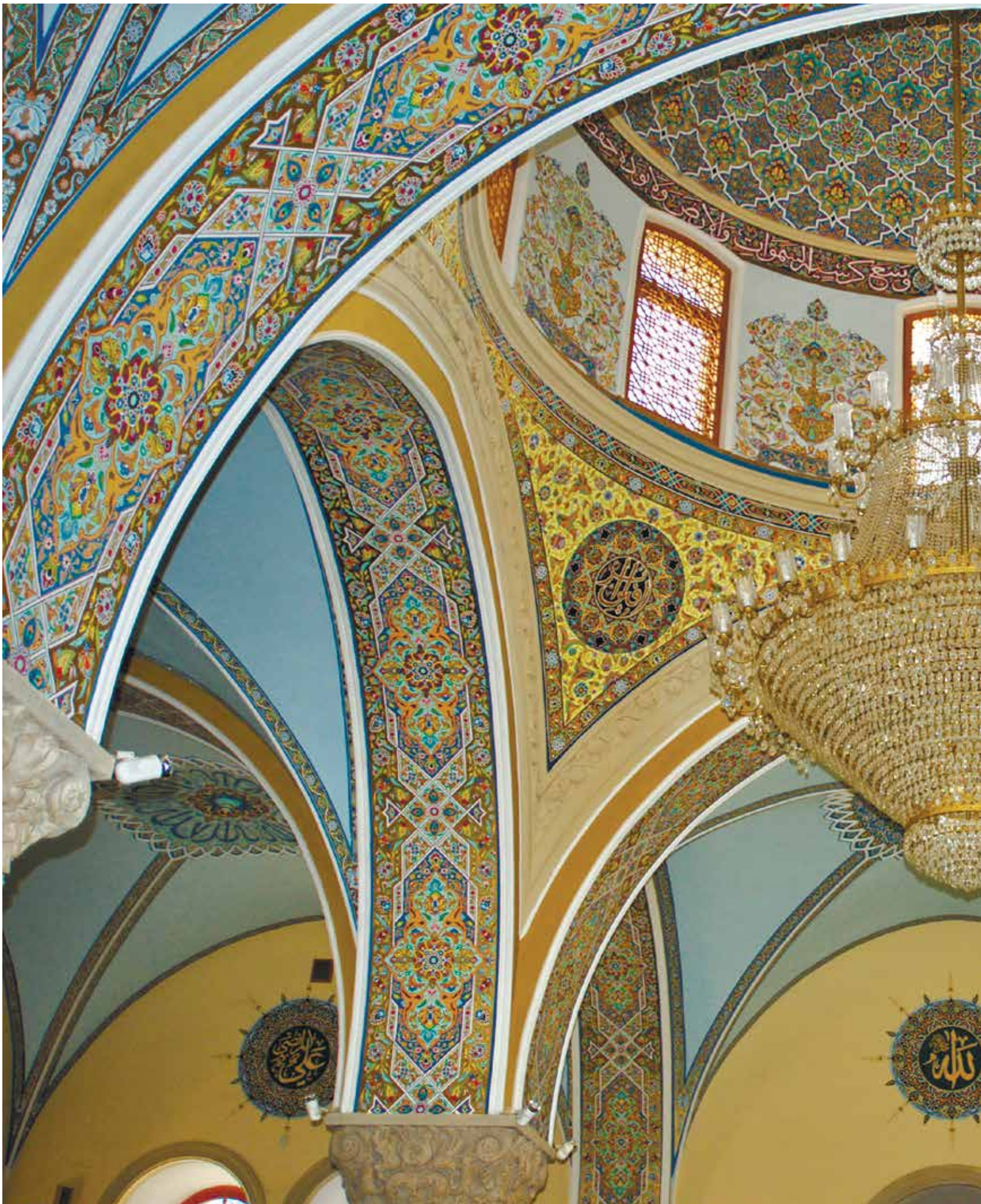
İçərişəhərin nadir memarlıq incilərindən olan Cümə məscidi 1899-cu ildə Bakı milyonçusu Hacı Şeyxəli Dadaşov tərəfindən inşa edilmişdir. Sovetlər dövründə Xalça muzeyi kimi fəaliyyət göstərən məsciddə 2008-ci ildə dövlət hesabına əsaslı təmir-bərpa işləri aparılmış və dindarların istifadəsinə verilmişdir.

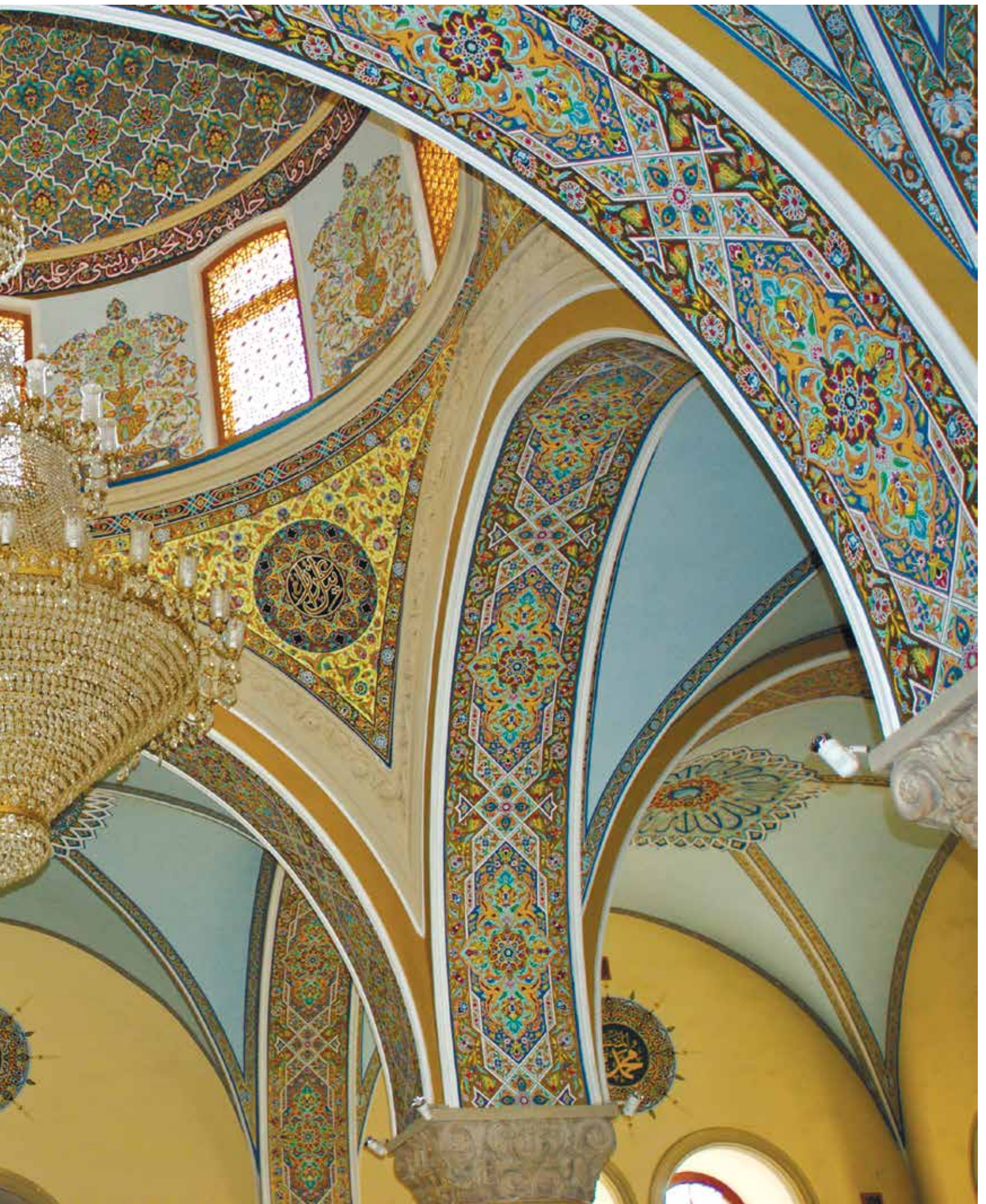
BAKU, THE OLD CITY,
THE JUMA MOSQUE

The Juma mosque, one of the rare pearls of architecture of the Old City was built by millionaire Haji Sheikhalı Dadashov in 1899. The mosque which was functioning as a carpet museum in the Soviet era underwent thorough repair and renovation with government funding and was opened for the believers in 2008.

BAKI ŞƏHƏRİ, SƏBAIL RAYONU,

MƏHƏMMƏD (SINIQ QALA) MƏSCİDİ

Məscid, daş kitabəsindən də məlum olduğu kimi, 1078-1079-cu ildə inşa olunmuşdur. Rus çarı I Pyotrun artilleriyasının 26 iyun 1723-cü ildə Bakını atəşə tutması nəticəsində ibadət evinin minarəsi zədələnmişdir. Top mərmisinə qala bürcü kimi dözən minarəyə el arasında “Sınıq qala” adı verilmişdir.

BAKU, ICHERI SHEHER – OLD CITY,

MUHAMMAD (SINIG GALA) MOSQUE

Muhammad (Sinig Gala) mosque, Baku was built in 1078-1079 according to the inscription on a stone slab. The minaret of the mosque was damaged by the artillery of the Russian Czar Peter the Great that subjected the town to cannon fire. Therefore, local people called the mosque “Sinig Gala” – “Damaged Castle”.

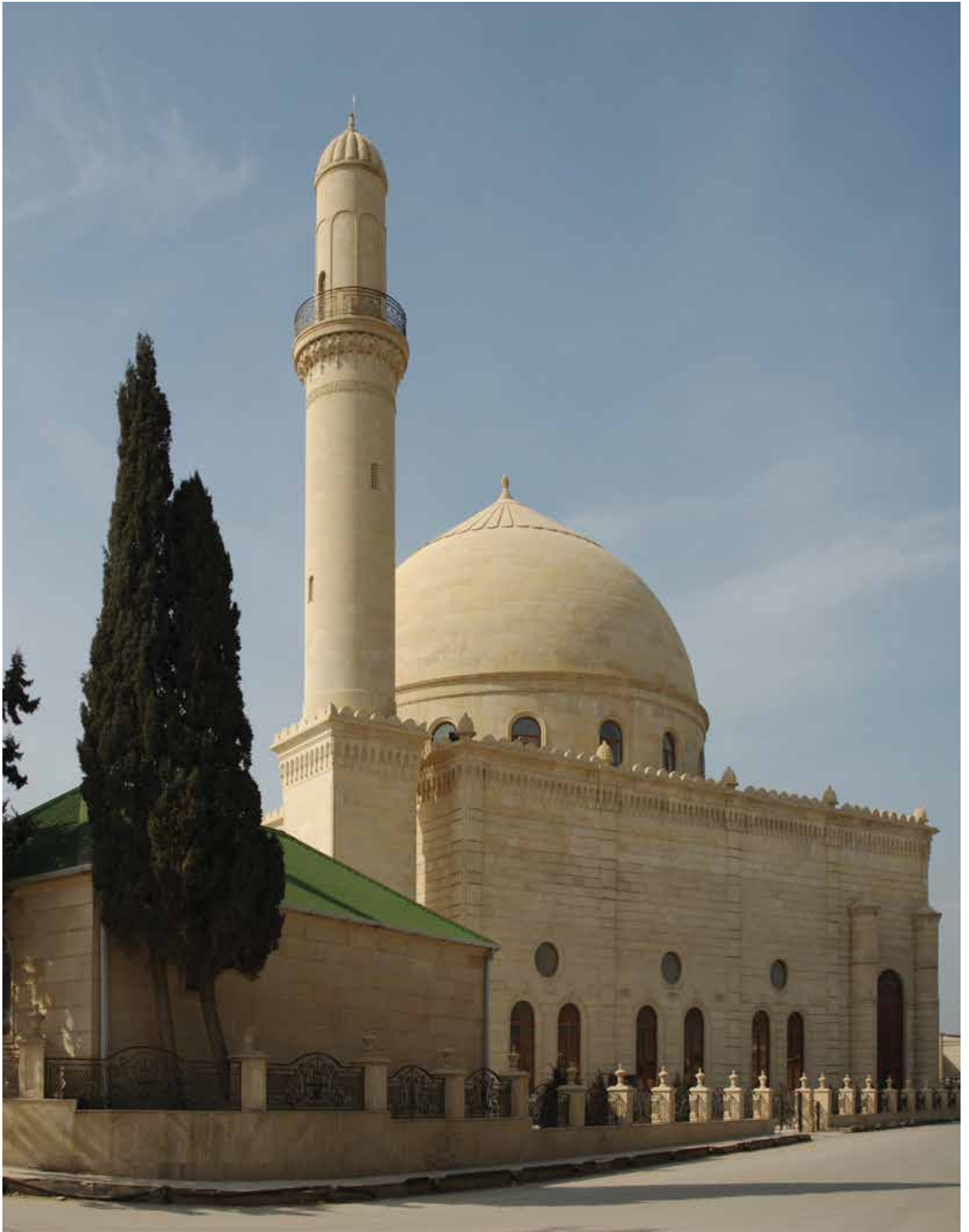

BAKİ ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, BUZOVNA QƏSƏBƏSİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

1897-ci ildə inşasına başlanan məscidin tikintisi fasilələrlə 1918-ci ilə kimi davam etmiş, tam yekunlaşmamışdır. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən 2007-ci ildə məsciddə yenidənqurma işlərinə başlanılmış, 19 dekabr 2009-cu ildə istifadəyə verilmişdir.

BAKU, KHAZAR DISTRICT, BUZOVNA SETTLEMENT,
BUZOVNA JUMA MOSQUE

Construction of the mosque began in 1897 and continued up to 1918 with breaks but left unfinished. The restoration work was resumed in 2007 and was reopened on December 19, 2009.

BAKİ ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, ŞÜVƏLAN QƏSƏBƏSİ,
MİR MÖVSÜM AĞA ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

Hazırda məscid-ziyarətgah kompleksi kimi fəaliyyət göstərən bu ocaqda Ağa Seyidəli Mir Abutalıb oğlu Mir Mövsümzadənin türbəsi yerləşir.

Xalq arasında “Ətağa” adı ilə məşhurlaşmış Ağa Seyidəli Mir Mövsümzadə hələ sağlığında əfsanəvi nüfuza malik olmuş, insanlara təskinlik, inam, mənəvi qüvvə təlqin etmiş və xeyirxahlığı ilə tanınmışdır. 1883-cü ildə dünyaya göz açan Mir Mövsümzadə uzun illər İçərişəhərdə yaşamışdır. O, 1950-ci ildə vəfat etmiş və Şüvələndə dəfn olunmuşdur.

BAKU, KHAZAR DISTRICT, SHUVELAN SETTLEMENT,
MIR MOVSUM AGHA SHRINE

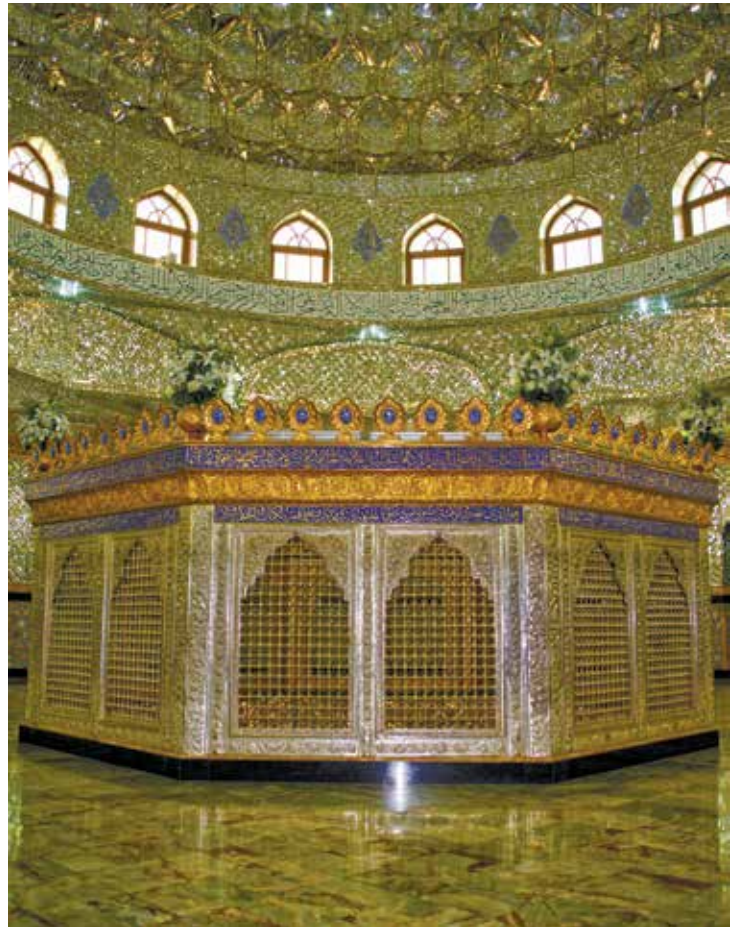
This mosque and shrine complex is the tomb of Aga Seyidali Mir Abutalib oglu Mir Movsumzade.

Popularly known by as “Ataga” (“Boneless”), Aga Seyidali Mir Movsumzade gained legendary status in his lifetime through his natural ability to help people, make them strong in their faith and give them moral comfort and support. Aga Seyidali Mir Movsumzade was born in 1883, lived in Baku’s Old City for a long time and died in 1950. He was buried in Shuvelan.

BAKİ ŞƏHƏRİ, SABUNÇU RAYONU, NARDARAN QƏSƏBƏSİ,
RƏHİMƏ XANIM MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

Səkkizinci imam Rzanın (ə) bacısı Rəhimə xanımın məzarı olan məscid-ziyarətqah kompleksi Bakının Nardaran kəndindədir. Ziyarətqah təbiət hadisələri ilə əlaqədar uzun müddət torpağın altında qalmış, XX əsrin əvvəllərində kənd sakini Şeyx Yunisin təşəbbüsü ilə bərpa olunmuşdur. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra Nardaran ziyarətqahında geniş quruculuq və abadlıq işləri aparılmış, möhtəşəm məscid ucaldılaraq dindarların istifadəsinə verilmişdir.

BAKU, SABUNCHU DISTRICT, NARDARAN SETTLEMENT,
RAHIMA KHANUM MOSQUE-SHRINE COMPLEX

The tomb of the sister of the eighth shia Imam Rza (P.B.U.H.) Rahima khanum mosque-shrine complex is located in Nardaran village of Baku. The shrine remained under ground due to natural disasters and was repaired by the initiative of local resident Sheikh Yunis in the early 20th century. After Azerbaijan restored its independency the shrine underwent fundamental repair and construction and opened for believers.

BAKİ ŞƏHƏRİ, SURAXANI RAYONU, ƏMİRCAN QƏSƏBƏSİ,
QOŞAMİNARƏLİ MƏSCİD

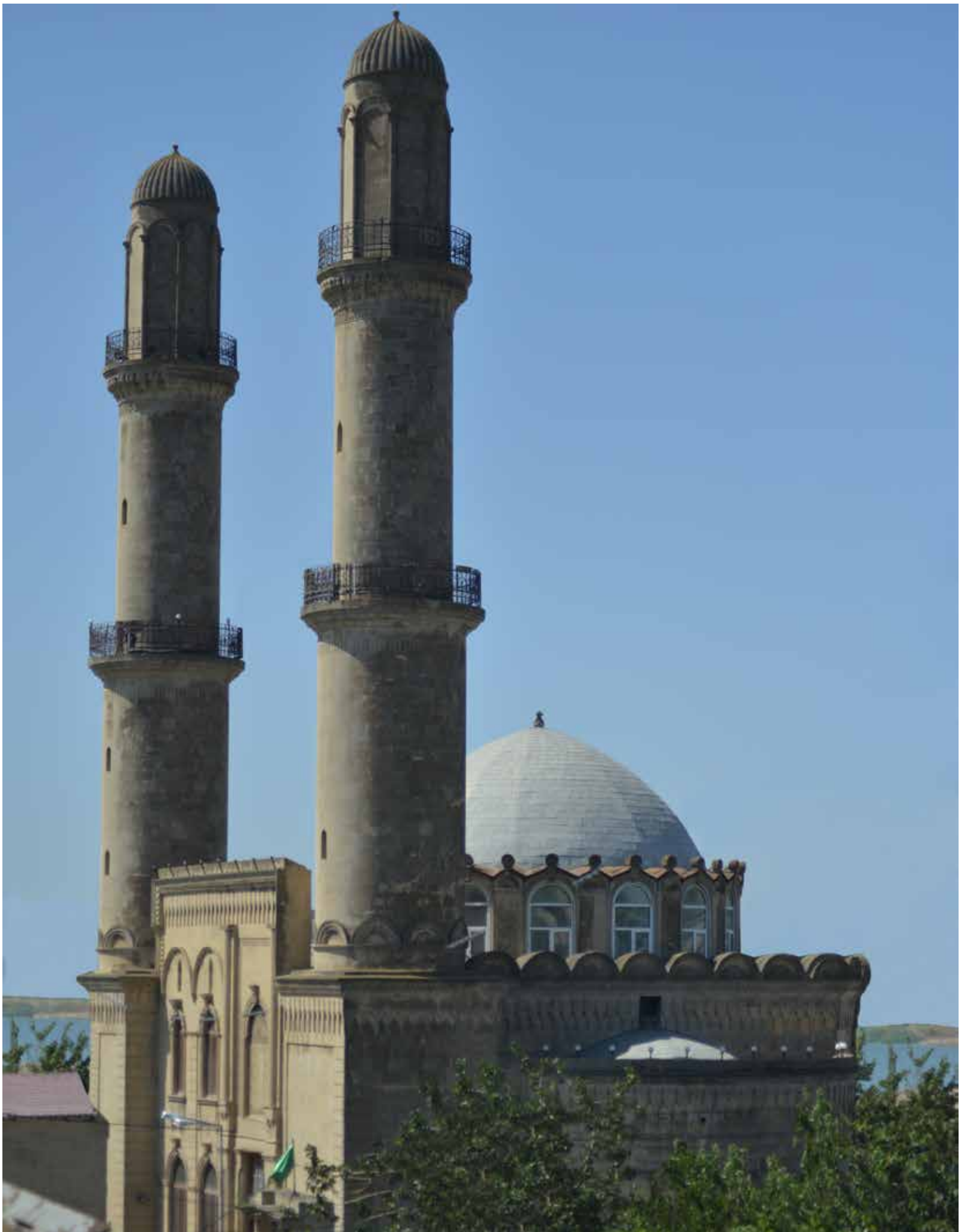
Məscid Bakı milyonçusu Murtuza Muxtarov tərəfindən 1908-ci ildə inşa etdirilmişdir. Bu səbəbdən xalq arasında ona “Murtuza Muxtarov məscidi” də deyirlər.

Murtuza Muxtarov 1920-ci ildə Bakıda evinə soxulmuş bolşevik əsgərlərinə qarşı fədakarcasına vuruşaraq həlak olmuş və özünün tikdirdiyi Qoşaminarəli məscidin həyətidə torpağa tapşırılmışdır.

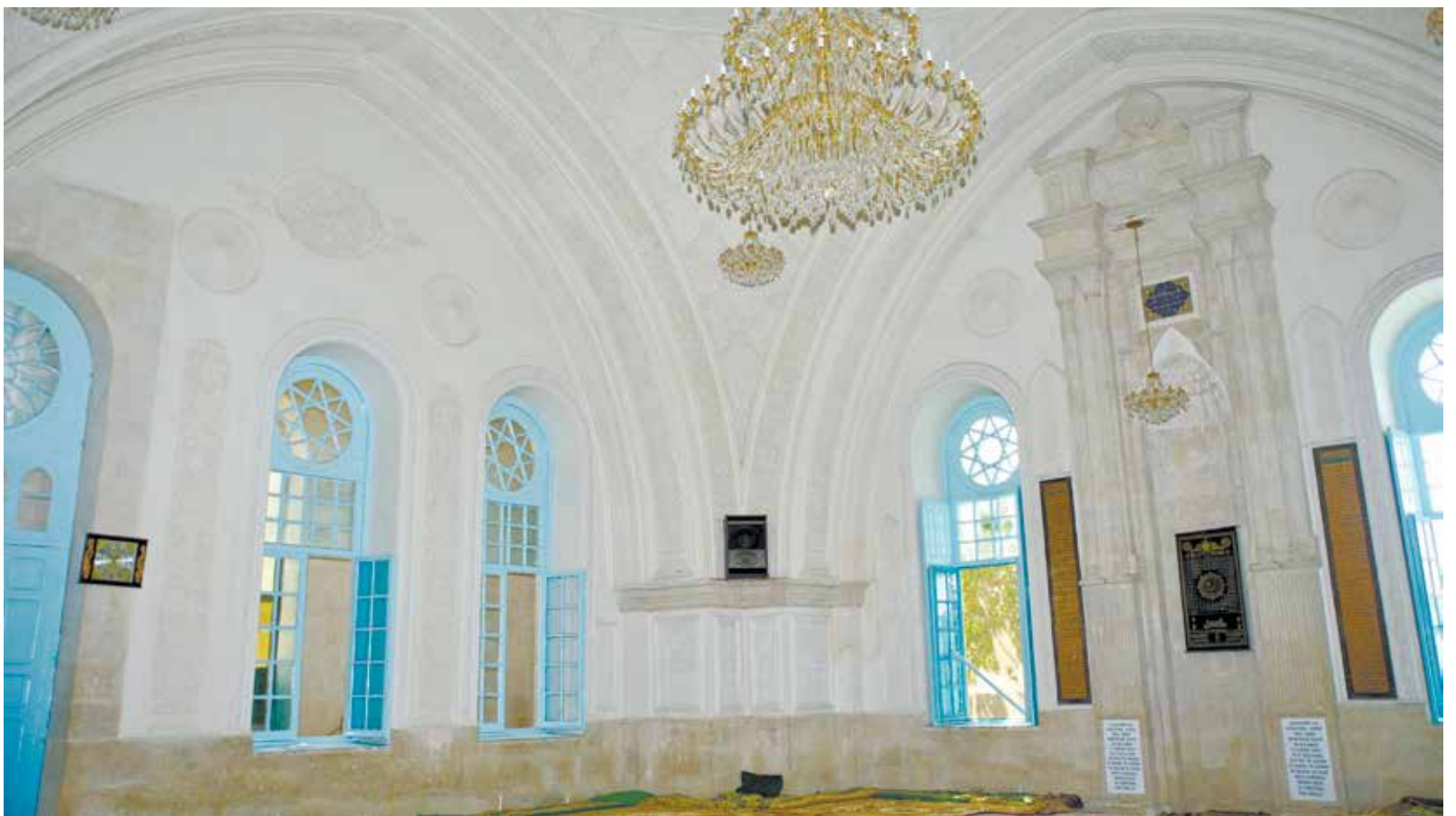
BAKU, SURAKHANI DISTRICT, AMIRJAN SETTLEMENT,
TWIN-MINARET MOSQUE

The Twin-Minaret Mosque was built in 1908 by a millionaire Murtuza Mukhtarov and therefore is called “Murtuza Mukhtarov mosque” among the people.

Murtuza Mukhtarov died bravely fighting the Bolsheviks that broke in to his home in Baku in 1920 and was buried in the courtyard of the Twin-Minaret Mosque he had erected in his life.

ABŞERON RAYONU, MEHDİABAD QƏSƏBƏSİ,
MEHDİABAD MƏSCİDİ

Mehdiabad məscidi 2000-ci ildə Türkiyə Diyanət Vəqfinin vəsaiti hesabına tikilmişdir. Ənənəvi Osmanlı memarlıq üslubunda inşa edilmiş məscidin hündürlüyü 35 metr olan iynəuclu minarəsi var.

MEHDIABAD SETTLEMENT, PROVINCE OF ABSHERON,
MEHDIABAD MOSQUE

The Mehdiabad Mosque was built by Turkey's Department of Religious Affairs in 2000. The mosque, built in traditional Ottoman architectural style, has a 35-metre high pointed minaret.

ABŞERON RAYONU, NOVXANI QƏSƏBƏSİ,

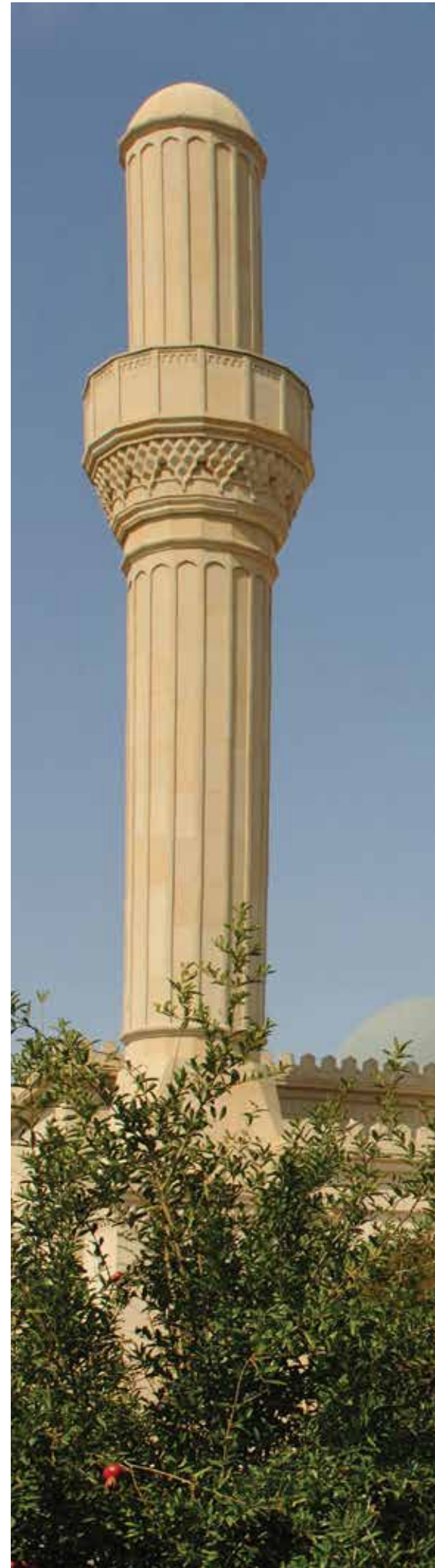
HACI SƏFƏRALI MƏSCİDİ

Məscid 1865-ci ildə usta Ağa Məhəmməd Qulu oğlu tərəfindən kiçik təkiyə kimi tikilmiş, 1904-cü ildə kənd sakini Hacı Səfəralı buranı genişləndirmişdir. Sovetlər dönməində fəaliyyəti dayandırılan məsciddən kolxozun taxıl anbarı kimi istifadə olunmuşdur. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra yenidən məscid kimi fəaliyyət göstərməyə başlamışdır.

NOVKHANI SETTLEMENT, PROVINCE OF ABSHERON,

HAJI SAFARALI MOSQUE

The mosque was built in 1865 by master craftsman Aga Muhammad Gulu oglu as a small takia (Dervish lodge). Later, in 1904, it was expanded by the villager Haji Safarali. The mosque was closed down in Soviet times and was used as a grain store for a collective farm. The mosque was opened after Azerbaijan regained its independence.

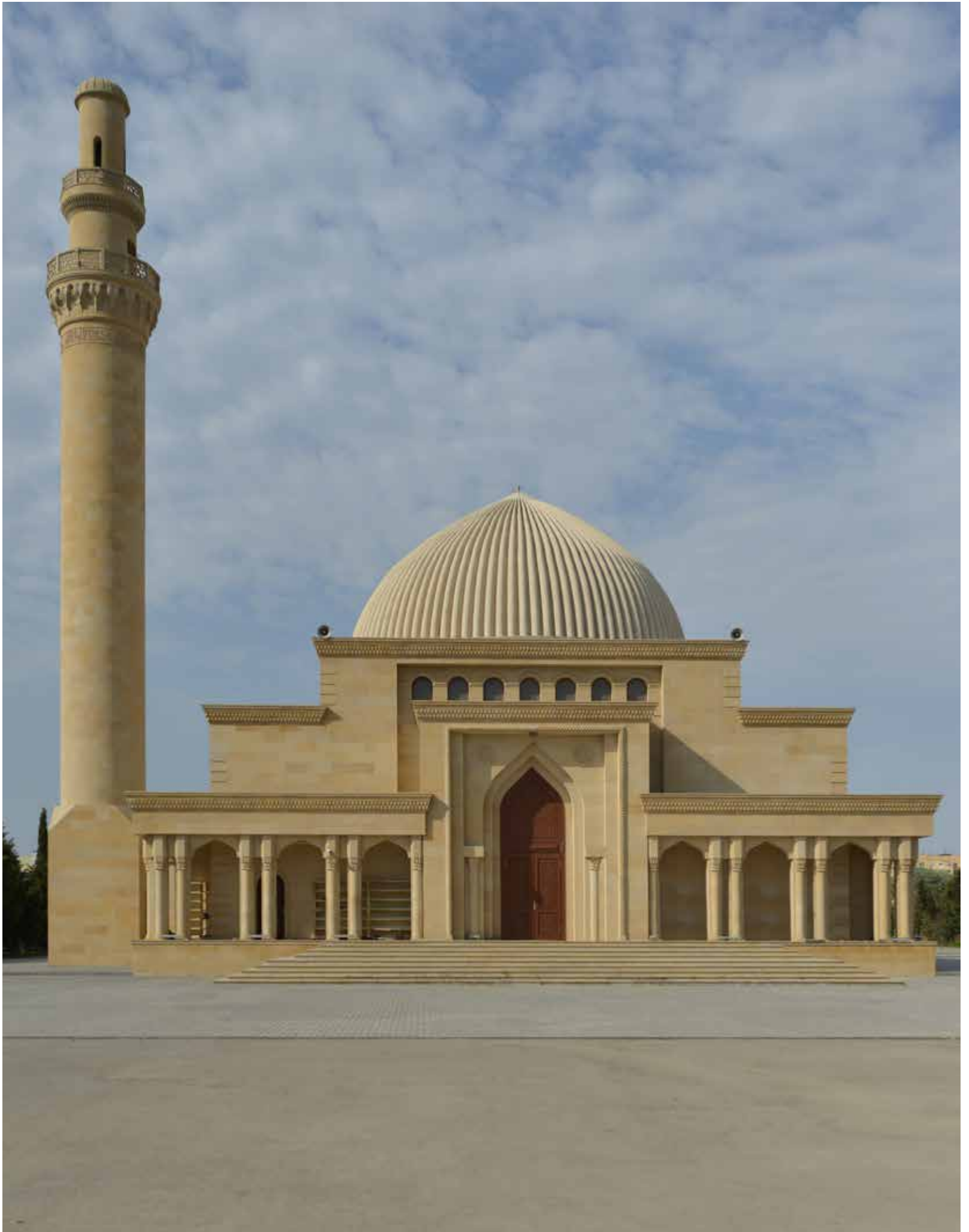

SUMQAYIT ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

İnşasına 1991-ci ildə şəhər sakinlərinin vəsaiti hesabına başlanmışdır. Fəaliyyət göstərdiyi müddət ərzində məsciddə dəfələrlə yenidənqurma və təmir işləri aparılmışdır. 2011-ci ilin iyulunda Prezident İlham Əliyev burada olmuş və onun tapşırığına əsasən, məscid əsaslı təmir edilmişdir.

SUMQAYIT,
JUMA MOSQUE

The mosque was built at the local community's initiatives in 1991. It was repaired several times during its operation. President İlham Aliyev visited the mosque on July, 2011 and issued a decree on renovation of the mosque.

SALYAN ŞƏHƏRİ,

SALYAN CÜMƏ MƏSCİDİ

Əhali arasında “Böyük məscid” kimi tanınan ibadət evi 1865-ci ildə inşa edilmişdir. Sovet hakimiyyəti illərində ondan anbar kimi istifadə olunmuşdur. 1992-ci ildən isə məscid kimi fəaliyyət göstərir.

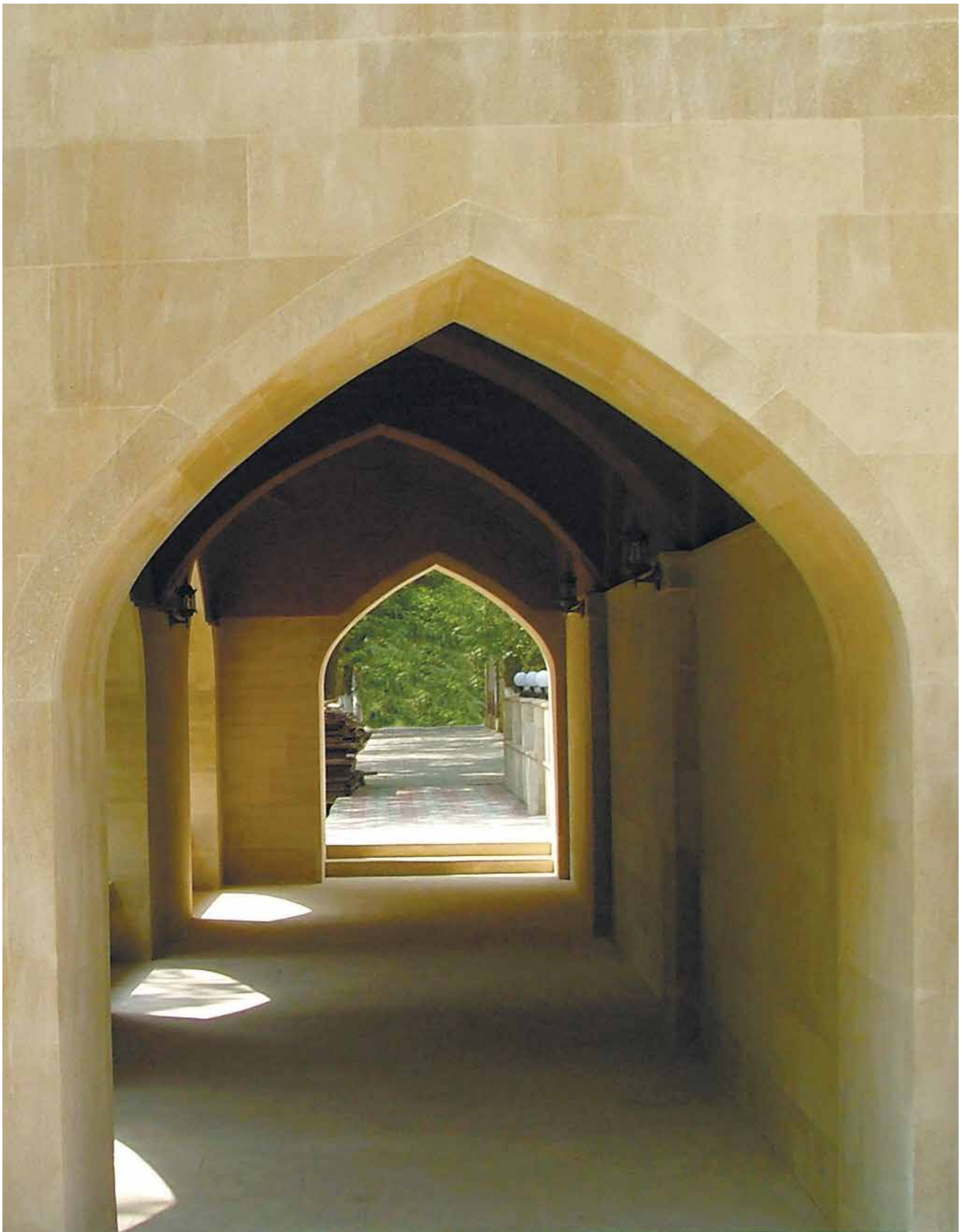
2010-cu ilin fevralından məsciddə təmir-bərpa işlərinə başlanılmış, nəzərdə tutulan vaxtda başa çatdırılmışdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 13 mart 2012-ci ildə Salyan rayonuna səfəri çərçivəsində əsaslı təmir və bərpa edilmiş Cümə məscidi ilə tanış olmuş və görülməli işləri yüksək qiymətləndirmişdir.

SALYAN,

JUMA MOSQUE

Commonly referred to as the Great Mosque, Salyan's Juma Mosque was built in 1865. It was used as a warehouse during the Soviet era and started to function as a mosque in 1992. In February 2010 the renovation of the mosque was started. President Ilham Aliyev visited the newly renovated and restored Juma Mosque during his visit to Salyan on March 13, 2012, and gave high praise to the work done.

SABİRABAD ŞƏHƏRİ,
HEYDƏR MƏSCİDİ

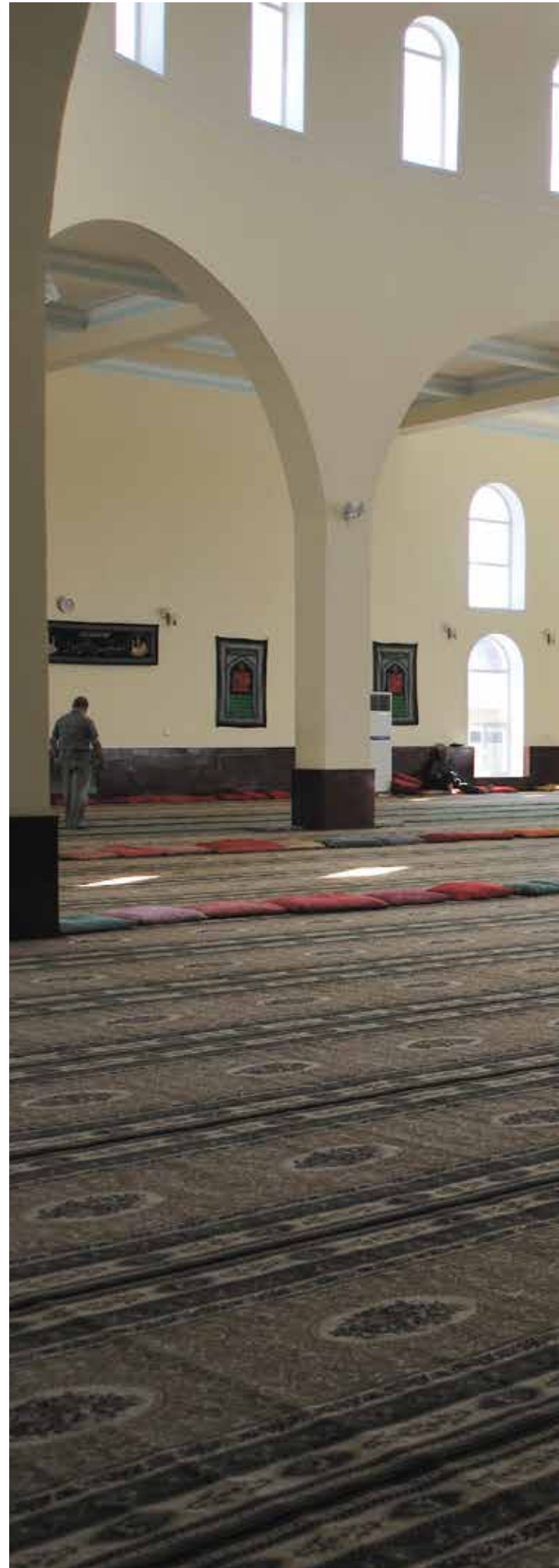
Ulu Öndər Heydər Əliyevin adını daşıyan məscidin tikintisinə şəhər əhalisinin təşəbbüsü ilə 1990-cı ildə başlanılmış, müəyyən müddətdən sonra yetərinə vəsait olmadığından inşaat işləri dayandırılmışdır. Yarımçıq qalmış tikinti 1999-cu ildə davam etdirilmiş, 18 noyabr 2008-ci ildə məscidin açılışı olmuşdur.

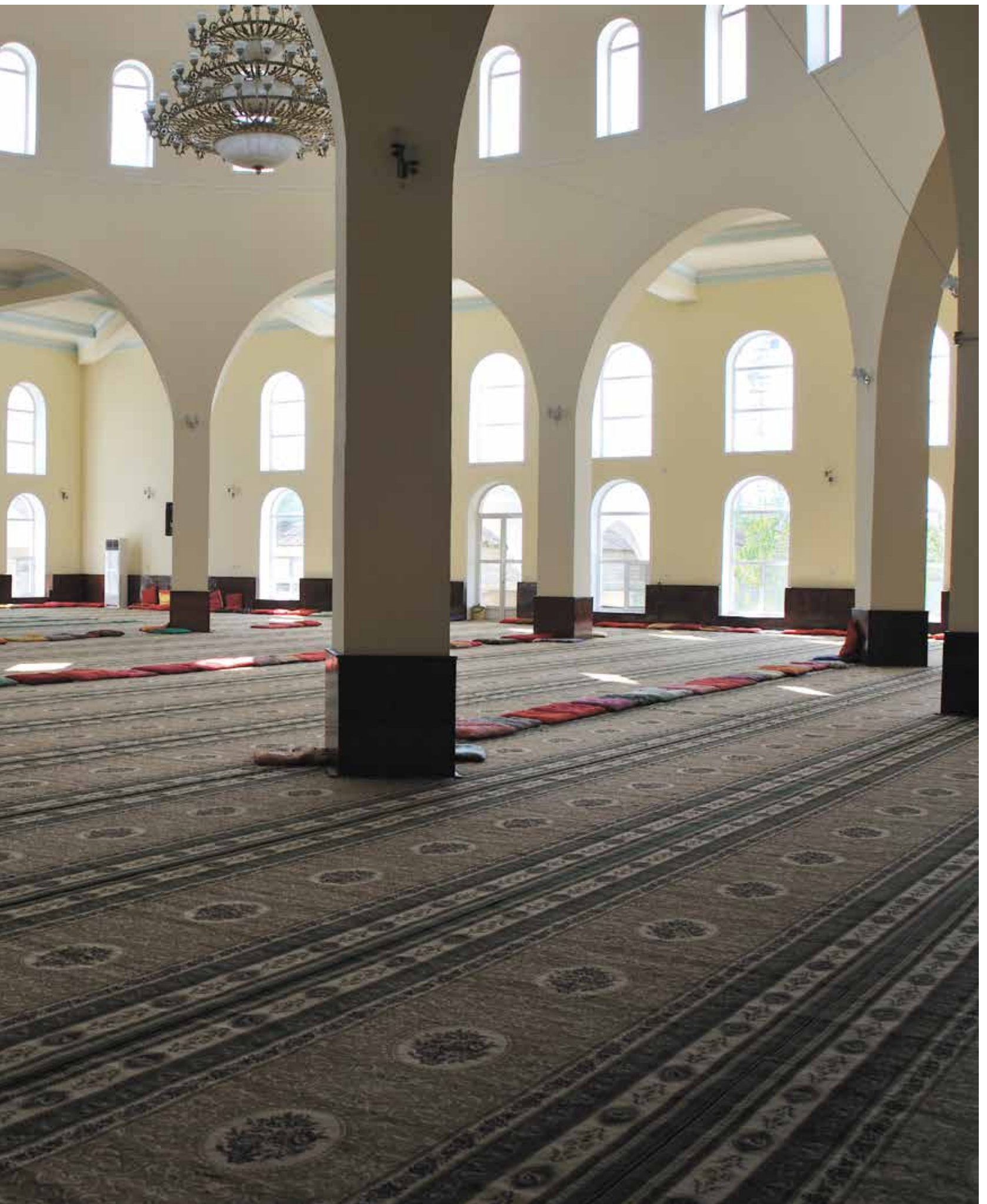
SABIRABAD,
HEYDAR MOSQUE

The construction of the mosque bearing the name of the Great Leader Heydar Aliyev initially started in 1990 at the local community's initiatives, but work stopped halfway in 1999 due to a lack of funds. Construction subsequently resumed and the mosque opened its doors on November 18, 2008.

BEYLƏQAN RAYONU,

CƏRCİS PEYĞƏMBƏR MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ

Kompleks Beyləqan şəhəri yaxınlığında, Şəfəqli kəndində yerləşir. Rəvayətə görə, dörd dəfə cahil və zalım şah tərəfindən işgəncə ilə öldürülən və hər dəfə Allah tərəfindən yenidən xəlq edilən Cərcis peyğəmbər burada dəfn edilmişdir.

BEYLAQAN ,

GIRGIS PEYGEMBER (PROPHET GIRGIS) MOSQUE AND SHRINE COMPLEX

The complex is located in the village of Shafagli, near the city of Beylagan. Legend has it that the shrine is the tomb of the Prophet Girgis who was tortured to death by an evil and faithless king four times and was resurrected by Allah each time.

CƏLİLƏBƏD ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

1916-cı ildə tikilmiş Cümə məscidi 1988-ci ildə sökülərək yerində tamamilə yeni məscid binası ucaldılmış və 1993-cü ildə istifadəyə verilmişdir. Hündürlüyü təxminən 17 metr olan bir minarəsi var.

JALILABAD,
JUMA (FRIDAY) MOSQUE

The Juma Mosque built in 1916 was demolished in 1988 and a new mosque built in its place. The new mosque, which opened for worship in 1993, has a single minaret approximately 17 metres high.

MASALLI RAYONU,

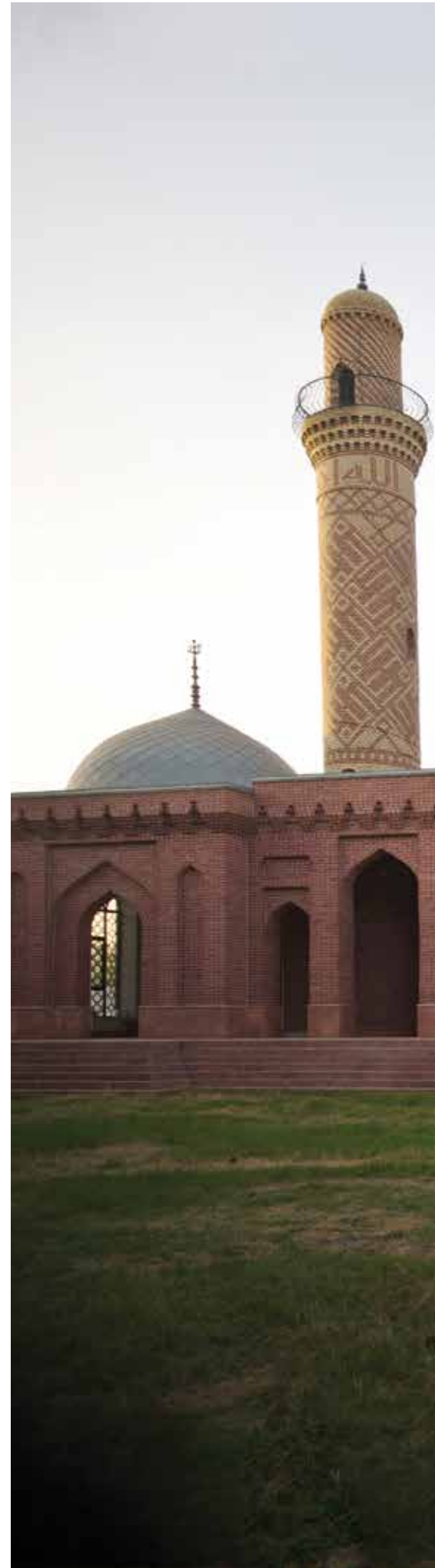
KÖHNƏ ALVADI KƏND MƏSCİDİ

Məscid 1998-ci ildə kənd əhalisi tərəfindən inşa edilmişdir. Üç günbəzi, iki hündür şərəfəli minarəsi vardır. Tutumuna görə Cənub bölgəsində ən böyük ibadət evlərindən sayılır. Uzunluğu 36, eni 18 metr, ümumi sahəsi isə 648 kv. metr olan məsciddə eyni vaxtda 600 nəfər sərbəst namaz qıla bilər.

THE REGION OF MASALLI

MOSQUE OF KOHNA ALVADY VILLAGE

The mosque was built in 1998 by the local community. It has three domes and two high minarets with balconies. The mosque can be considered one of the largest mosques in whole Southern region.

MASALLI RAYONU, BORADIGAH QƏSƏBƏSİ,

YENİ MƏSCİD

Masallı rayonunun böyük yaşayış məntəqələrindən olan Boradigah qəsəbəsində iki ibadət evi fəaliyyət göstərir: tarixi və yeni məscid. Yeni məscidin inşasına 2010-ci ildə başlanılmışdır.

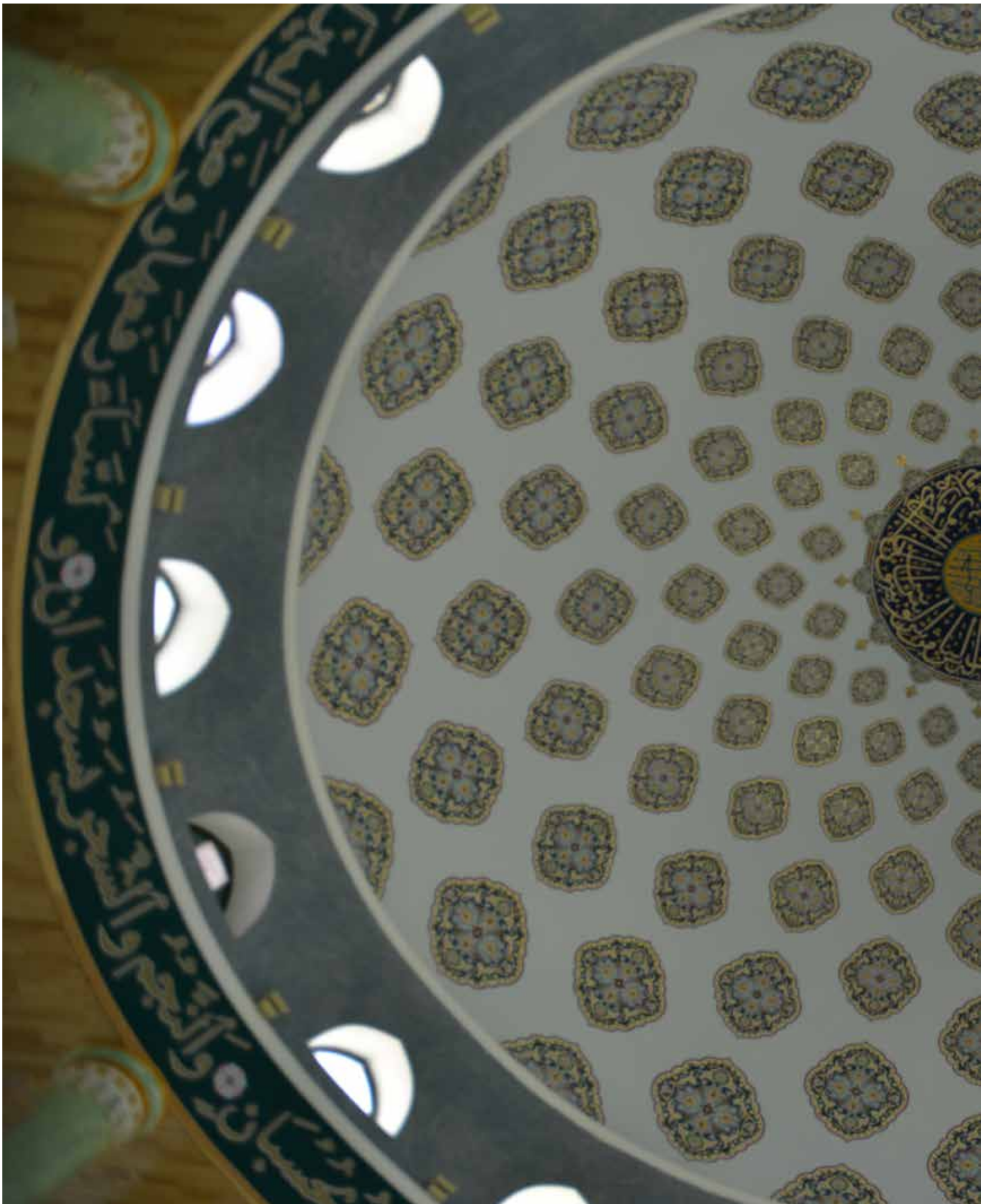
BORADIGAH SETTLEMENT, PROVINCE OF MASALLI,

NEW MOSQUE

There are two working mosques in Boradigah, one of Masallı's largest settlements: historic mosque and a new one. The construction of the new mosque commenced in 2010.

LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ,

BÖYÜK BAZAR CÜMƏ MƏSCİDİ

1864-cü ildə tikilmiş Böyük Bazar Cümə məscidindən Sovet illərində taxıl anbarı, sonradan kitabxana və təsviri sənət muzeyi kimi istifadə olunmuşdur. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra məscid dindarların ixtiyarına verilmişdir.

LENKARAN,

BOYUK BAZAR JUMA MOSQUE

Boyuk Bazar Juma Mosque that built in 1864 was used as a grain store, a library and a museum of fine arts during Soviet regime. The mosque was opened after Azerbaijan regained its independence.

LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ,

KİÇİK BAZAR MƏSCİDİ

Məscid 1890-1906-cı illərdə inşa edilmişdir. Sovet dövründə məscidin minarəsi dağıdılsa da, sonralar üzərində hündürlüyü 26 metr olan bir şərəfəli minarə ucaldılmışdır. Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi tərəfindən tarixi-dini abidə kimi qorunan məsciddə eyni vaxtda 250 nəfər namaz qıla bilər.

LENKORAN,

KICHIK BAZAR MOSQUE

Construction of the mosque began in 1890 and finished in 1906. It has the minaret with balcony that was built second time around, is 26 metres high.

YARDIMLI RAYONU,

PERİMBEL KƏND MƏSCİDİ

Perimbəl məscidi kəndin ən səfalı yerində - mənzərəli dağ yamacında inşa edilmişdir. 2000-ci ildə möminlərin istifadəsinə verilmiş məscidin 25 metrlik qoşa minarəsi var.

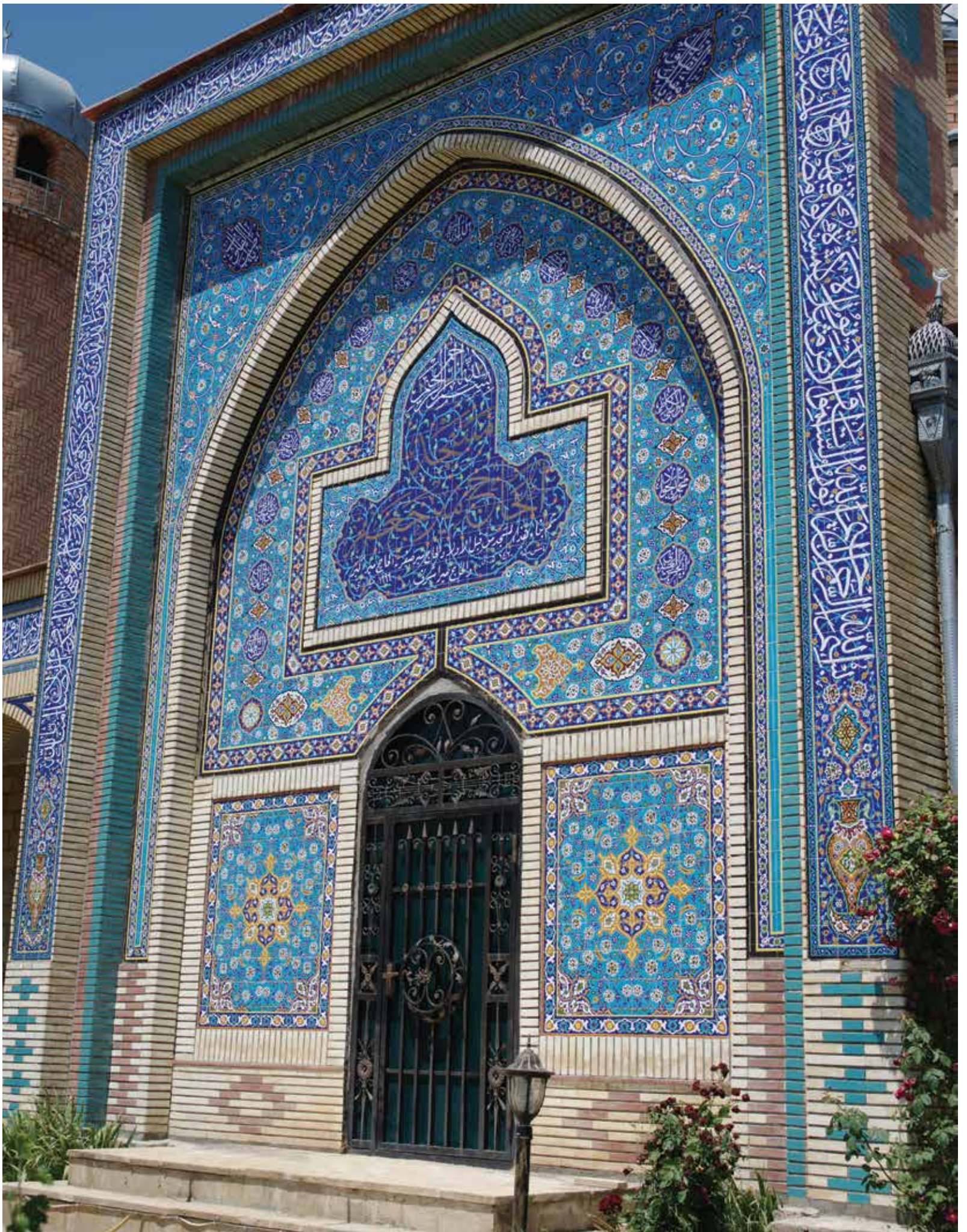
YARDIMLI,

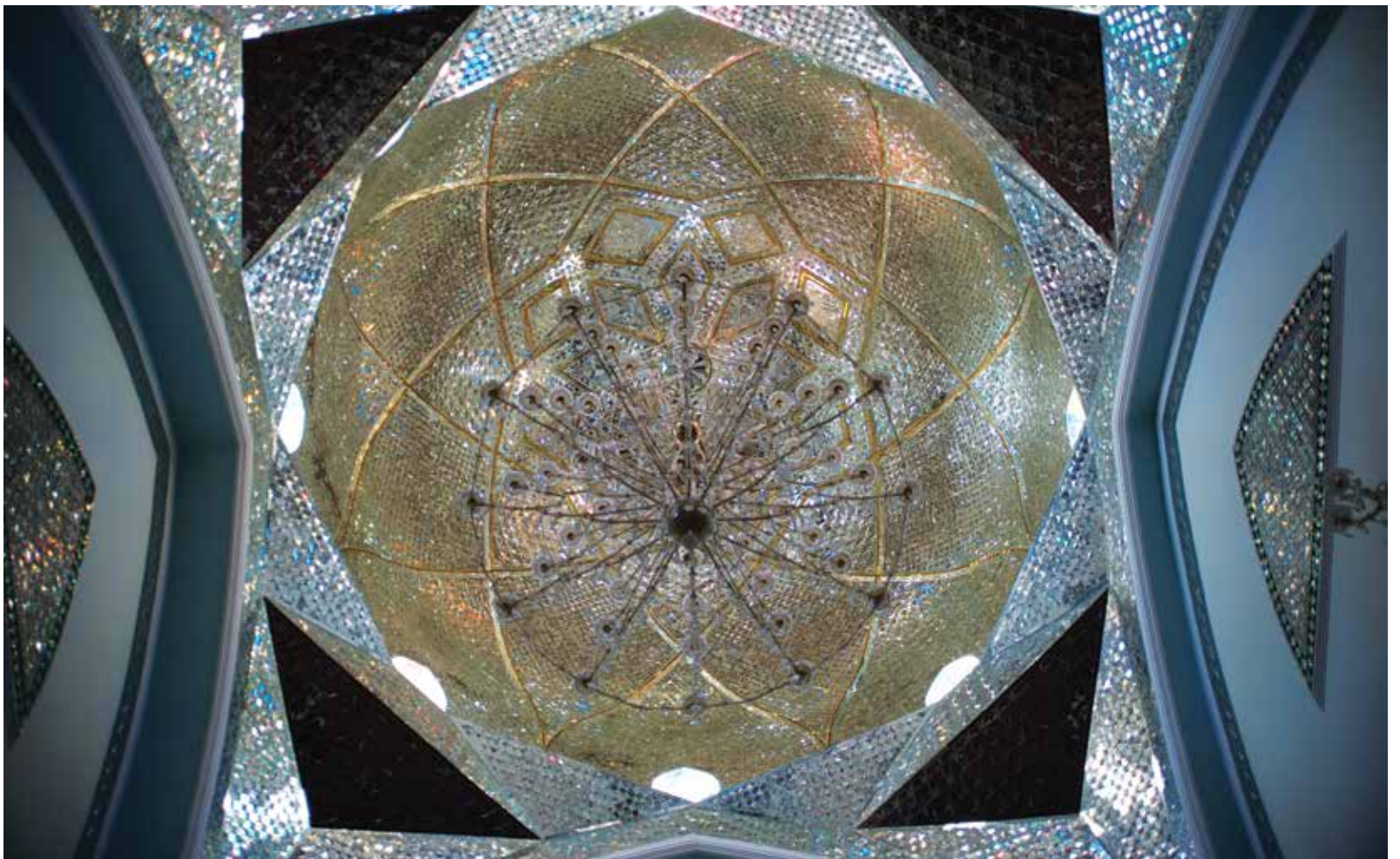
PERIMBEL MOSQUE

The Perimbəl Mosque was built in one of village's beauty spots, on a mountainside with a fine view. The mosque which opened in 2000, has two 25 metres tall minarets.

SIYƏZƏN RAYONU,

XIDIR-ZİNDƏ MƏSCİDİ

2000-ci ildə məhşur Beşbarmaq dağının ətəyində inşa edilmiş Xıdır-Zində məscidi yaxınlıqda yerləşən pirin ziyarətçiləri üçün nəzərdə tutulmuşdur. Hazırda bura Azərbaycanda inanlı insanlar tərəfindən ən çox ziyarət edilən məkanlardan biridir.

PROVINCE OF SIYAZAN,

KHIDIR-ZINDEH MOSQUE

Khidir-Zindeh Mosque was built in 2000 at the foot of famous Beshbarmag mountain. At present it is one of the most visited places by believers in Azerbaijan.

QUBA RAYONU,
CÜMƏ MƏSCİDİ

Yerli ruhani Qazı Nəsrulla Əfəndinin və oğlu Hacı İsmayılın vəsaiti hesabına inşa olunmuş Cümə məscidi 1802-ci ildə istifadəyə verilmişdir. Sovet dövründə məscidin mədrəsəsi, minarə və digər tikililəri dağıdılmış, fəaliyyəti dayandırılmışdır. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ibadət evinin qapıları yenidən dindarların üzünə açılmışdır.

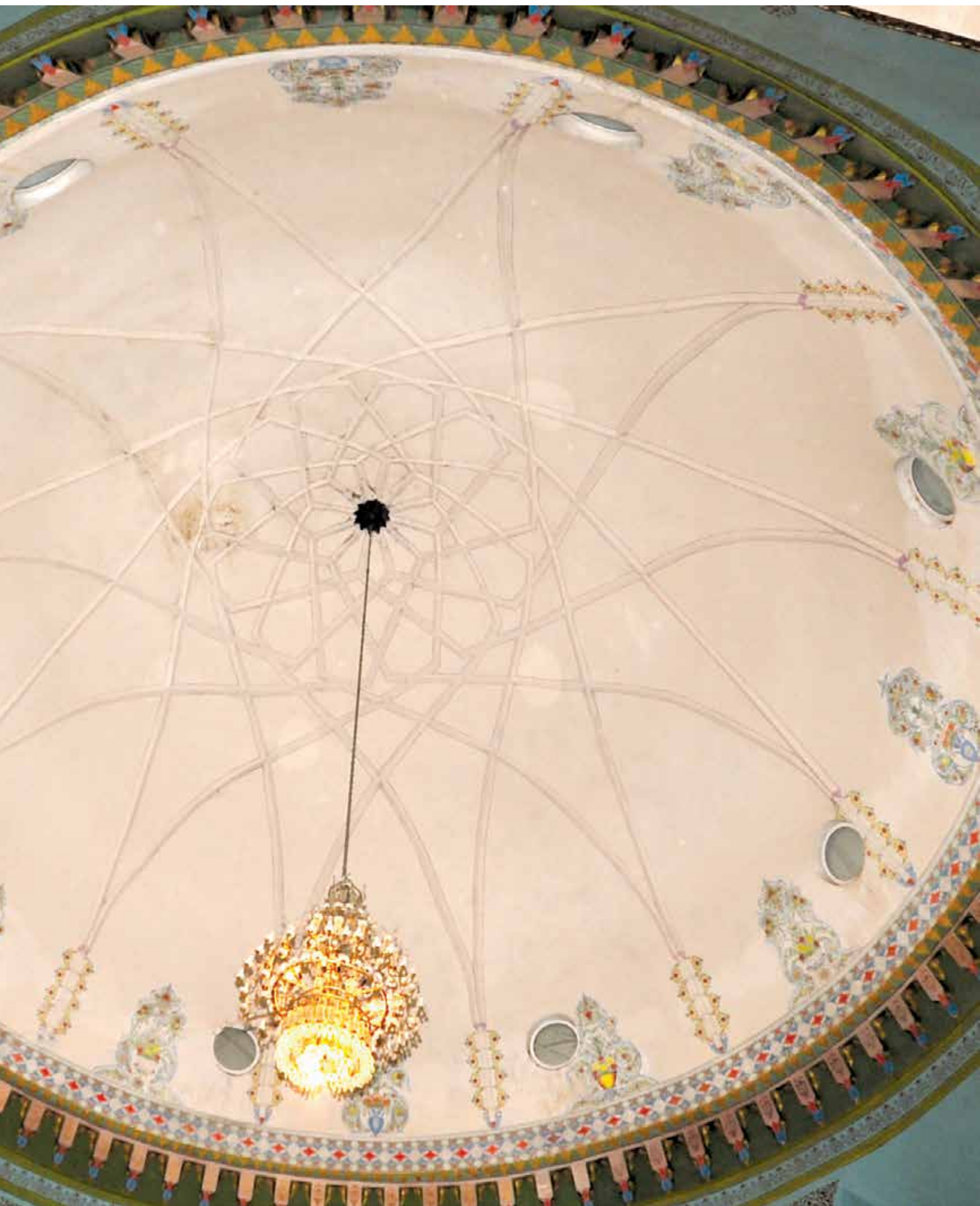
PROVINCE OF GUBA,
JUMA MOSQUE

Juma Mosque of Guba city was built in 1802 by donations from local population. During the Soviet period, two madrasahs, the minaret and other buildings of the Mosque were destroyed in 1933. After Azerbaijan has restored its independence, the fence was constructed around the Mosque. In addition, additional auxiliary buildings and the minaret of 41 meters were built also.

QUBA RAYONU,

RUSTOV KƏND MƏSCİDİ

1903-cü ildə məşhur xeyriyyəçi Hacı Zeynalabdin Tağıyevin köməyi ilə tikilmiş məscidin geniş ibadət otağının tavanı ardıcıl, bir-birini ritmik şəkildə təkrarlayan doqquz ədəd ağac tir üzərində dayanır. 2008-ci ildə dövlət hesabına əsaslı bərpa edilmişdir.

PROVINCE OF GUBA,

RUSTOV MOSQUE

The mosque was built with financial assistance from the acclaimed philanthropist Haji Zeynalabdin Taghiyev in 1903. The ceiling of the spacious prayer hall rests on nine consecutive wooden pillars which create a rhythmic, repetitive pattern. It was renovated thoroughly by the government of Azerbaijan in 2008.

QUSAR ŞƏHƏRİ,

MUSTAFA KAZDAL MƏSCİDİ

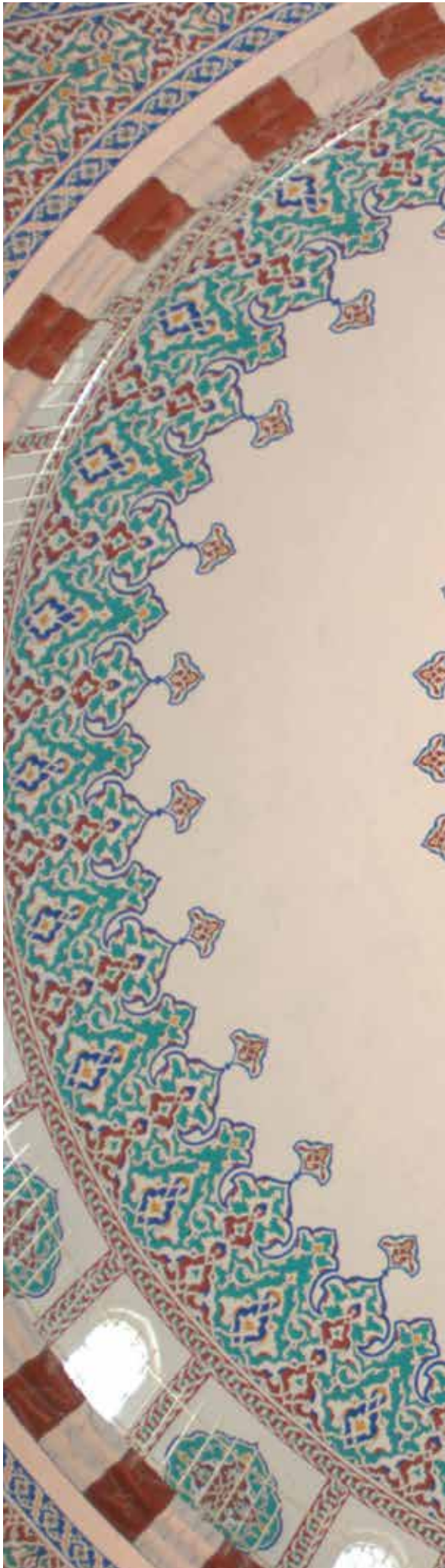
1998-ci ildə inşa edilmiş məscidin hündürlüyü 40 metr olan minarəsi və 13 günbəzi var.

GUSAR,

MUSTAFA KAZDAL MOSQUE

The Mustafa Kazdal Mosque was built in 1988. It has 40 meters high minaret and 13 supplementary domes.

XAÇMAZ ŞƏHƏRİ,

TƏZƏ ŞƏHƏR MƏSCİDİ

Yerli əhalinin təşəbbüsü ilə 2006-2007-ci illərdə köhnə məscidin yerində inşa olunmuşdur. Azərbaycanda son illərin məscid memarlığına nümunə sayılan Təzə şəhər məscidi Şimal bölgəsinin ən böyük ibadət evlərindən biridir.

KHACHMAZ,

TEZE SHEHER (NEW CITY) MOSQUE

The mosque was built in the place of an old mosque in 2006-07, at the local community's initiative. Teze Sheher mosque is considered as an example of mosque architecture of Azerbaijan in recent years and one of the biggest places of worship in the Northern region.

QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ,

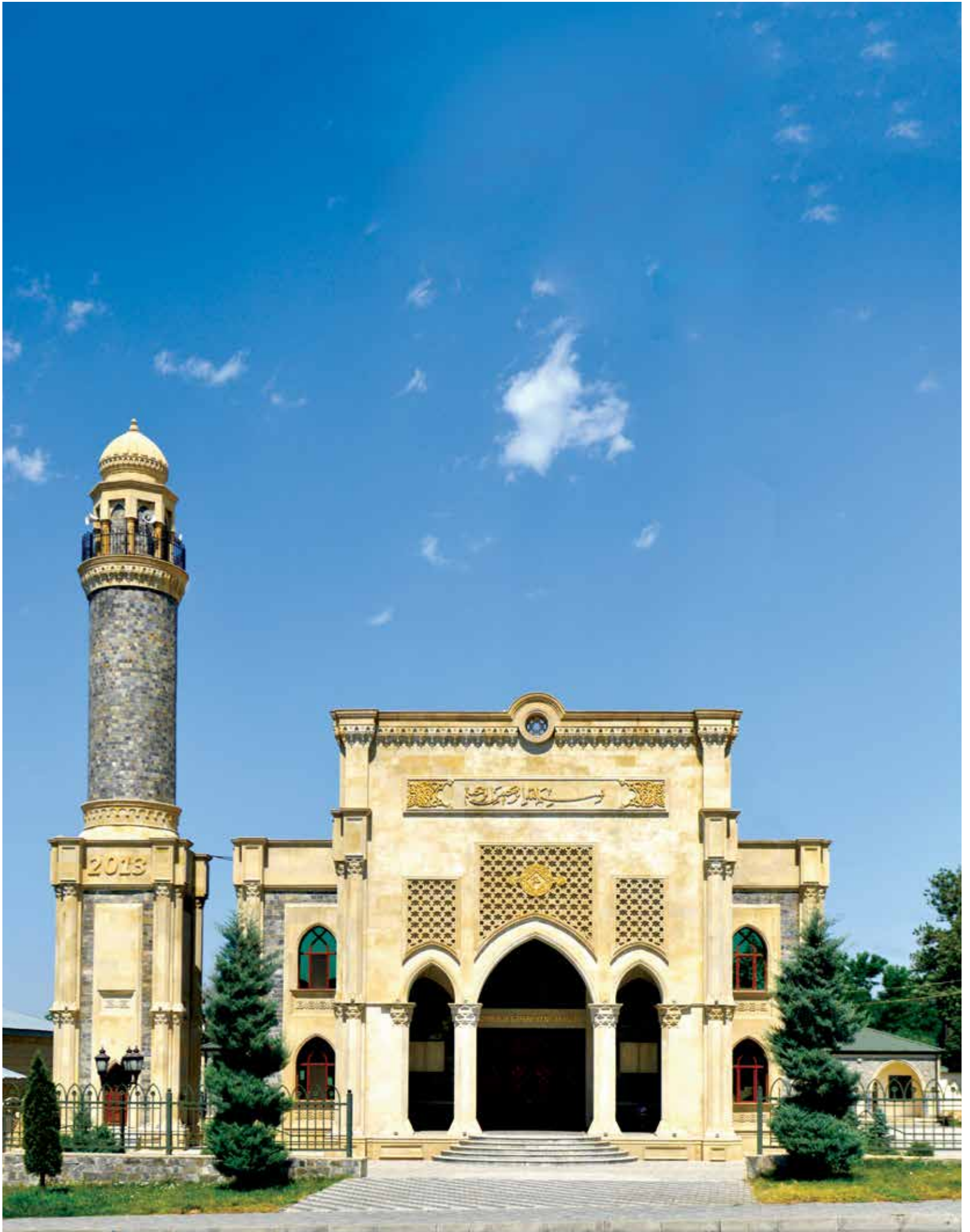
YENİ MƏSCİD

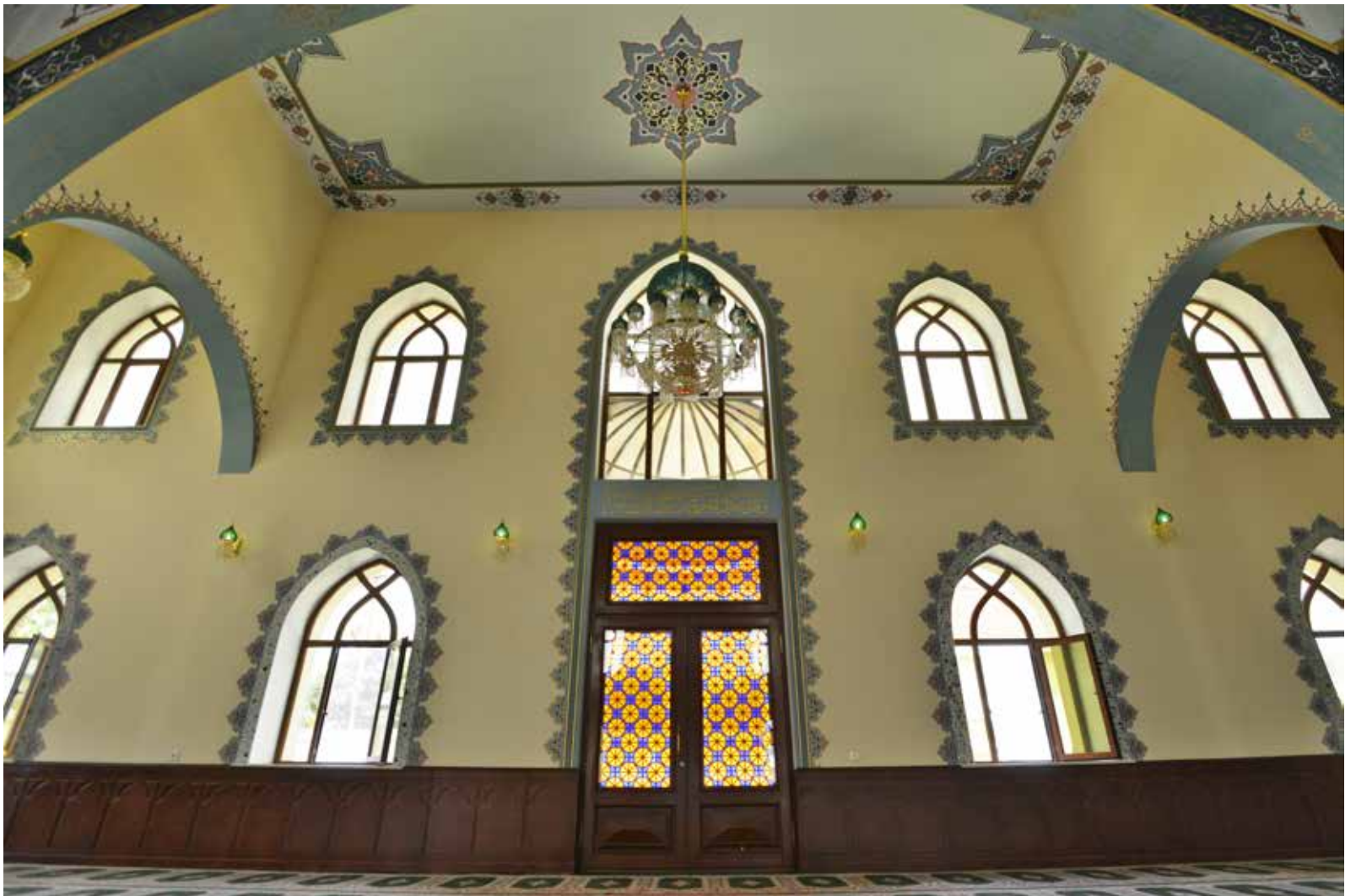
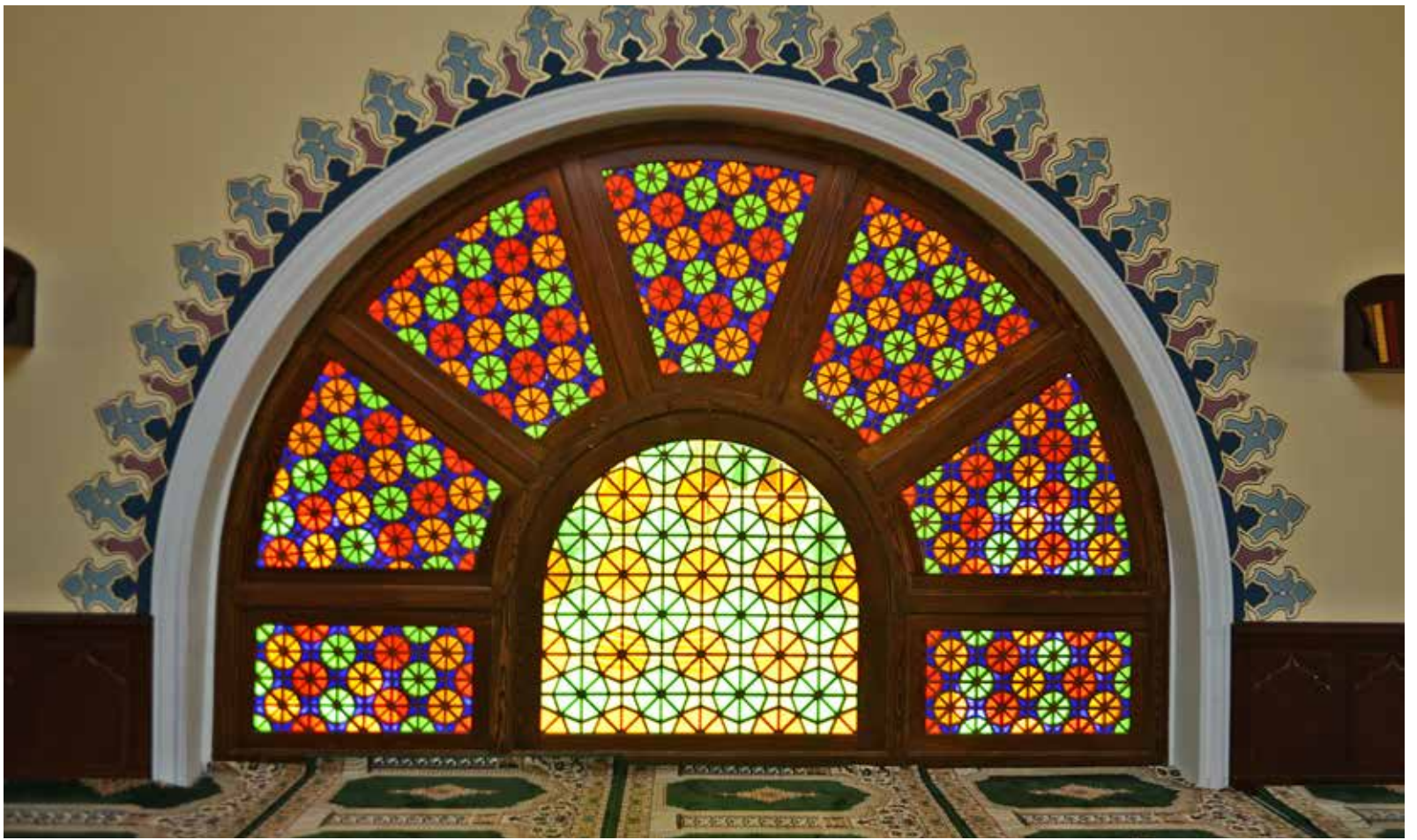
Azərbaycanda tikilmiş son dövrlərə aid ibadət evlərindən olan Qəbələ şəhərindəki bu məscid Heydər Əliyev Fondunun sifarişi ilə inşa edilmişdir. Bünövrəsi 2010-cu ilin may ayında qoyulmuş, 2013-cü il fevral ayının 23-də isə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə açılışı olmuşdur.

GABALA,

NEW MOSQUE

One of the latest mosques built in Azerbaijan, the New Mosque in Gabala funded by the Heydar Aliyev Foundation. The mosque's foundations were laid in May 2010, and on February 23, 2013 the President the Republic of Azerbaijan İlham Aliyev attended the opening ceremony.

QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

İnşasına 1896-cı ildə başlanmış və 1906-cı ildə tamamlanmışdır. Sovet dövründə məscid binasından əvvəl anbar, kinoteatr, klub, iclas və məhkəmə zalı kimi istifadə olunmuş, 2005-ci ildə əsaslı təmir-bərpa işlərindən sonra yenidən şəhər Cümə məscidi kimi fəaliyyətə başlamışdır.

GABALA,
GABALA JUMA MOSQUE

The construction of the mosque commenced in 1896 and was completed in 1906. During the Soviet era the mosque was used first as a warehouse, then a cinema, community club, conference room and courtroom. It was renovated in 2005 and reopened for worship as the city's Juma Mosque.

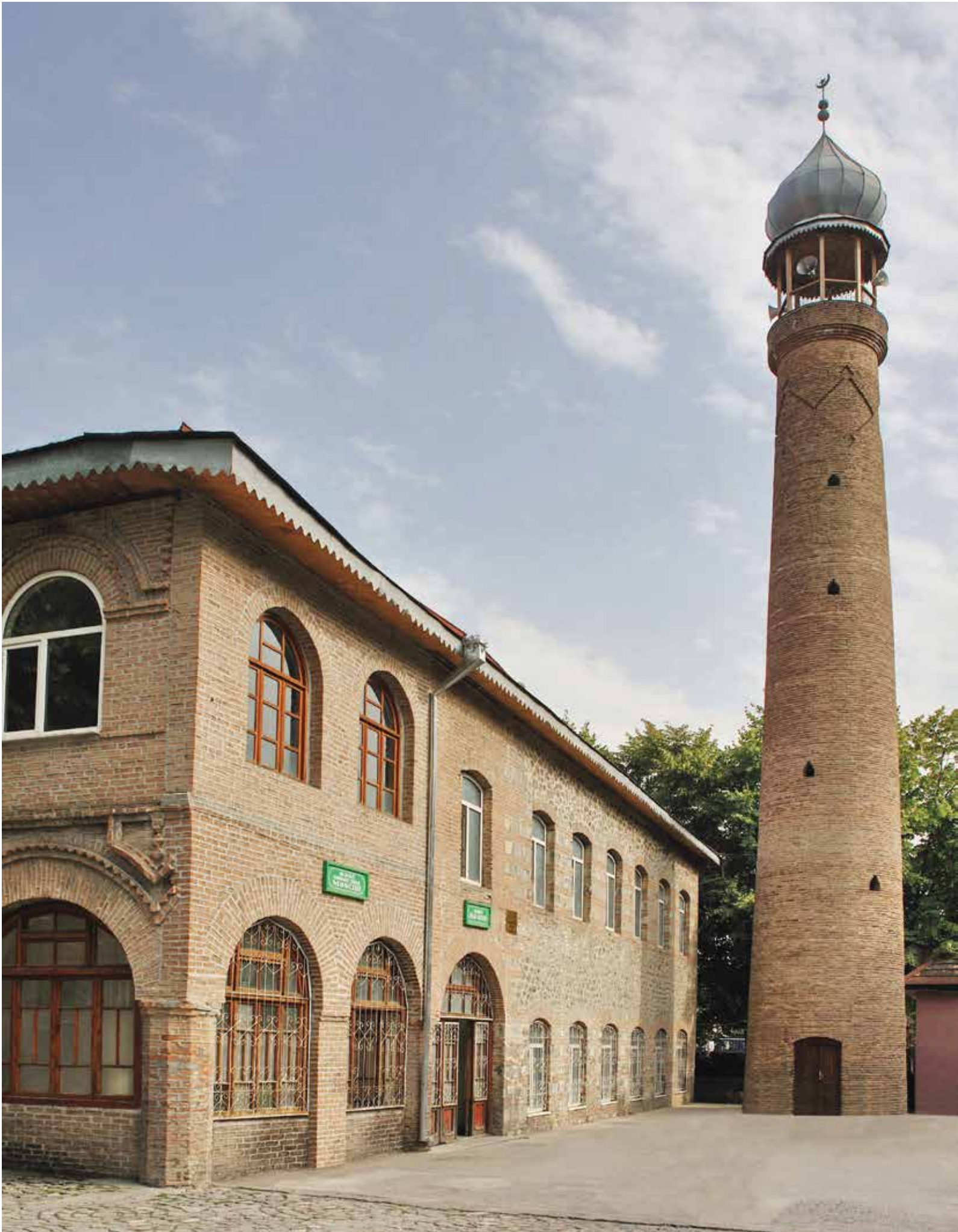

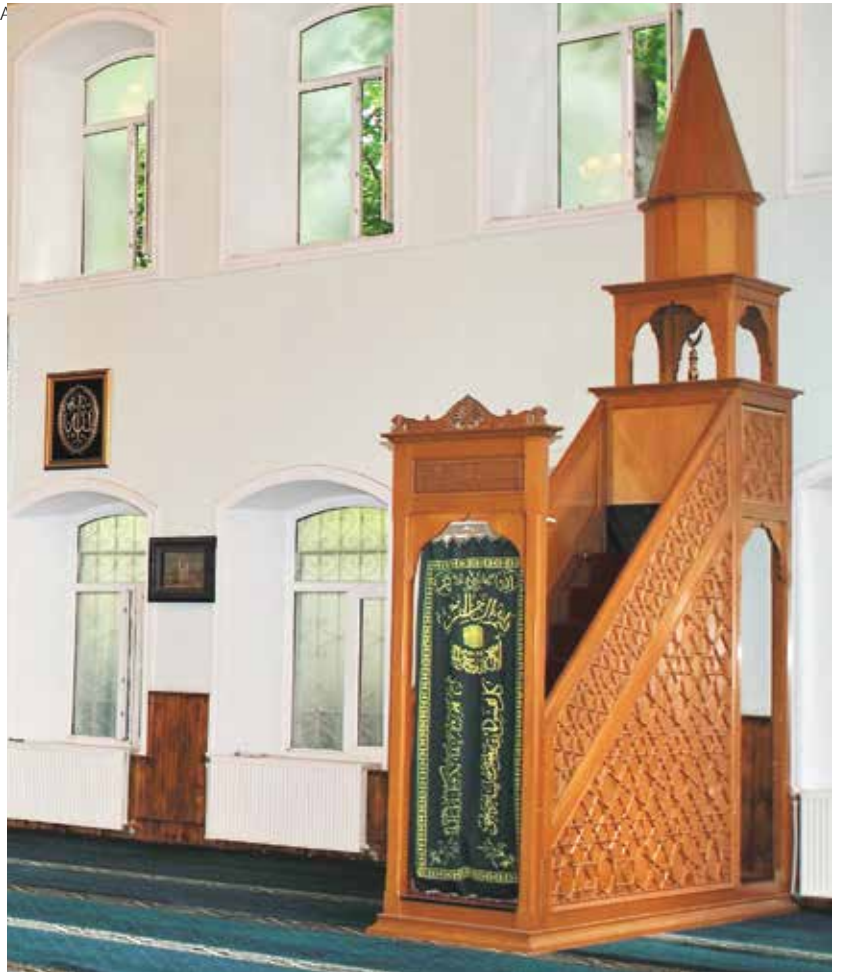
ŞƏKİ ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

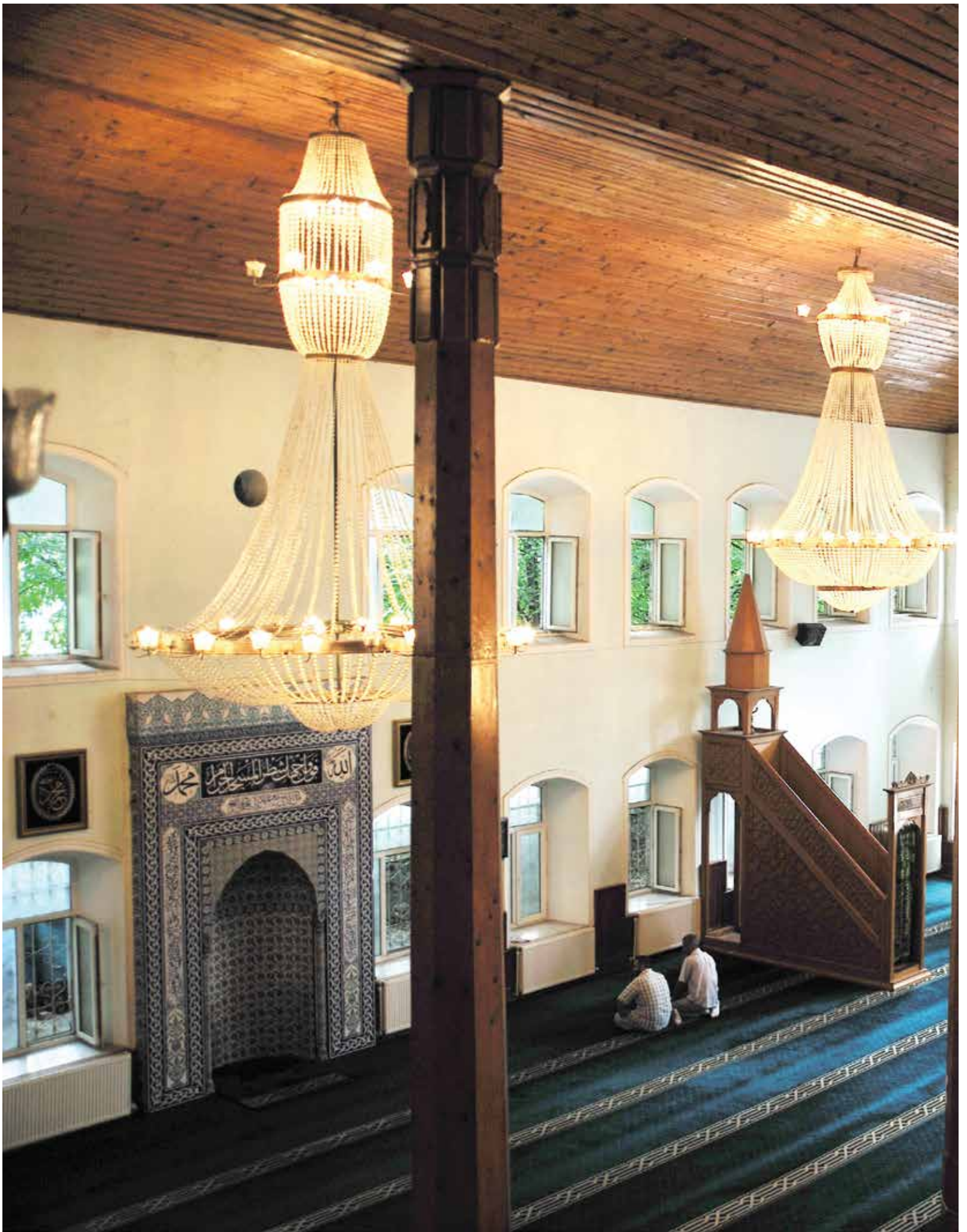
Çaylaq daşı və bişmiş kərpicdən tikilmiş məscidin tarixi XVIII-XIX əsrlərə aid edilir. Onun nəzdində fəaliyyət göstərən mədrəsədə hələ XIX əsrdə Azərbaycanın bir sıra görkəmli maarifçiləri təhsil almışlar. Mədrəsə bu gün də fəaliyyətini davam etdirir.

SHEKI,
JUMA MOSQUE

The mosque dates back from the 18th-19th centuries and was built of boulder and firebrick. A great many prominent educators of Azerbaijan went to the madrasa at the mosque in the 19th century. The madrasa is still functioning.

ŞƏKİ RAYONU, AYDINQIŞLAQ KƏNDİ,

HACI MİRƏLƏKBƏR AĞA MƏSCİDİ

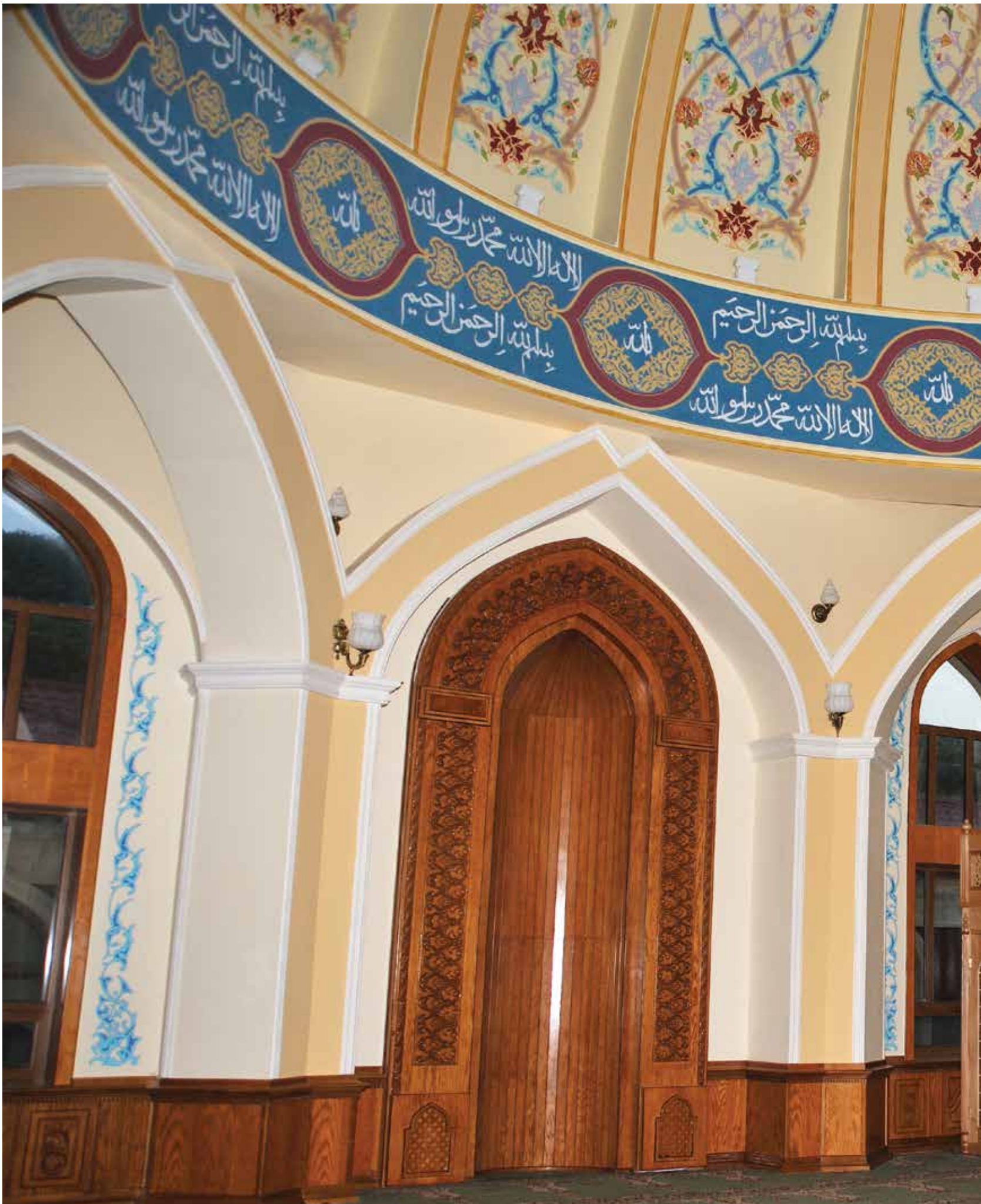
2010-cu ildə müasir üslubda tikilmişdir. Məscidin ibadət zalında eyni vaxtda 200 nəfər namaz qıla bilər. İbadət evinin hündür və geniş günbəzi, 20 metrə yaxın hündürlüyü olan şərəfəli minarəsi var.

AYDINGISHLAG VILLAGE, SHEKI,

HAJI MIRALAKBAR AGA MOSQUE

It was built in 2010 in a contemporary style. The mosque's prayer hall can admit up to 200 people at a time. The mosque has a high, wide dome and almost 20 metres tall minaret with balcony.

ZAQATALA ŞƏHƏRİ,

MƏRKƏZİ CÜMƏ MƏSCİDİ

1998-2001-ci illərdə tikilib istifadəyə verilmiş Zaqatala mərkəzi Cümə məscidinin günbəzlərinin örtüyü üçün 24 tondan artıq qurğuşundan istifadə olunmuşdur. Məscidin minarələri, moizə kürsüsü və məhəccərləri İstanbul emalatxanalarında Afrika-dan gətirilmiş xüsusi ağac materialından hazırlanmışdır.

ZAQATALA,

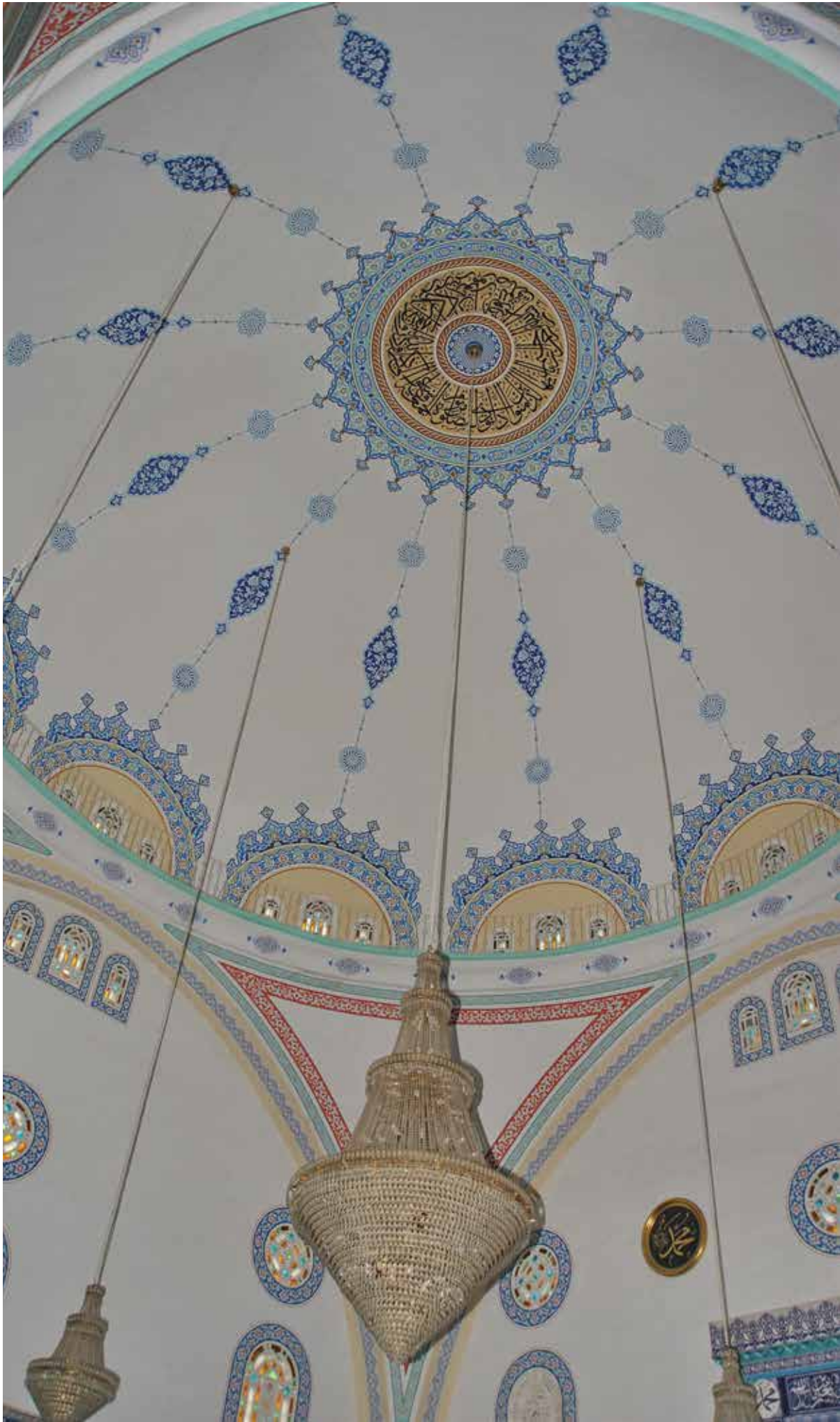
CENTRAL JUMA MOSQUE

The Central Juma Mosque in Zagatala was built in 1998-2001. More than 24 tonnes of lead were used to cover the central dome. The mosques minarets, pulpit and handrails were made in Istanbul workshops of special timber imported from Africa.

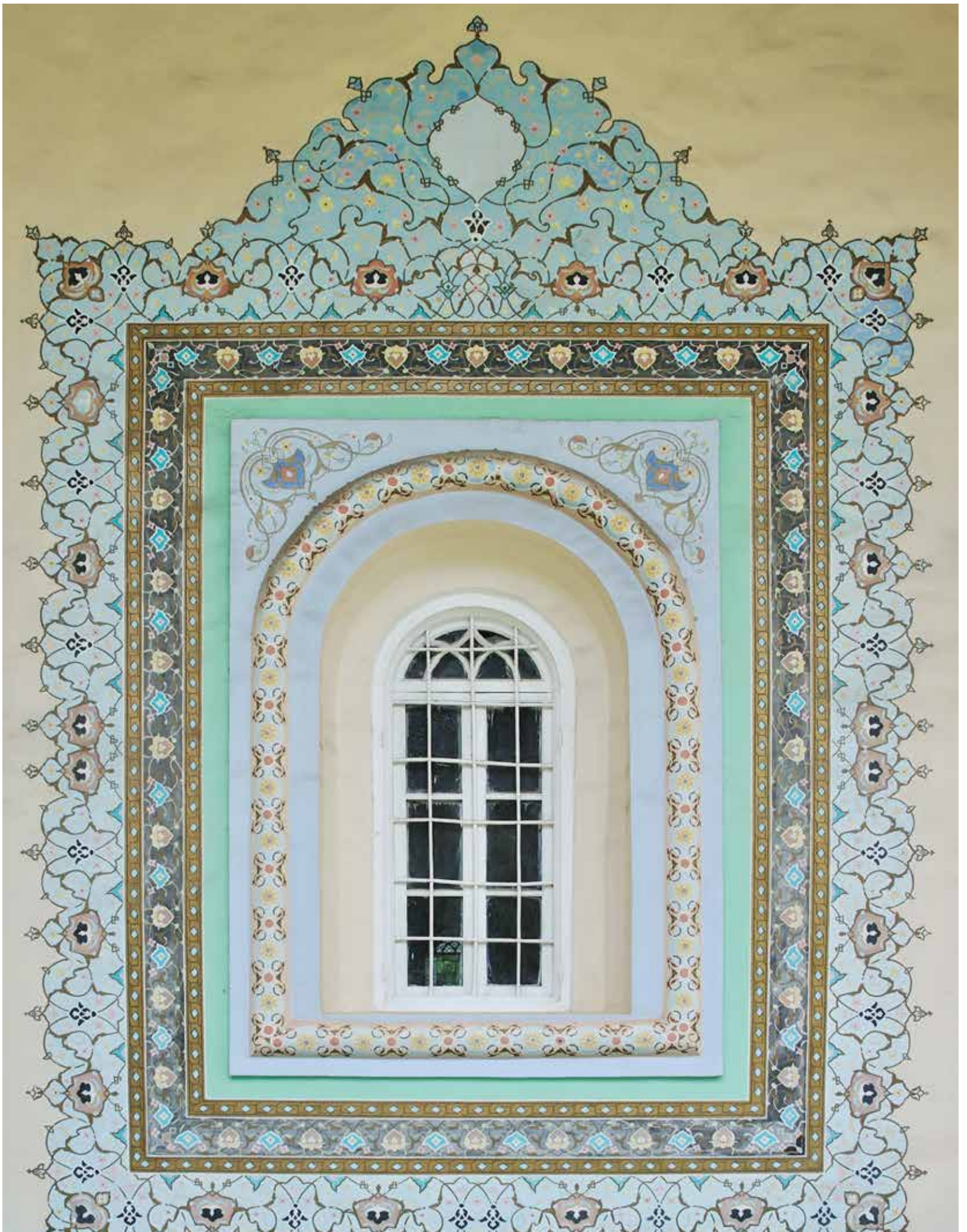
BALAKƏN ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

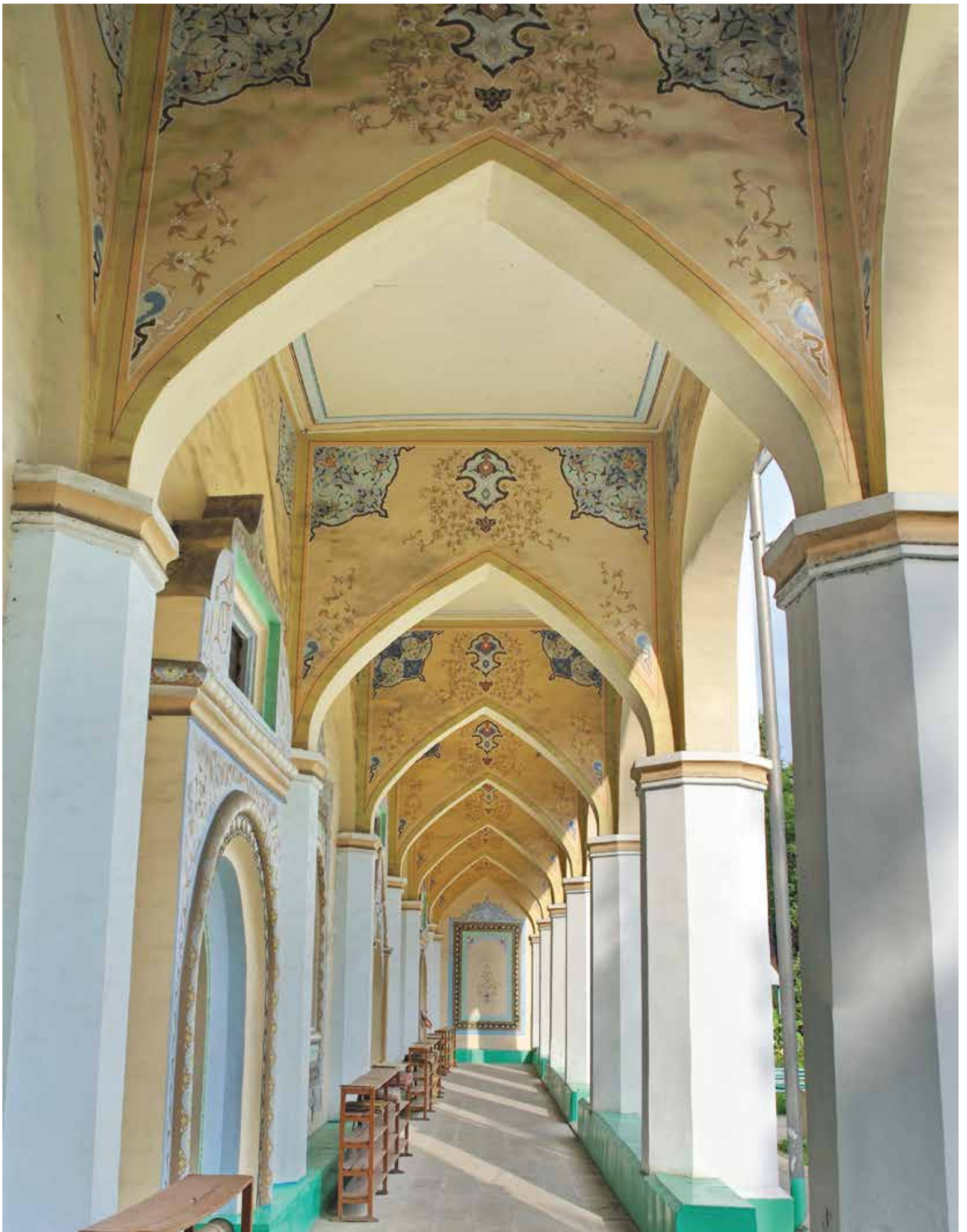
El arasında “Minarəli məscid” kimi tanınan Balakən Cümə məscidi 1867-1877-ci illərdə tikilmişdir. Hündürlüyü 45 metr olan minarəsinin üzü klassik Şərq ornamentləri ilə işlənmişdir. Eynilə məscidin mehrabı da gözəl nəbatı naxışlar və Qurani-Kərimdən ayələrlə tərtib olunmuşdur. Azərbaycanda memarlığı və minarəsinin hündürlüyü ilə seçilən ən iri məscidlərdən biridir.

BALAKAN,
JUMA MOSQUE

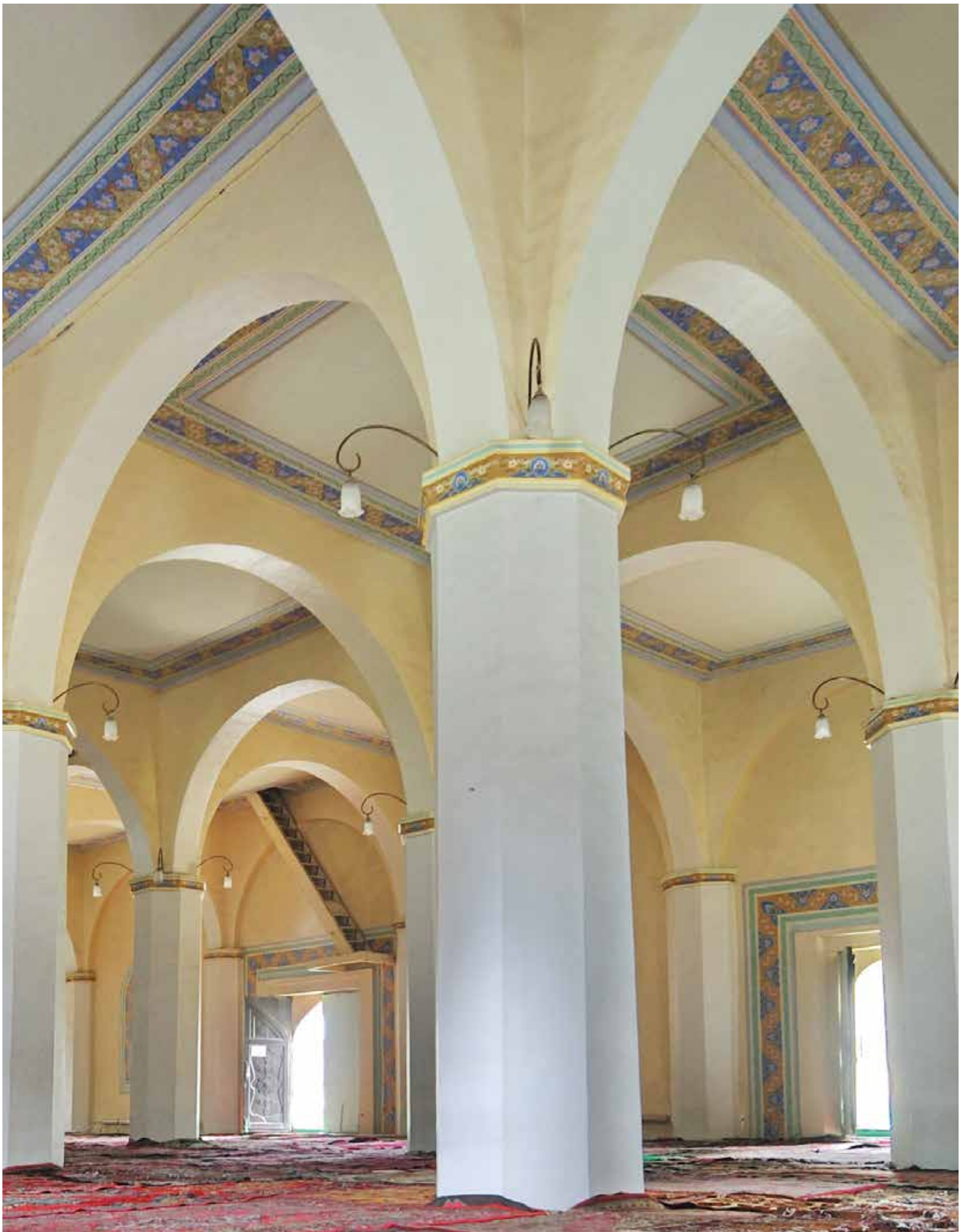
Commonly referred to as the Minaret Mosque, the Balakan Juma Mosque was built in 1867-77. The surface of the 45-metres tall minaret is finished with classic Eastern ornaments. The mosque’s Mihrab is also decorated with beautiful ornaments and ayats from the Holy Koran. This is one of the largest mosques in Azerbaijan, distinguished by its architectural concept and the height of its minaret.

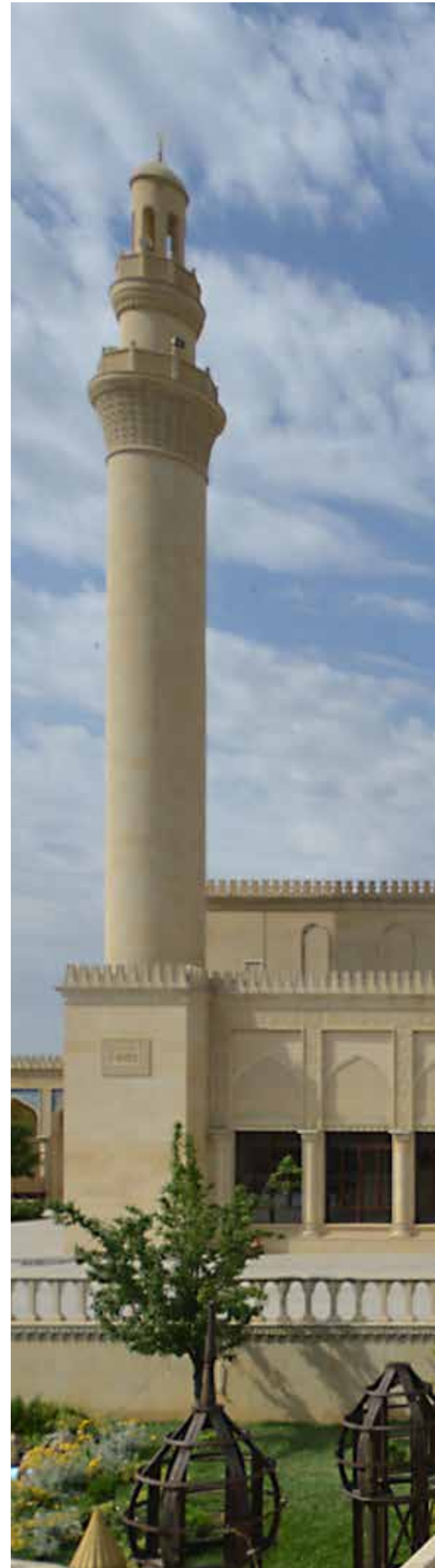

ŞAMAXI ŞƏHƏRİ, **CÜMƏ MƏSCİDİ**

Cənubi Qafqazın ən qədim məscidi olan Şamaxı Cümə məscidi 743-cü ildə inşa edilmişdir. Məscid zəlzələlərdən dəfələrlə ziyan çəkmiş, 1918-ci ildə ermənilərin azərbaycanlılara qarşı həyata keçirdikləri soyqırımının şahidi və qurbanı olmuşdur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə daha görkəmli şəkildə yenidən qurulmuş, 17 may 2013-cü ildə möhtəşəm açılış mərasimi keçirilmişdir.

SHAMAKHI, **JUMA MOSQUE**

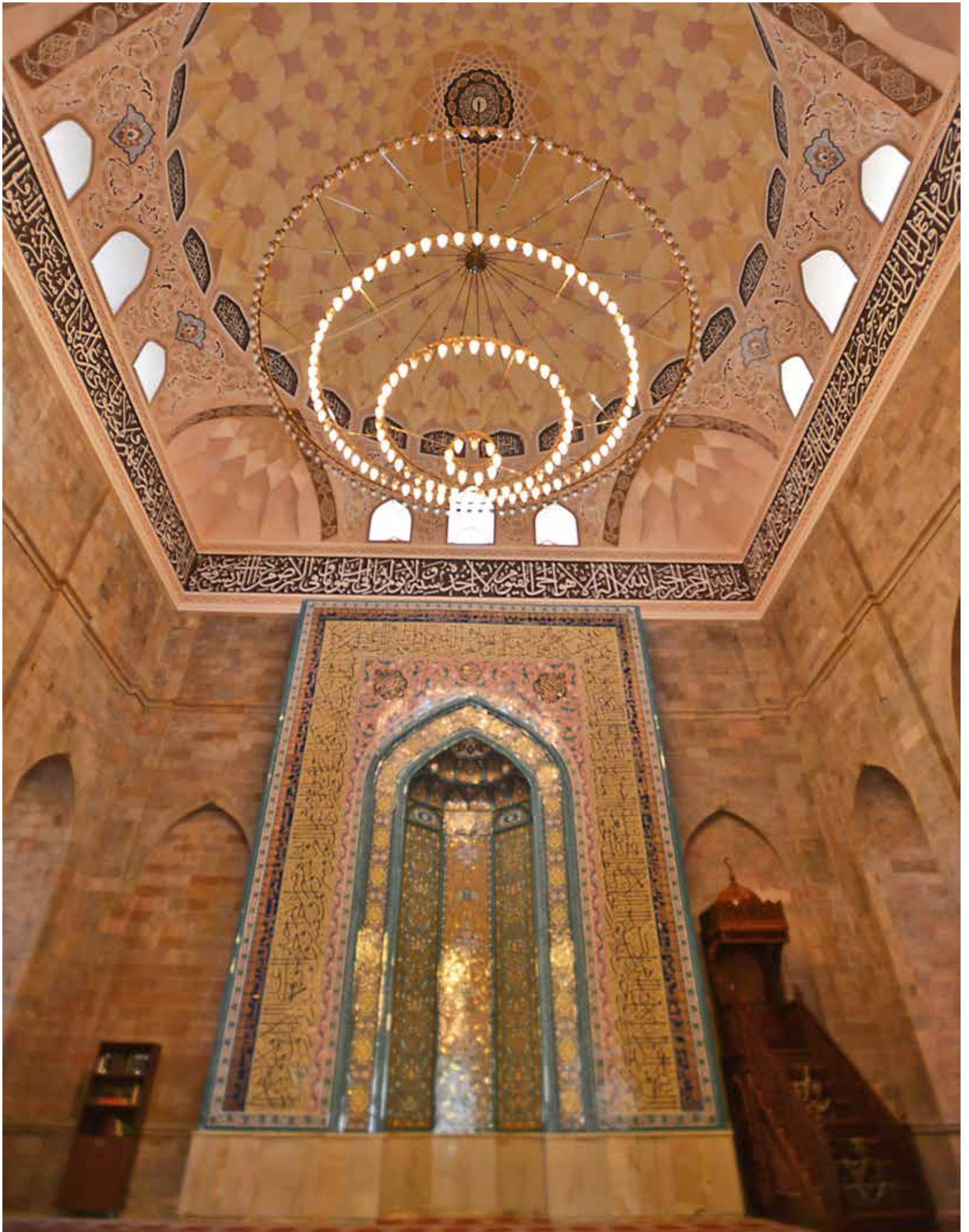
Shamaki Juma Mosque is considered the most ancient mosque of Southern Caucasus and was built in 743. The mosque was severely damaged in earthquakes, witnessed and became victim of the mass slaughter on March 1918 by Armenian dashnaks against Azerbaijanis. It was fundamentally renovated in accordance with the decree of Azerbaijani President Ilham Aliyev and the grand opening ceremony was held on May 17, 2013.

AĞSU RAYONU,
ƏRƏBMEHDİBƏY KƏND MƏSCİDİ

2007-ci ildə yerli əhalinin təşəbbüsü və maddi vəsaiti hesabına inşa edilmişdir. Tikintidə əsasən müasir inşaat materiallarından istifadə olunmuşdur.

AGHSU,
ARABMEHDIBEY MOSQUE

The mosque was built in 2007 at the local community's initiative and funding. Cut stone and contemporary building materials were used in the construction.

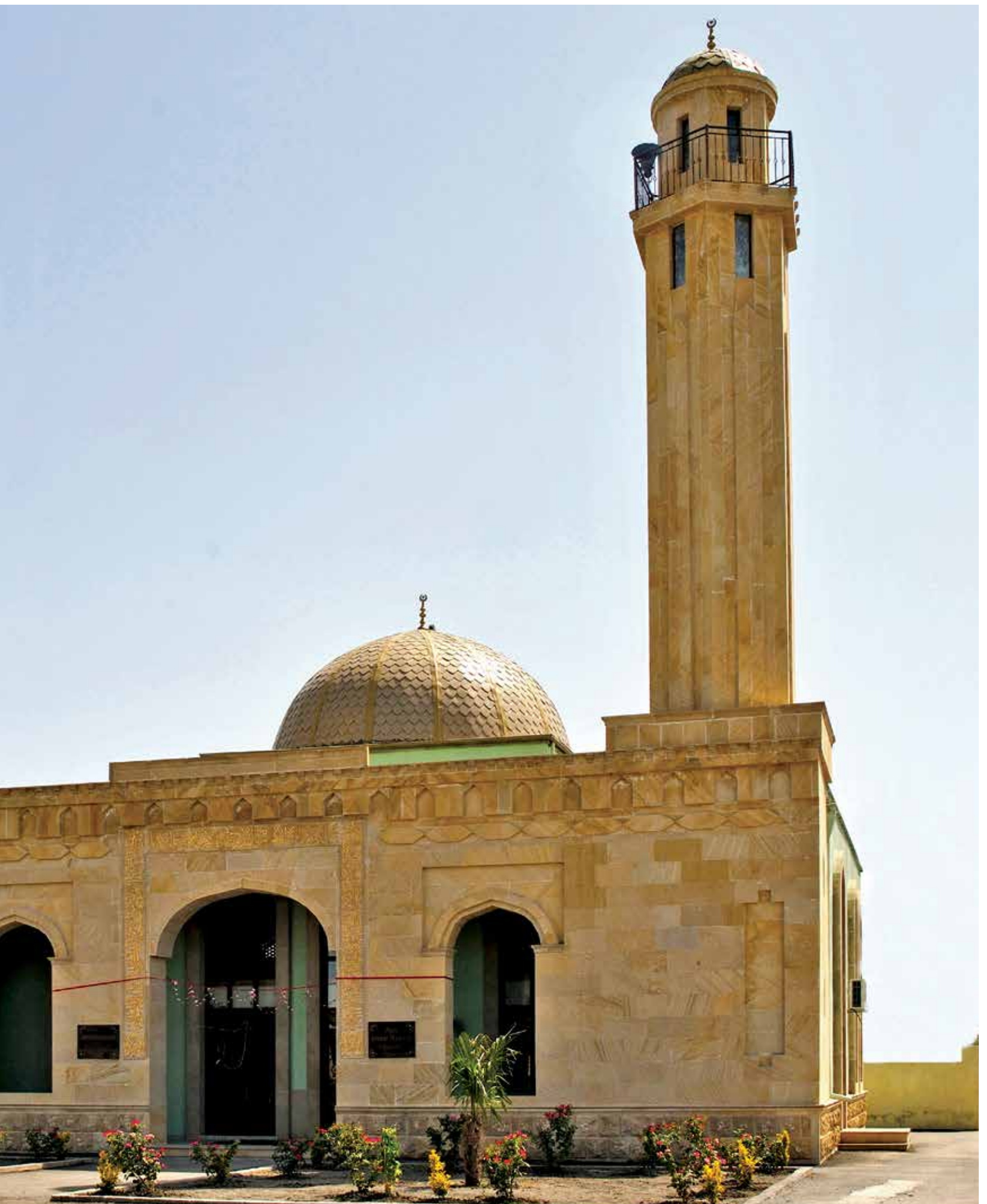
KÜRDƏMİR ŞƏHƏRİ,
İMAM RZA MƏSCİDİ

Məscidin təməli 1999-cu ildə qoyulmuş, 2002-ci ildə istifadəyə verilmişdir. 2009-cu ildə təmir olunmuş bu ibadət evində eyni vaxtda 350 nəfərin namaz qılması üçün tam şərait mövcuddur.

KURDAMIR,
IMAM RZA MOSQUE

Foundation of the Imam Rza Mosque was laid in 1999 and it was opened for worship in 2002. The mosque was renovated in 2009 and can admit up to 350 worshippers at a time.

UCAR RAYONU,

ÇİYNI KƏND MƏSCİDİ

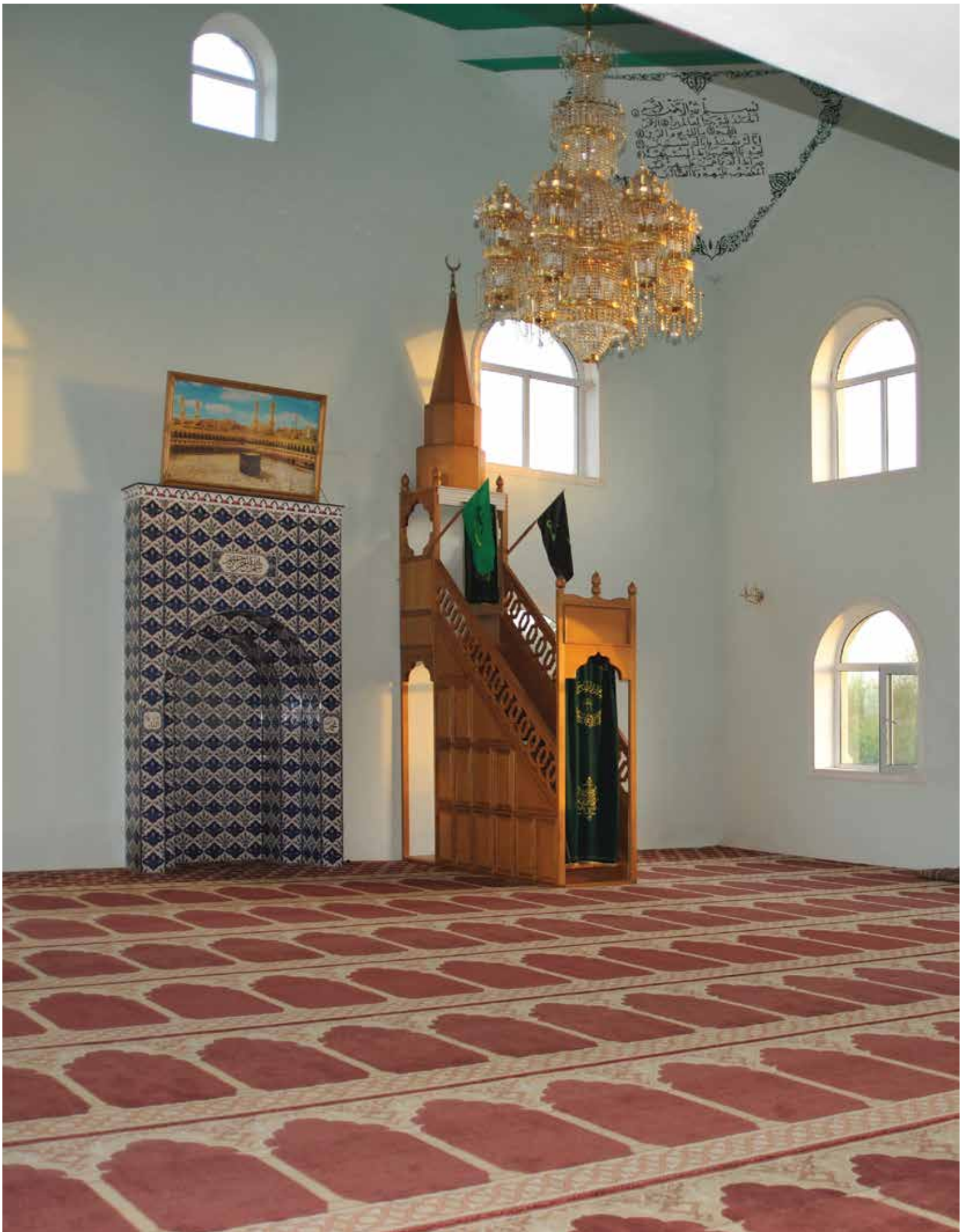
El arasında “Hacı Ağamirzə” məscidi kimi tanınan Çiyni məscidi 2007-ci ildə inşa olunmuşdur.

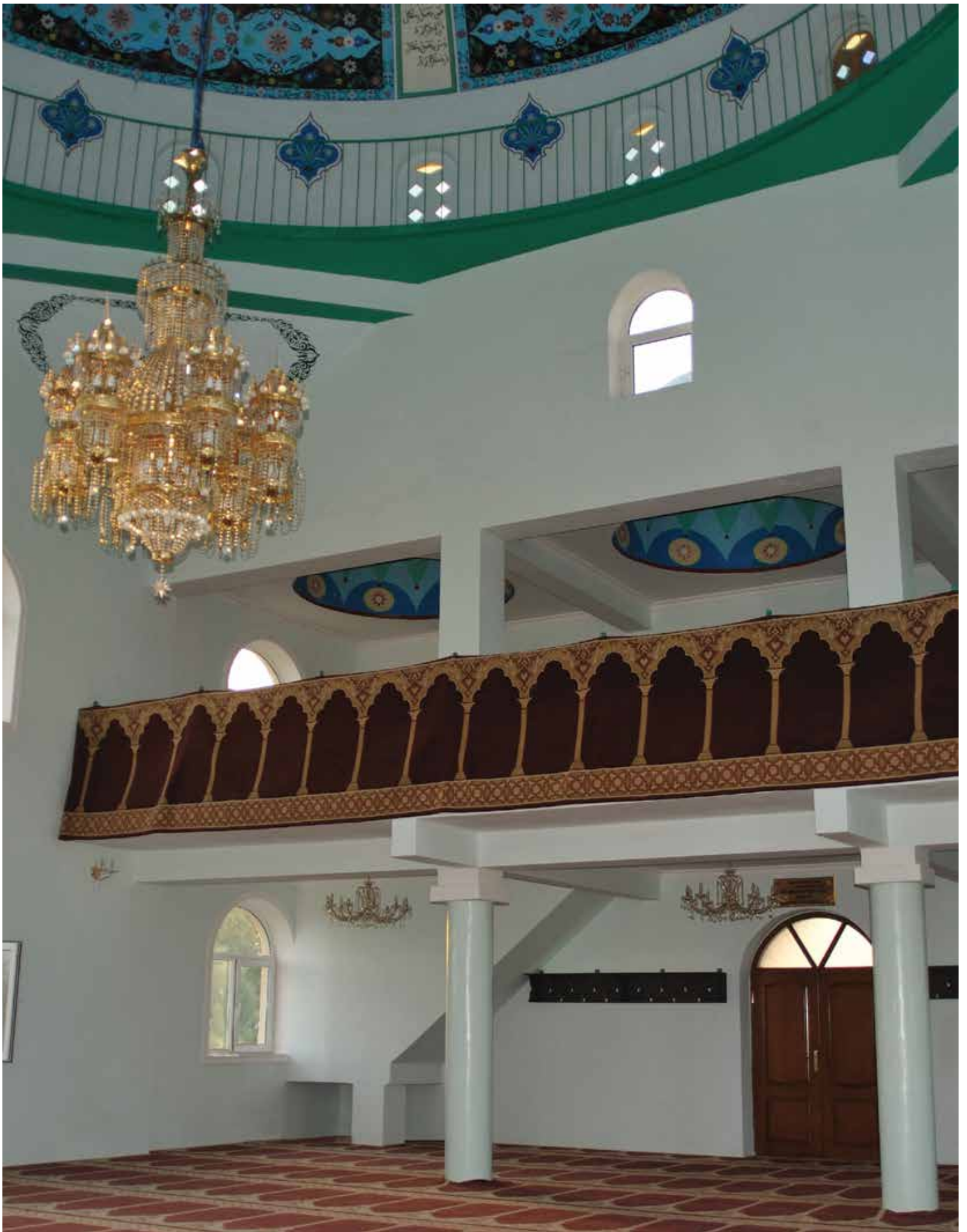
PROVINCE OF UJAR,

CHIYNI MOSQUE

Commonly referred to as Haji Aghamirza Mosque, the Chiyni Mosque was built in 2007.

GÖYÇAY ŞƏHƏRİ,
MƏRKƏZİ MƏSCİD

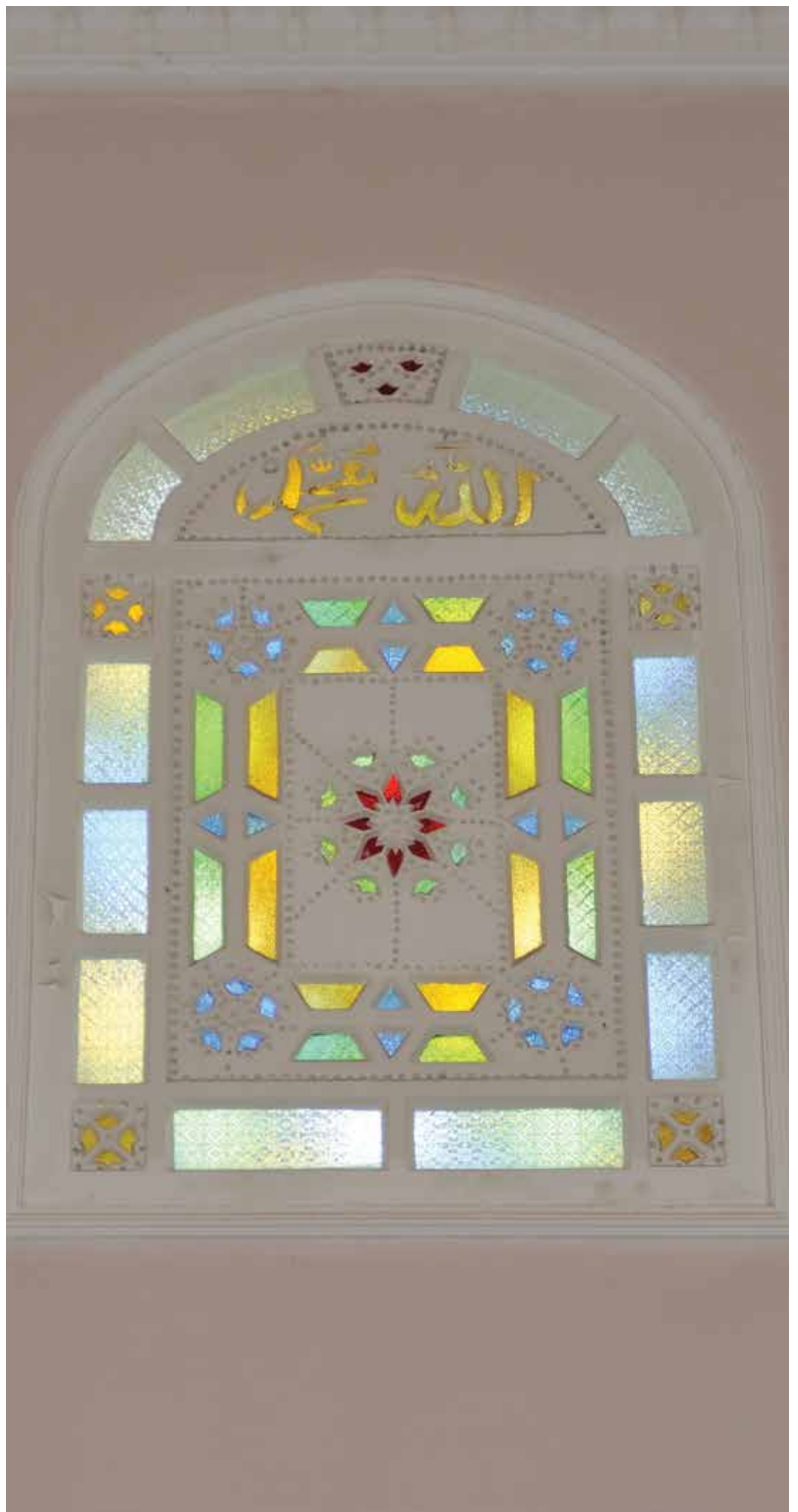
Məscidin tikintisinə 1898-ci ildə başlanılmış, 1906-cı ildə istifadəyə verilmişdir. “Heyvalı” məscidi kimi tanınan ibadət evində Sovetlər zamanı məktəb fəaliyyət göstərmiş, 2002-ci ildə yenidən dindarların istifadəsinə verilmişdir.

GOYCHAY,
CENTRAL MOSQUE

Construction of the mosque was initiated in 1898, and completed in 1906. The mosque was known as “Heyvali” Mosque. It was functioning as a school during the Soviet regime and was reopened in 2002 for worship.

YEVLAX ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

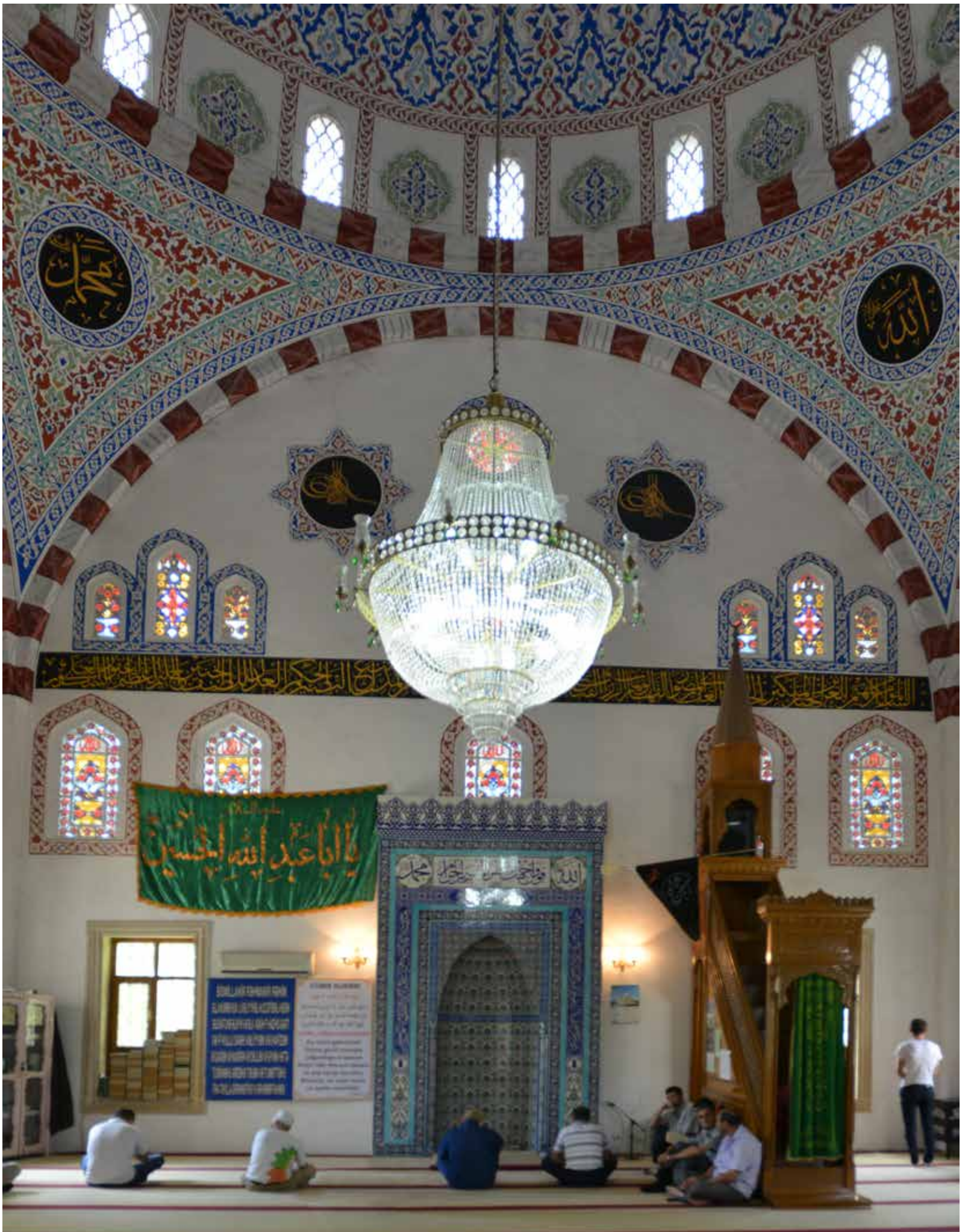
1998-ci ildə yerli əhalinin təşəbbüsü və Türkiyə Dəyanət Vəqfinin maddi dəstəyi ilə inşa edilmişdir.

YEVLAKH,
JUMA MOSQUE

The mosque was built at local community's initiatives and with the financial assistance of Turkey's Department of Religious Affairs in 1998.

BƏRDƏ ŞƏHƏRİ,

İMAMZADƏ KOMPLEKSİ

Türbə-məscid kompleksi XIV əsrdə tikilmiş, XVIII əsrdə isə genişləndirilərək yaraşıqlı məscidə çevrilmişdir.

Rəvayətə görə, İbrahim adlı tacir burada İmam Cəfər Sadiqin (ə) qız nəvəsi şahzadə İsmayılın qəbri olduğunu bildikdə, karvandan ayrılaraq qəbrin üstündə çaylaq daşından türbə tikdirir. 1868-ci ildə bu yer azərbaycanlı memar Kərbəlayi Səfixan Qarabaği tərəfindən genişləndirilərək məscid formasına salınır.

BARDA,

IMAMZADE COMPLEX

The mausoleum was built in the 14th century, and the site was expanded to include a beautiful mosque in the 18th century. Legend has it that a merchant named Ibrahim heard that Ismayil, a grandchild of Imam Jafar Sadiq was buried there. He left the caravan and built a mausoleum with boulders over the grave. In 1868, the Azerbaijani architect Karbalayi Safi Khan Garabaghi expanded this place into a mosque.

GƏNCƏ ŞƏHƏRİ,

ŞAH ABBAS MƏSCİDİ

Səfəvi hökmdarı Şah Abbasın tapşırığı ilə Gəncə hakimi Məhəmməd xan Ziyad oğlu tərəfindən 1606-cı ildə tikilmişdir. Məscid Heydər Əliyev Fondunun təşəbbüsü və Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə 2008-ci ildə əsaslı şəkildə təmir olunmuşdur.

GANJA,

SHAH-ABBAS MOSQUE

The mosque was built by Muhammad-khan Ziyadoglu, at Shah Abbas behest in 1606. It was renovated in 2008 at the initiative of the Heydar Aliyev Foundation and by decree of Azerbaijani President Ilham Aliyev.

GƏNCƏ ŞƏHƏRİ,

HƏZRƏT ZEYNƏB MƏSCİDİ

Həzrət Zeynəb məscidinin tikintisinə əvvəllər başlansa da, yalnız 2006-cı ildə Heydər Əliyev Fondunun hesabına başa çatdırılaraq istifadəyə verilmişdir. Məscid 2 mərtəbə və qoşa minarəlidir.

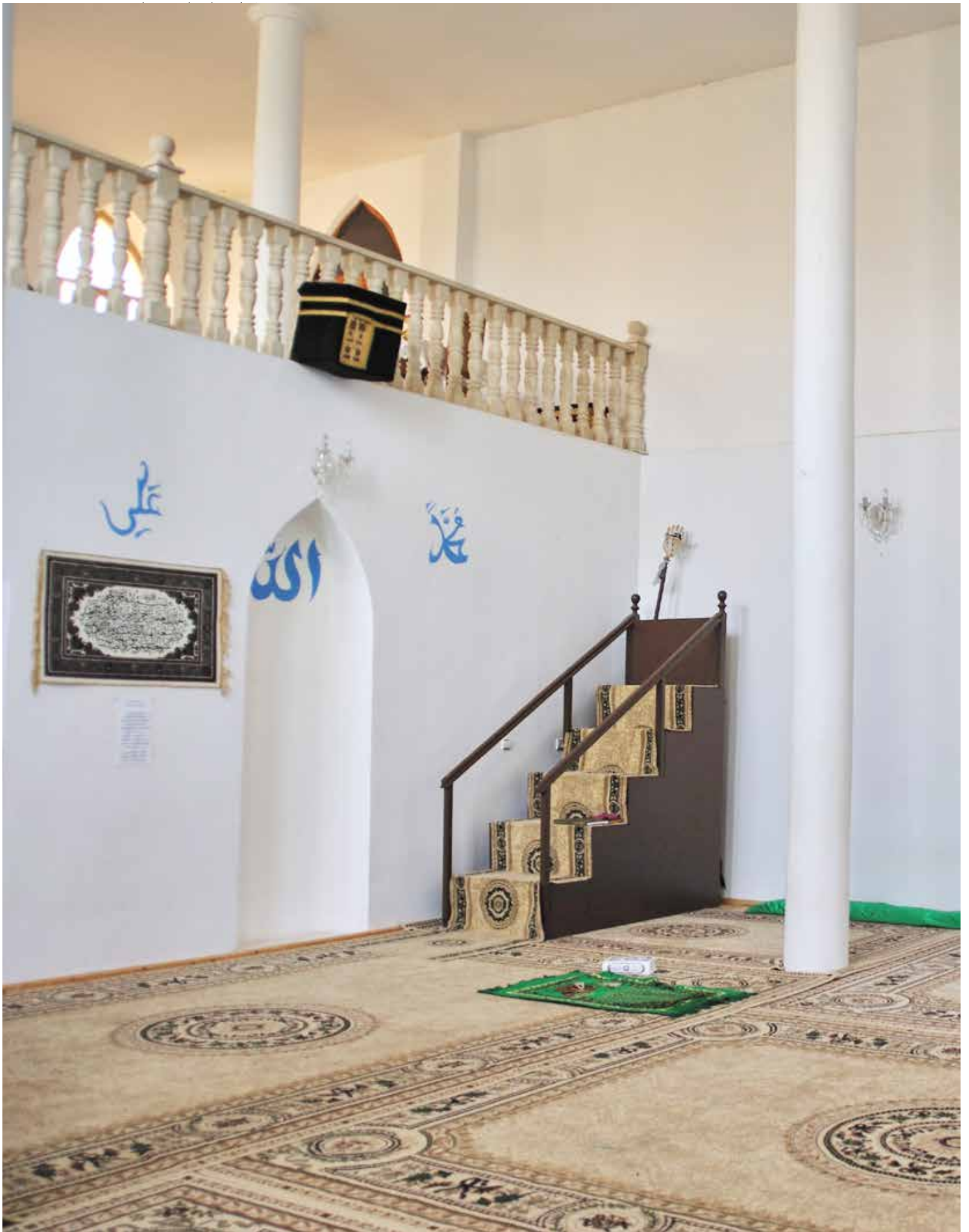
GANJA,

HAZRAT ZEYNAB MOSQUE

Construction of the Hazrat Zeynab Mosque started in 2000, but it was completed by the Heydar Aliyev Foundation in 2006. The mosque has two floors and twin minarets.

ŞƏMKİR RAYONU, ÇINARLI QƏSƏBƏSİ,

HACI XƏDİCƏ XANIM MƏSCİDİ

İbadət evi 2008-ci ildə yerli əhalinin təşəbbüsü ilə kəndin xeyriyyəçi sakinləri tərəfindən tikilmişdir. O, nəinki Çınarlıda, ümumiyyətlə, bütün bölgədə ən möhtəşəm məscidlərdən biridir.

CHINARLI VILLAGE, PROVINCE OF SHAMKIR,

HAJI KHADIJA KHANUM MOSQUE

The Haji Khadija Khanum Mosque was built in 2008 at the local community's initiative by benefactors in the village. The Mosque can be considered one of the most remarkable mosques not only in Chinarli but also in the entire province.

QAZAX ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

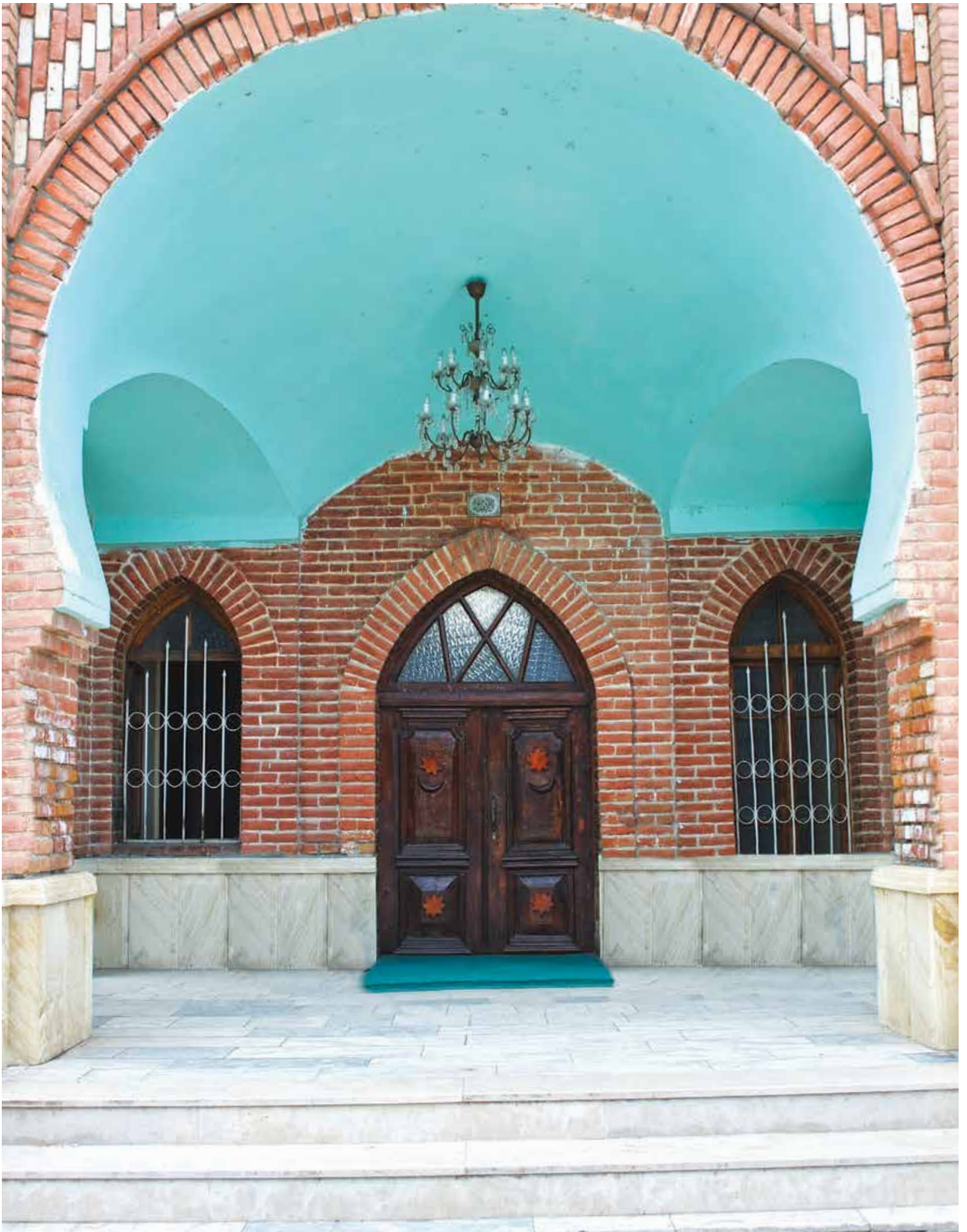
Məscid 1901-ci ildə yerli əhalinin vəsaiti hesabına inşa edilmişdir. Sovet hakimiyyəti dövründə yeməqxana, anbar, əczaxana və kitabxana kimi fəaliyyət göstərmiş məscid 1990-cı ildə əsaslı təmir olunaraq yenidən dindarların istifadəsinə verilmişdir.

GAZAKH,
JUMA (FRIDAY) MOSQUE

The Gazakh Juma Mosque was built in 1901 by the local community. The mosque was used as dining room, warehouse, pharmacy and library during the Soviet era and it was thoroughly renovated in 1990 and reopened for worship in 2002.

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ,

NAXÇIVAN CAME MƏSCİDİ

XVIII əsrin yadigarı olan Naxçıvan Came məscidinin minarəsi 1918-ci ildə erməni qəsbkarlarının hücumu zamanı atılan toplardan zədələnmişdir. 2007-ci ildə məscid əsaslı şəkildə bərpa edilmişdir. Onun ilkin görünüşü haqqında təsəvvürü XX əsrin əvvəllərində yaşayıb-yaratmış Azərbaycan rəssamı Bəhruz Kəngərlinin “Naxçıvan Came məscidi” adlı yağlı boya ilə işlənmiş tablosundan əldə etmək olar.

NAKHCHIVAN,

NAKHCHIVAN JAME MOSQUE

The minaret of the Nakhchivan Jame Mosque as a memory of 18th century was damaged by cannon fire during an assault in 1918 by Armenian Dashnaks. The mosque was renovated in 2007. The original appearance of the mosque can be seen in an oil painting entitled Nakhchivan Jame Mosque by Azerbaijani artist Bahruz Kengerli, who lived and worked in the early 20th century.

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ,
HEYDƏR MƏSCİDİ

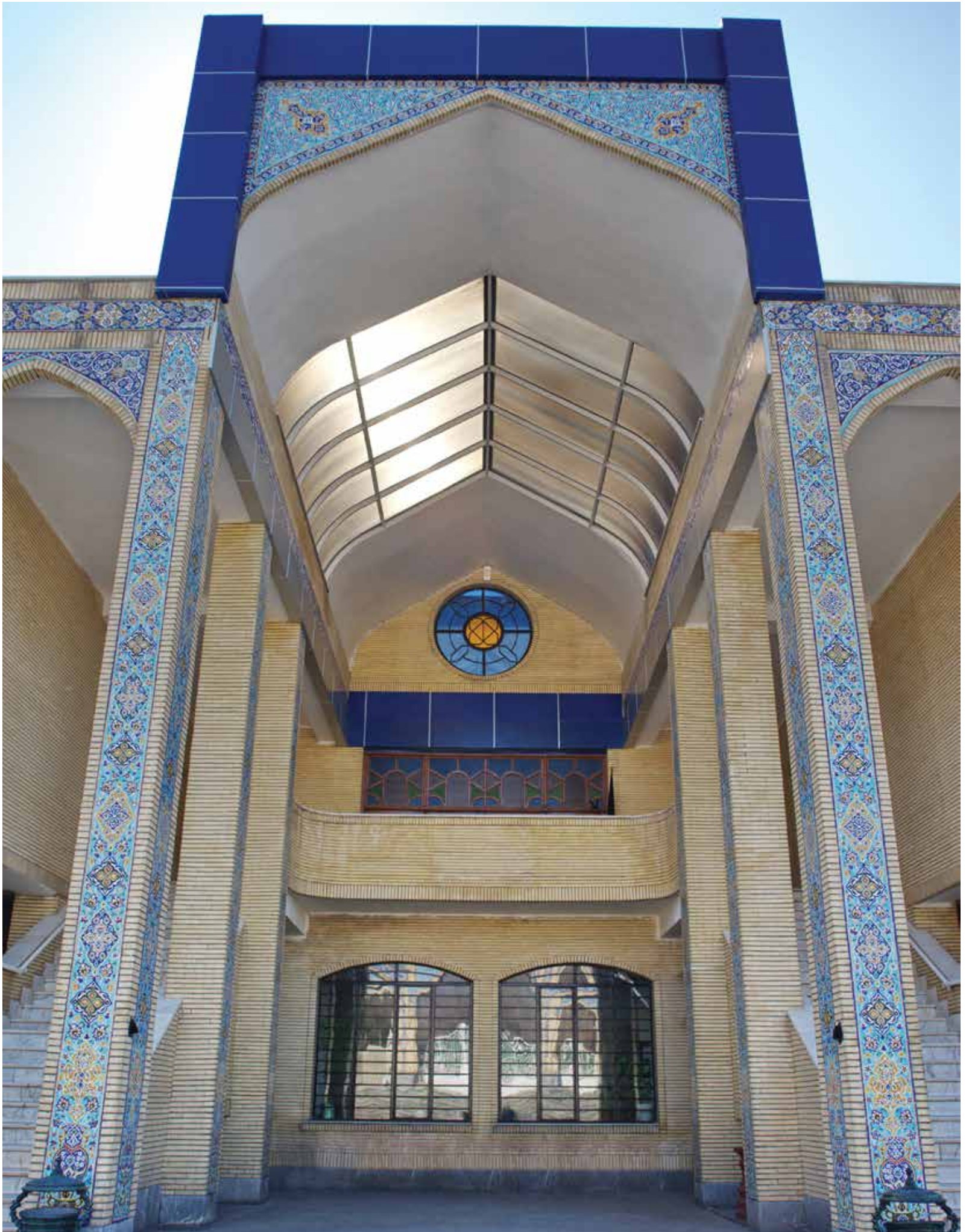
1992-ci ildə Ulu Öndər Heydər Əliyev Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Sovetinin sədri olarkən bu məscidin bünövrəsinin birinci kərpicini qoymuş, 1999-cu ildə isə onun açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti kimi iştirak etmişdir.

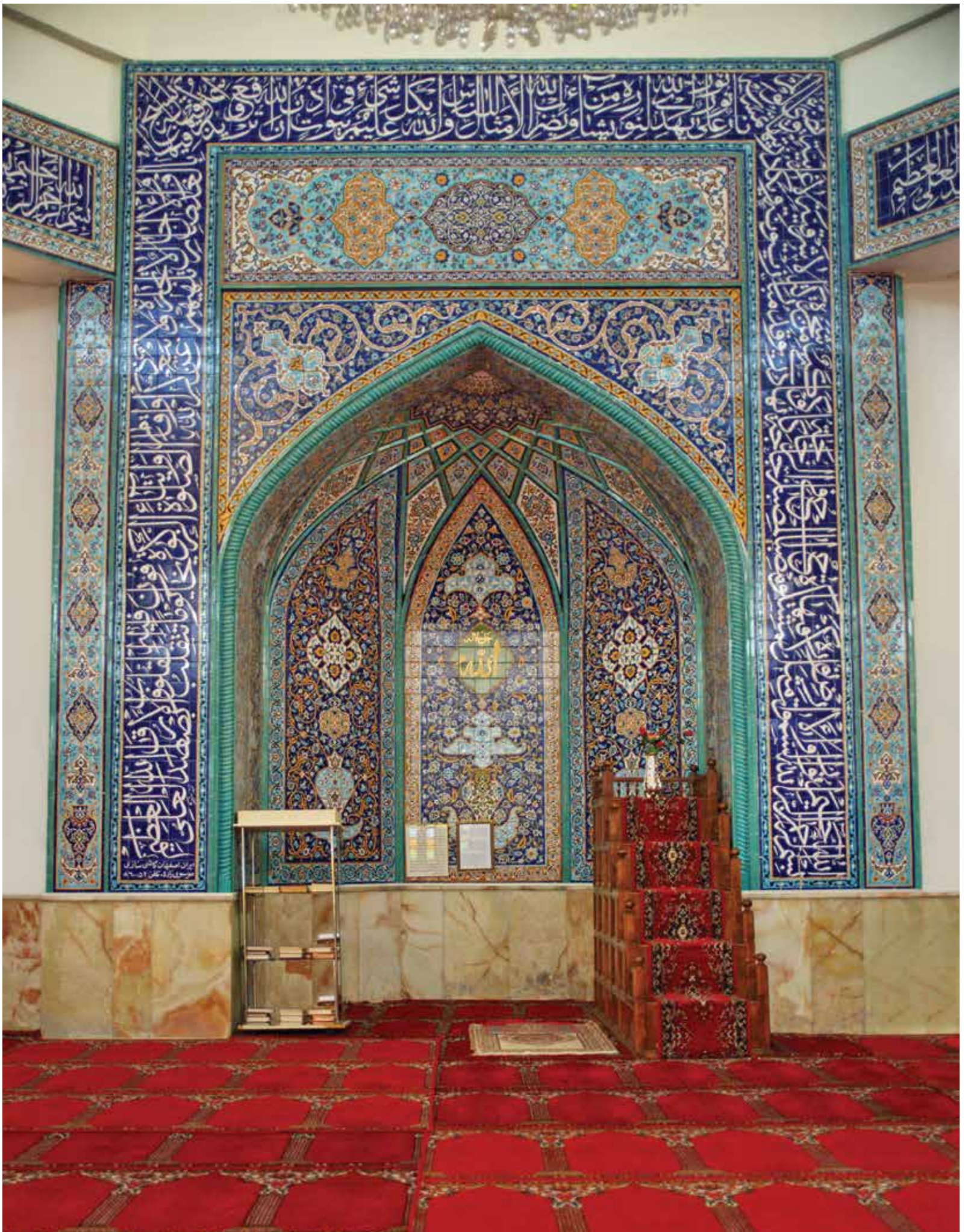
NAKHCHIVAN,
HEYDAR MOSQUE

In 1992, as a Chairman of the Supreme Council of the Nakhchivan Autonomous Republic, National Leader Heydar Aliyev laid the foundation of the mosque. Subsequently in 1999, he attended the mosque's opening ceremony as the President of Azerbaijan.

NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ,

KAZIM QARABƏKİR PAŞA MƏSCİDİ

Türkiyə Dəyanət Vəqfinin maddi dəstəyi ilə tikilən məscidin 1999-cu ildə Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin iştirakı ilə rəsmi açılışı olmuşdur.

Kazım Qarabəkir Paşanın 1918-1920-ci illərdə qədim Azərbaycan torpağı olan Naxçıvanın erməni qəsbkarlarından xilas edilməsində göstərdiyi xidmətlər unudulmazdır. Elə buna görə də məscidə böyük sərkərdənin adı verilmişdir.

NAKHCHIVAN,

KAZIM GARABAKIR PASHA MOSQUE

The Kazim Garabakir Pasha Mosque was built with financial aid of the Turkey's Religious Affairs Department. National Leader Heydar Aliyev attended the official opening ceremony in 1999.

The Kazim Garabakir Pasha made an invaluable and unforgettable contribution to a defence of the ancient Azerbaijani land of Nakhchivan from Armenian invaders in 1918-1920. Therefore, the mosque was dedicated to the great commander.

CULFA RAYONU,

ƏBRƏQUNUS KƏND MƏSCİDİ

İbadət evini tək Muxtar Respublikada deyil, ümumilikdə Azərbaycanca tikilmiş sonuncu məscidlərdən biri hesab etmək olar. Memarlıq xüsusiyyətlərinə görə göz oxşayan məscidin açılış mərasimi 31 may 2013-cü ildə keçirilmişdir. Bununla da, Muxtar Respublikadakı məscidlərin sayı 209-a çatmışdır. Onlardan 170-i son 17 ildə inşa olunmuşdur.

ABRAGUNUS VILLAGE, PROVINCE OF JULFA,

ABRAGUNUS MOSQUE

The Abragunus Mosque is architecturally very attractive and is one of the newest mosques not only in Autonomous Republic but in all Azerbaijan. It was opened in a ceremony on May 31, 2013. By this house of pray the number of the Autonomous Republic's mosques reached to 207, of which 170 were built in the last 17 years.

BABƏK RAYONU, ŞIXMAHMUD KƏNDİ,
HACI MEHRİBAN XANIM MƏSCİDİ

Naxçıvan Muxtar Respublikasında əzəmətli ibadət evlərindən biri olan bu məscid 2004-cü ildə yerli ustalar tərəfindən Şərq memarlığı üslubunda inşa edilmişdir.

?????????,

?????

????

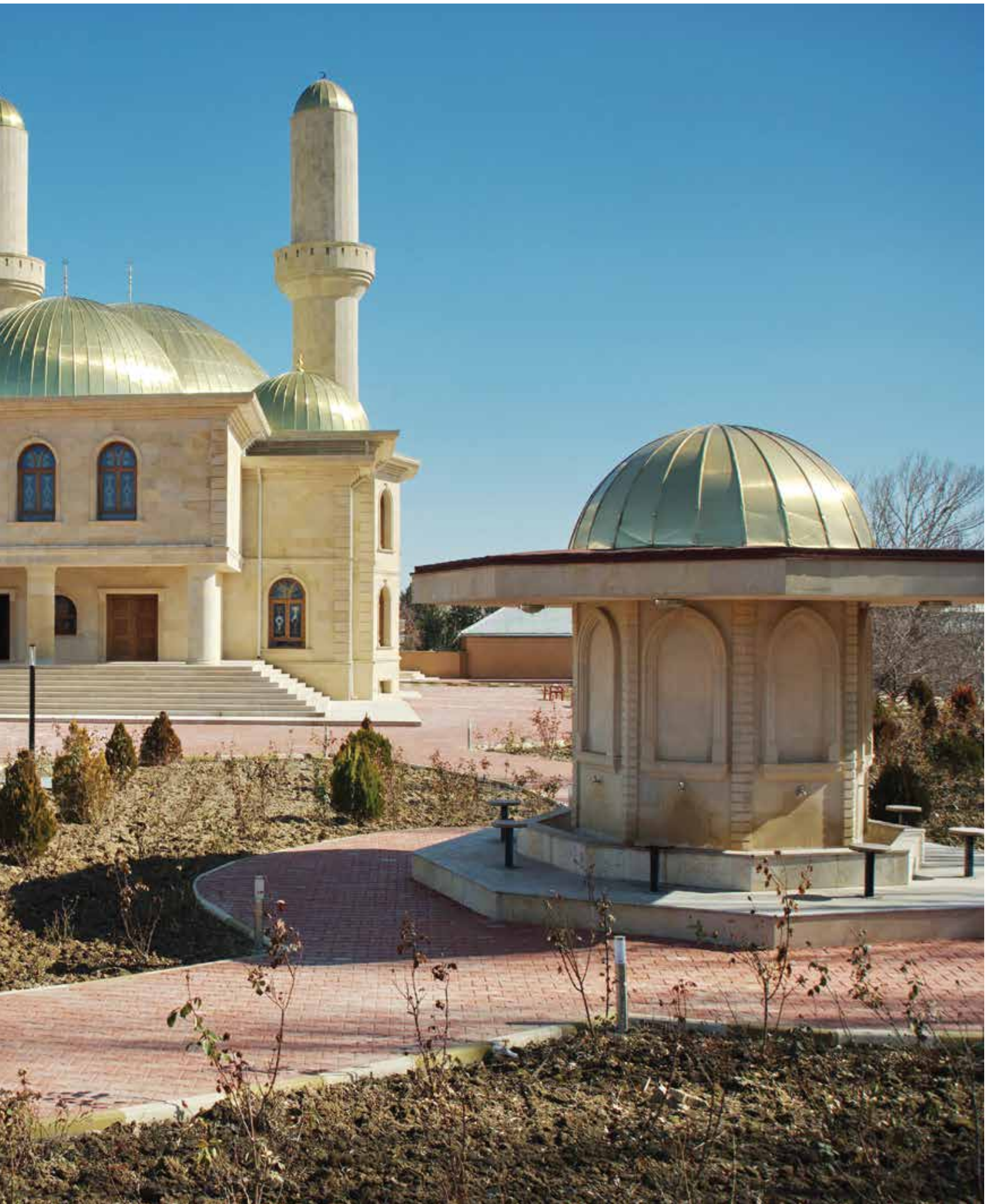
ŞƏRUR ŞƏHƏRİ,
CÜMƏ MƏSCİDİ

Məscid Naxçıvan Muxtar Respublikasında ən böyük ibadət ocaqlarından biridir. 2009-cu ildə istifadəyə verilmiş məscid zirzəmisini ilə birlikdə üçmərtəbəlidir. Hər birinin hündürlüyü 30 metr olan iki minarəsi var. Minarə və günbəzlərin qübbəsi qurğuşun və latunla örtülmüşdür.

SHARUR,
JUMA MOSQUE

The Sharur Juma Mosque, which opened for worship in 2009, is one of the largest places of worship in the Nakhchivan Autonomous Republic. The mosque has three floors, including the basement, and two 30 meters high minarets. The tops of minaret and the domes are covered with lead and brass.

Mündəricat

Content

ÖN SÖZ	02
FOREWORD	18
BAKİ ŞƏHƏRİ, BİNƏQƏDİ RAYONU, HEYDƏR MƏSCİDİ <i>BAKU, BINAGADI DISTRICT, HEYDAR MOSQUE</i>	22
BAKİ ŞƏHƏRİ, SƏBAIL RAYONU, BİBİHEYBƏT MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ <i>BAKU, SABAYIL DISTRICT, BIBIHEYBAT MOSQUE AND SHRINE</i>	28
BAKİ ŞƏHƏRİ, YASAMAL RAYONU, TƏZƏPİR MƏSCİDİ <i>BAKU, YASAMAL DISTRICT, TEZEPIR MOSQUE</i>	32
BAKİ ŞƏHƏRİ, NƏSİMİ RAYONU, HACI ƏJDƏRBƏY MƏSCİDİ <i>BAKU, NASIMI DISTRICT, HAJI AJDARBAY MOSQUE</i>	38
BAKİ ŞƏHƏRİ, SƏBAIL RAYONU, İCƏRİŞƏHƏR CÜMƏ MƏSCİDİ <i>BAKU, THE OLD CITY, THE JUMA (FRIDAY) MOSQUE</i>	40
BAKİ ŞƏHƏRİ, SƏBAIL RAYONU, MƏHƏMMƏD (SİNİQ QALA) MƏSCİDİ <i>BAKU, THE OLD CITY, MOHAMMED (SYNYG GALA) MOSQUE</i>	44
BAKİ ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, BUZOVNA QƏSƏBƏSİ, CÜMƏ MƏSCİDİ <i>BAKU, KHAZAR DISTRICT, BUZOVNA SETTLEMENT, BUZOVNA JUMA MOSQUE</i>	48
BAKİ ŞƏHƏRİ, XƏZƏR RAYONU, ŞÜVƏLAN QƏSƏBƏSİ, MİR MÖVSÜM AĞA ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ <i>BAKU, KHAZAR DISTRICT, SHUVELAN SETTLEMENT, MIR MOVSUM AGHA SHRINE</i>	52
BAKİ ŞƏHƏRİ, SABUNÇU RAYONU, NARDARAN QƏSƏBƏSİ, RƏHİMƏ XANIM MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ <i>BAKU, SABUNCHU DISTRICT, NARDARAN SETTLEMENT RAHIMA KHANUM MOSQUE-SHRINE COMPLEX</i>	58
BAKİ ŞƏHƏRİ, SURAXANI RAYONU, ƏMİRCAN QƏSƏBƏSİ, QOŞAMİNARƏLİ MƏSCİD <i>BAKU, SURAXHANI DISTRICT, AMIRJAN SETTLEMENT, THE TWIN-MINARET MOSQUE</i>	64
ABŞERON RAYONU, MEHDİABAD QƏSƏBƏSİ, MEHDİABAD MƏSCİDİ <i>MEHDIABAD SETTLEMENT, PROVINCE OF ABSHERON, MEHDIABAD MOSQUE</i>	68
ABŞERON RAYONU, NOVXANI QƏSƏBƏSİ, HACI SƏFƏRALİ MƏSCİDİ <i>NOVKHANI SETTLEMENT, PROVINCE OF ABSHERON, HAJI SAFARALI MOSQUE</i>	70
SUMQAYIT ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ <i>SUMQAYIT, SUMGAYIT JUMA MOSQUE</i>	74
SALYAN ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ <i>SALYAN, SALYAN JUMA (FRIDAY) MOSQUE</i>	76
SABİRABAD ŞƏHƏRİ, HEYDƏR MƏSCİDİ <i>SABIRABAD, HEYDAR MOSQUE</i>	80
BEYLƏQAN RAYONU, CƏRCİS PEYĞƏMBƏR MƏSCİD-ZİYARƏTGAH KOMPLEKSİ <i>BEYLAQAN GIRGIS PEYGEMBER (PROPHET GIRGIS) MOSQUE AND SHRINE COMPLEX</i>	84
CƏLİLƏBAD ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ <i>JALILABAD, JALILABAD JUMA (FRIDAY) MOSQUE</i>	86

MASALLI RAYONU, KÖHNƏ ALVADI KƏND MƏSCİDİ THE REGION OF MASALLI MOSQUE OF KOHNA ALVADY VILLAGE	90
MASALLI RAYONU, BORADİGAH QƏSƏBƏSİ, YENİ MƏSCİD BORADIGAH SETTLEMENT, PROVINCE OF MASALLI, BORADIGAH MOSQUE	92
LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ, BÖYÜK BAZAR CÜMƏ MƏSCİDİ LENKARAN, BOYUK BAZAR JUMA (FRIDAY) MOSQUE	96
LƏNKƏRAN ŞƏHƏRİ, KİÇİK BAZAR MƏSCİDİ LENKARAN, KICHIK BAZAR JUMA (FRIDAY) MOSQUE	98
YARDIMLI RAYONU, PERİMBEL KƏND MƏSCİDİ PERIMBEL VILLAGE, PROVINCE OF YARDIMLI, PERIMBEL MOSQUE	100
SİYƏZƏN RAYONU, XIDİR-ZİNDƏ MƏSCİDİ PROVINCE OF SIYAZAN, KHIDIR-ZINDEH MOSQUE	102
QUBA RAYONU, CÜMƏ MƏSCİDİ PROVINCE OF GUBA, JUMA MOSQUE	106
QUBA RAYONU, RUSTOV KƏND MƏSCİDİ RUSTOV VILLAGE, PROVINCE OF GUBA, RUSTOV MOSQUE	110
QUSAR ŞƏHƏRİ, MUSTAFA KAZDAL MƏSCİDİ GUSAR, MUSTAFA KAZDAL MOSQUE	114
XAÇMAZ ŞƏHƏRİ, TƏZƏ ŞƏHƏR MƏSCİDİ KHACHMAZ, TEZE SHEHER (NEW CITY) MOSQUE	118
QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ, YENİ MƏSCİD GABALA, GABALA NEW (YENI) MOSQUE	120
QƏBƏLƏ ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ GABALA, GABALA JUMA (FRIDAY) MOSQUE	124
ŞƏKİ ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ SHEKI, SHEKI JUMA (FRIDAY) MOSQUE	128
ŞƏKİ RAYONU, AYDINQIŞLAQ KƏNDİ, HACI MİRƏLƏKBƏR AĞA MƏSCİDİ AYDINGISHLAG VILLAGE, SHEKI, HAJI MIRALAKBAR AGA MOSQUE	132
ZAQATALA ŞƏHƏRİ, MƏRKƏZİ CÜMƏ MƏSCİDİ ZAQATALA, MERKEZI (CENTRAL) JUMA (FRIDAY) MOSQUE	138
BALAKƏN ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ BALAKAN, BALAKAN JUMA (FRIDAY) MOSQUE	144
ŞAMAXI ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ SHAMAKHI, SHAMAKHI JUMA (FRIDAY) MOSQUE	150
AĞSU RAYONU, ƏRƏBMƏHDİBƏY KƏND MƏSCİDİ ARABMEHDIBEY VILLAGE, PROVINCE OF AGHSU, ARABMEHDIBEY MOSQUE	156
KÜRDƏMİR ŞƏHƏRİ, İMAM RZA MƏSCİDİ KURDAMIR, IMAM RZA MOSQUE	160

UCAR RAYONU, ÇİYNİ KƏND MƏSCİDİ CHIYNI VILLAGE, <i>PROVINCE OF UJAR, CHIYNI MOSQUE</i>	164
GÖYÇAY ŞƏHƏRİ, MƏRKƏZİ MƏSCİD GOYCHAY, <i>CENTRAL MOSQUE</i>	168
YEVŁAX ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ YEVŁAKH, <i>YEVŁAKH JUMA (FRIDAY) MOSQUE</i>	172
BƏRDƏ ŞƏHƏRİ, İMAMZADƏ KOMPLEKSİ BARDA, <i>IMAM-ZADEH COMPLEX</i>	176
GƏNCƏ ŞƏHƏRİ, ŞAH ABBAS MƏSCİDİ GANJA, <i>SHAH-ABBAS MOSQUE</i>	178
GƏNCƏ ŞƏHƏRİ, HƏZRƏT ZEYNƏB MƏSCİDİ GANJA, <i>HAZRAT ZEYNAB MOSQUE</i>	182
ŞƏMKİR RAYONU, ÇİNARLI QƏSƏBƏSİ, HACI XƏDİCƏ XANIM MƏSCİDİ CHINARLI VILLAGE, <i>PROVINCE OF SHAMKIR, HAJI KHADIJA KHANUM MOSQUE</i>	186
QAZAX ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ GAZAKH, <i>JUMA (FRIDAY) MOSQUE</i>	190
NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ, NAXÇIVAN CAME MƏSCİDİ NAKHCHIVAN, <i>NAKHCHIVAN JAME MOSQUE</i>	196
NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ, HEYDƏR MƏSCİDİ NAKHCHIVAN, <i>HEYDAR MOSQUE</i>	198
NAXÇIVAN ŞƏHƏRİ, KAZIM QARABƏKİR PAŞA MƏSCİDİ NAKHCHIVAN, <i>KAZIM GARABAKIR PASHA MOSQUE</i>	202
BABƏK RAYONU, NEHRƏM KƏNDİ, SEYİD AQİL İMAMZADƏSİ NEHRAM VILLAGE, <i>PROVINCE OF BABEK, SEYID AGIL'S IMAM-ZADEH</i>	204
ŞAHBUZ ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ SHAHBUZ, <i>SHAHBUZ JUMA (FRIDAY) MOSQUE</i>	206
CULFA RAYONU, ƏBRƏQUNUS KƏND MƏSCİDİ ABRAGUNUS VILLAGE, <i>PROVINCE OF JULFA, ABRAGUNUS MOSQUE</i>	208
ŞƏRUR ŞƏHƏRİ, CÜMƏ MƏSCİDİ SHARUR, <i>SHARUR JUMA (FRIDAY) MOSQUE</i>	210

